

บทที่ 2

การจัดทำและบริการบรรณานุกรมวารสารทางการแพทย์

จากการสำรวจวรรณกรรม ผู้วิจัยได้นำมาสรุปรายงานโดยกำหนดเป็นหลายหัวข้อด้วยกัน เริ่มต้นจากคำจำกัดความ คุณสมบัติ ผู้จัดทำบรรณานุกรม ในหัวข้อหัวข้อเรื่องนี้ เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่า เป็นหลักการของการทำบรรณานุกรมวารสาร จึงได้เน้นรายละเอียดเกี่ยวกับหลักการให้หัวข้อเรื่องทั้งของต่างประเทศและของไทย นอกจากนี้ในบทนี้ยังได้เสนอการจัดทำและบริการบรรณานุกรมวารสารทางการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศและในประเทศไทยด้วย

คำจำกัดความ

มีผู้ให้คำอธิบายบรรณานุกรมวารสารไว้หลายแห่งดังนี้ บรรณานุกรม หมายถึงชี้หรือแสดงมาจากภาษาลาตินว่า "indicare"¹ เป็นเครื่องหมาย เครื่องแสดง หรือเครื่องชี้สารนิเทศที่ต้องการ² ให้รายละเอียดชื่อ ศัพท์ หัวข้อวิชา สถานที่หรืออะไรก็ตามที่ควรแก่การสนใจ ที่ผู้เขียนกล่าวไว้ในหนังสือหรือบทความหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รายการเหล่านี้จัดเรียงตามลำดับอักษร ระบุนำหน้าหรือบทความหรือข้อความที่ผู้อ่านจะพบบทความหรือ

¹ สุทธิ หังสสูตร, การควบคุมบรรณานุกรมเบื้องต้น (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2523), หน้า 67.

² G. Norman Knight, Indexing; the Art of a Guide to the Indexing of Books and Periodicals. Forward by Harold Macmillan (London: George Allen & Unwin, 1979), p. 18.

เรื่องราวนั้น ๆ ครรชนีอาจระบุไว้ท้ายเล่มของหนังสือหรือเป็นสิ่งพิมพ์ที่แยกเป็นเล่มต่างหาก¹

เอ.แอล.คลาร์ก (A.L. Clarke) ได้ให้คำจำกัดความของคำครรชนีว่า ช่วยให้เราสิ่งที่ต้องการได้อย่างตรงและถูกต้อง หรือเป็นสารบัญชหนังสือที่ทำเป็นรายการย่อ ๆ หรือสรุปเนื้อหาในหนังสือ²

สารานุกรมทางสารนิเทศ (Encyclopedia of Information Science) ได้ให้คำจำกัดความครรชนีว่า เป็นเครื่องชี้แนวความคิดอย่างมีระเบียบของวัสดุที่จัดทำครรชนี ได้แก่ ตำรา หนังสือ วารสาร หนังสือตำรา สาระสิ่งเขป เป็นต้น³

เมื่อวารสาร คือสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่โดยมีชื่อเรียกของสิ่งพิมพ์เป็นชื่อเรียกที่แน่นอนและแจ้งกำหนดออกเผยแพร่ไว้ เช่น รายสัปดาห์ รายเดือน เขียนโดยผู้แต่งหลายคน อาจเป็นเรื่องในแนววิชาเดียวกันหรือไม่ก็ได้ รูปเล่มของวารสารชื่อทั้ง ๆ จะให้เล่มที่ (volume) หรือฉบับที่ (number) และวัน เดือน ปี (date)

¹Charles L. Bernier, "Index Traps and Pitfalls Human Generated/Computer," Indexer 8 (October 1973): 228.

²ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน, การบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า (มหาสารคาม: ศูนย์เอกสารและตำรา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2522), หน้า 122.

³John Rothman, "Index, Indexer and Indexing," Encyclopedia of Library and Information Science 12 (1977): 286.

ประจำเล่มไว้ด้วย โดยเลขที่ดังกล่าวจะเรียงตามลำดับกับเล่มอื่น ๆ ที่ตีพิมพ์ต่อไป¹

ฉะนั้น ธรรมเนียมวารสารจึงเป็นเครื่องชี้ให้ทราบว่า บทความที่ต้องการตีพิมพ์ อยู่ในวารสารชื่อใด โดยบอกปีที่ของวารสาร เดือน ปี ของวารสารและหน้าที่ตีพิมพ์นั้น²

การจัดทำดัชนี (indexing) นับเป็นขบวนการวิเคราะห์เนื้อหาของความรู้และข่าวสาร โดยนำเนื้อหาสำคัญและแนวคิดที่ได้จากความรู้มาจัดทำเป็นภาษาในระบบการจัดทำดัชนีและนำมาเรียงตามลำดับอักษร³

การจัดทำดัชนีวารสารมีพื้นฐานเหมือนกับการทำดัชนีหนังสือ แต่มีกฎเกณฑ์เคร่งครัดกว่า ให้ความรู้สึกซึ่งกว่า แทนอนกว่า และให้หัวเรื่องเป็นมาตรฐานที่มหัศจรรย์⁴

---

¹วิสิทธิ์ จินตวงศ์, "วารสาร," ใน บรรณารักษศาสตร์ไทย, รวมบทความคัดเลือกจากวารสารห้องสมุด (กรุงเทพฯ: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 2520), หน้า 256.

²_____. "วารสาร," วารสารห้องสมุด 14 (กันยายน-ตุลาคม 2523): 313.

³Harold Borko and Charles L. Bernier, Indexing Concepts and Methods (New York: Academic Press, 1978), p. 8.

⁴Stephen Leacock, "The Indexing of Periodicals," in Indexers: to the Indexing of Books, and Collections of Books, Periodicals, Musics, Recordings and other Material and a Reference Section and Suggestions for Further Readings, 4th ed. (London: Earnest Benn Ltd. 1977), pp. 125-126.

จากคำจำกัดความที่กล่าวมานี้ สามารถสรุปได้ว่า การจัดทำบรรณานุกรมวารสารนั้น เป็นเครื่องมือทางสารนิเทศที่สำคัญอย่างหนึ่งในการนำข้อมูลออกได้อย่างรวดเร็ว เพื่อแสดงแหล่งที่มีข้อสันเสศอันเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้ใช้เข้าถึงบทความจากวารสารได้อย่างดี เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ทำการค้นคว้าวิจัยของห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ทุกระดับทั้งคณะ มหาวิทยาลัยและวิทยาลัย

คุณสมบัติของผู้จัดทำบรรณานุกรม

เนื่องจากการจัดทำบรรณานุกรมมีขอบการซับซ้อน ต้องอาศัยความสามารถในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาและใช้ความคิดที่แน่นอนของผู้ทำ ฉะนั้นผู้จัดทำบรรณานุกรมควรมีความรู้ในสาขาวิชาที่จัดทำและสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง เพราะบรรณานุกรมวารสารจะครอบคลุมเนื้อหาวิชาหลายสาขาที่สัมพันธ์กัน การจัดทำจึงต้องมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน ต้องเลือกใช้คำศัพท์ที่เป็นหัวเรื่องด้วยชื่อ คำ หรือวลีที่เหมาะสม เพื่อจะใช้ชื่อนั้น คำนั้น หรือวลีนั้นตลอดไป และสามารถรวบรวมหัวเรื่องที่เป็นมาตรฐานไว้เลือกใช้ได้ถูกต้อง¹

การวิเคราะห์บทความในวารสารเพื่อกำหนดหัวเรื่องเป็นงานที่ต้องใช้ความรู้และความสามารถพร้อมกับประสบการณ์ของผู้จัดทำบรรณานุกรมเป็นอย่างมาก จึงจะสามารถทำให้ผู้อ่านบทความเข้าถึงเรื่องที่ต้องการได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง เพราะผู้จัดทำบรรณานุกรมต้องเลือกหัวเรื่องให้ตรงกับเนื้อหาเฉพาะที่ผู้เขียนบทความนั้นกล่าวถึง ดังนั้นผู้จัดทำบรรณานุกรมที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. เป็นผู้มีการศึกษา
2. มีความรู้กว้างขวาง
3. มีความรู้ลึกซึ้ง
4. มีความสนใจ

¹ สุนทรีย์ หังสสุต, การควบคุมบรรณานุกรมเบื้องต้น, หน้า 70.

5. มีแรงจูงใจ
6. ตัดสินใจด้วยตนเอง
7. มีประสบการณ์ทางหัวเรื่องภาษาอังกฤษ
8. มีประสบการณ์ในสาขาที่เกี่ยวข้อง
9. มีความชำนาญในการทำตรรกชน¹
10. มีความคุ้นเคยอย่างมากกับคำถามอันเป็นข้อสังเกตของผู้ใช้²

ผู้จัดทำตรรกชนควรมีการศึกษาในเรื่องการจัดทำเป็นอย่างดี มีความรู้เกี่ยวกับหัวเรื่องอย่างดีเช่นเดียวกัน มีความรู้เฉพาะเรื่องตรรกชน ถ้าเป็นไปได้ ควรมีการศึกษาอบรมด้านนี้จากวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยหรือสมาคมต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง³

หัวเรื่อง

คงได้กล่าวมาแล้วว่า ในการจัดทำตรรกชนต้องมีการให้หัวเรื่องเพื่อความสะดวกในการค้นหาเรื่องที่ต้องการภายในเวลารวดเร็ว มีผู้ให้คำจำกัดความหรือความหมายของหัวเรื่องไว้หลายอย่างด้วยกัน เช่น หัวเรื่อง คือเนื้อเรื่องที่สำคัญในหนังสือที่ประมวลเข้าเป็นข้อความสั้น ๆ ใส่ไว้บรรทัดบนสุดของบัตรเรื่อง⁴ หรือกลุ่มคำที่แสดง

¹ข้อ 1-9 Harold Borko and Charles Bernier, "Indexer Characteristics," in Indexing Concepts and Methods (New York: Academic Press, 1978), p. 215.

²ผู้วิจัยได้อาศัยประสบการณ์ของผู้วิจัย

³Harold Borko and Charles L. Bernier, pp. 214-215.

⁴กระทรวงศึกษาธิการ, กองการศึกษาผู้ใหญ่, คู่มือบรรณารักษ์ (พระนคร: กองการศึกษาผู้ใหญ่ กระทรวงศึกษาธิการ, 2506), หน้า ก.

ความสำคัญของหนังสือหรือเอกสารต่าง ๆ ซึ่งทั้งหมดเป็นเรื่องเดียวกับหัวเรื่องที่ปรากฏอยู่บนบัตรรายการ¹ หรือคำหรือวลีซึ่งกำหนดค่าใช้จ่ายหนังสือแต่ละเล่ม หัวเรื่องส่วนมากเป็นคำสั้น ใ้ใจความและมีความหมายแคบชัด²

กล่าวโดยสรุป หัวเรื่องคือกลุ่มคำหรือวลีที่ใช้บอกใจความสำคัญของบทความของหนังสือหรือเอกสารหลาย ๆ ชนิดที่มีเนื้อหาเป็นอย่างเดียวกัน และหนังสือเล่มหนึ่ง ๆ อาจจะมีหัวเรื่องมากกว่าหนึ่งหัวเรื่องก็ได้ คำหรือวลีที่ใช้เป็นหัวเรื่องควรจะเป็นคำที่สั้นกะทัดรัด ใ้ใจความชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหาที่แท้จริงของบทความหรือหนังสือทั้งเล่มได้ หัวเรื่องนี้ปรากฏอยู่บนบรรทัดแรกของบัตรรายการ ถ้าเป็นภาษาอังกฤษจะพิมพ์ด้วยตัวอักษรใหญ่หรือขึ้นต้นด้วยตัวอักษรตัวใหญ่และตามด้วยตัวอักษรตัวเล็กทั้งหมด ส่วนภาษาไทยจะพิมพ์ด้วยหมึกแดงหรือใต้หัวเรื่องขีดเส้นใต้สีแดง จะใช้ภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษขึ้นอยู่กับนโยบายของห้องสมุดแต่ละแห่ง

อนึ่ง บัญชีหัวเรื่อง (authority file) นั้น คือ บัญชีหัวเรื่องซึ่งห้องสมุดใช้เป็นบรรทัดฐานเพื่อเลือกใช้หัวเรื่องที่เป็นแบบแผนเดียวกัน โดยปกติจะทำลงรายการบัตรมากกว่าในรูปลักษณะอื่น³

¹Elizabeth H. Thompson, ALA Glossary of Library Terms (Chicago: American Library Association, 1943), p. 136.

²สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, หัวเรื่องหนังสือภาษาไทย ฉบับแก้ไขปรับปรุงใหม่ (พระนคร: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 2513), หน้า ช.

³จารุวรรณ สินธุโสภณ, วิทยาการบรรณารักษศาสตร์ A Cyclopedia of Librarianship (กรุงเทพฯ: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 2521), หน้า 16.

ในการเลือกใช้หัวเรื่องจะต้องมีคู่มือหนังสือหัวเรื่องซึ่งเป็นบัญชีเรื่องตามกำหนดใช้กันแล้ว ผู้ใช้หนังสือหัวเรื่องจำเป็นต้องศึกษาบัญชีหัวเรื่องและวิธีใช้ให้ละเอียดเสียก่อน การเลือกใช้หัวเรื่องจะต้องให้ใกล้เคียงกับเนื้อเรื่องของบทความหรือหนังสือแต่ละเล่มให้มากที่สุด¹

หลักพิจารณาคำที่ใช้เป็นหัวเรื่อง คือ

1. พิจารณาคำที่ใช้ในผลงานวิจัย
2. พิจารณาจากรายการบัตร ได้แก่ บัตรผู้แต่ง บัตรชื่อเรื่องและบัตรหัวเรื่องซึ่งเรียงกันตามลำดับอักษร พิจารณาเฉพาะคำที่เป็นคำมาตรฐาน (standard terms) ของหนังสือ
3. พิจารณาจากตำราวิชาการที่ใช้คำเฉพาะวิชาที่มีความหมายพิเศษมาใช้เป็นหัวเรื่อง
4. พิจารณาจากเรื่องพิเศษซึ่งต้องการให้ขยายความของหัวเรื่องก็ให้ถือเป็นหัวเรื่องได้
5. หาหัวเรื่องจากคำหรือศัพท์ที่มีความสัมพันธ์กัน มีลักษณะพิเศษที่อาศัยกันและกัน มีความหมายคล้ายคลึงกัน หรือต่างกันเพียงเล็กน้อย จะนำมารวมเป็นคำเดียวกัน จัดให้อยู่ภายใต้หัวเรื่องเดียวกัน²

¹สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, หัวเรื่องหนังสือภาษาไทย, หน้า ๗.

²Julia Pettee, Subject Headings; the History and Theory of the Alphabetical Subject Approach to Books (New York: H.W. Wilson, 1947), p. 61.

หัวข้อเรื่องมีความสำคัญต่อวงการศึกษาค้นคว้าวิจัยมาก โดยเฉพาะบัตรรายการหนังสือที่ห้องสมุดนิยมใช้มาตลอดเวลา ถือว่าเป็นแนวทางที่จะช่วยผู้ใช้ค้นหาสิ่งที่ต้องการได้ภายในเวลารวดเร็ว ห้องสมุดทุกแห่งต้องอาศัยหัวข้อเรื่องที่เรียงตามตัวอักษร เพื่อใช้ในด้านบริการ และผู้ใช้บริการของห้องสมุดต้องใช้หัวข้อเรื่องเพื่อค้นหาสิ่งที่ต้องการเช่นกัน

เจสซี เอช. เซรา และ มาการเอท อี. อีแกน (Jesse H. Shera and Margaret E. Egan) อธิบายความสำคัญและประโยชน์ของหัวข้อเรื่อง ดังนี้

1. เพื่อสามารถเข้าถึงเนื้อหาวิชาตลอดจนวัสดุต่าง ๆ ทั้งแบบที่ต้องการ
2. เพื่อให้การค้นคว้าเอกสารอ้างอิงจากหัวข้อเรื่องตามที่ต้องการนั้นเป็นไปตามวิธีการที่ถูกต้อง ตรงจุดมุ่งหมายและได้ประโยชน์
3. เพื่อนำเอาวัสดุที่ใช้อ้างอิงซึ่งมีเนื้อหาเดียวกันมารวมอยู่ด้วยกัน โดยไม่คำนึงถึงบทความที่แตกต่างในเรื่องคำที่ใช้ ภาษา เนื้อหาเฉพาะ หรือลักษณะของเนื้อหาที่เปลี่ยนแปลงไปในแง่ต่าง ๆ
4. เพื่อแสดงให้เห็นความเกี่ยวพันกันระหว่างขอบข่ายเนื้อหาวิชาที่อาจจะเป็นความเกี่ยวพันที่ขึ้นอยู่กับเนื้อหา วิธีการ แง่คิด หรือการนำเอาความรู้ไปใช้
5. เพื่อแสดงให้เห็นถึงเนื้อเรื่องในหมวดวิชาใดวิชาหนึ่งจากเนื้อเรื่องกว้าง ๆ ทั่วไปจนถึงเนื้อเรื่องที่จำเพาะเจาะจง
6. เพื่อเสนอหัวข้อเรื่องที่เป็นคำศัพท์ทั่ว ๆ ไปจนถึงหัวข้อเรื่องที่เป็นคำศัพท์เฉพาะกลุ่ม
7. เพื่อบอกให้ทราบถึงเนื้อหาวิชาในรูปของบรรณานุกรมโดยใช้คำที่กระชับหรือคำศัพท์เฉพาะในรูปของคำ วลี เลขหมู่ หรือสัญลักษณ์
8. เพื่อให้ความหมายแก่ผู้ใช้ในการตัดสินใจเลือกเรื่องจากหัวข้อทั้งหมด เพื่อให้ได้รายการเฉพาะโดยมีเกณฑ์ต่าง ๆ คือ ละเอียดยิ่งที่สุด ทันสมัยที่สุด หรือเป็นการ

เริ่มต้น เป็นต้น¹

ฉะนั้นก่อนจะเลือกใช้คำหนึ่งคำใดเป็นหัวข้อเรื่องควรตรวจสอบบัญชีหัวข้อของห้องสมุดเสียก่อน ในกรณีที่ได้จัดทำไว้แล้วจะได้ใช้คำนั้น ถ้าหากมีคำหลายคำซึ่งความหมายตรงกับคำในบัญชี แต่ห้องสมุดมิได้ใช้คำนั้น ควรทำบัตรโยงคำหรือวลีที่มีความหมายคล้ายกับหัวข้อเรื่องไปหาหัวข้อเรื่องที่ห้องสมุดกำหนดใช้ไว้แล้ว เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ห้องสมุดเช่นเดียวกัน การกำหนดหัวข้อเรื่องของบทความในวารสารอาจมีหัวข้อเรื่องเดียวหรือมากกว่าหนึ่งก็ได้ การพิจารณาการให้หัวข้อเรื่องมากกว่าหนึ่งหัวข้ออยู่ในดุลพินิจของบรรณารักษ์ บรรณารักษ์ต้องศึกษาหลักเกณฑ์แต่ละแบบในการเลือกคำที่กำหนดให้เป็น "หัวข้อเรื่อง" อย่างละเอียด จากเอกสารที่จะอธิบายเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1. หัวข้อเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

ก. หัวข้อที่ไม่มีหัวข้อเรื่องตามหลัง เรียกว่า หัวข้อใหญ่หรือหัวข้อเรื่องเฉพาะ ซึ่งเป็นหัวข้อที่ได้กำหนดขึ้นใช้แทนเนื้อเรื่องของบทความอย่างกว้าง ๆ

ข. หัวข้อย่อย เป็นหัวข้อที่กำหนดขึ้นใช้ตามหลังหัวข้อใหญ่หรือหัวข้อเรื่องเฉพาะ เพื่อกำหนดขอบเขตของหัวข้อดังกล่าวให้เฉพาะเจาะจงลงไป หัวข้อย่อยต้องใช้ตามหลังหัวข้อใหญ่หรือหัวข้อเรื่องเฉพาะเสมอไป เพื่อความเหมาะสมของเนื้อเรื่องของบทความ เช่น วิทยาศาสตร์ - ประวัติ

ค. การแบ่งหัวข้อเรื่อง ถ้าต้องการกำหนดหัวข้อเรื่องให้เฉพาะเจาะจงลงไปหรือแจ้งรายละเอียดอื่น ๆ ประกอบ ก็อาจทำได้โดยแบ่งหัวข้อเรื่องใหญ่หรือ

¹Jesse H. Shera and Margaret E. Egan, The Classified Catalog (Chicago: American Library Association, 1956),

หัวข้อเรื่องเฉพาะออกไป¹ การแบ่งหัวข้อเรื่องทำได้ดังนี้

1) แบ่งโดยให้หัวข้อเรื่องย่อยตามหลังหัวข้อเรื่องใหญ่หรือหัวข้อเรื่องเฉพาะ

เช่น

การแนะนำและการสอน คู่มือ การสอนและวิธีสอน ในเรื่องนั้น ๆ เช่น

แพทยศาสตร์ - การสอนและวิธีสอน

หัวข้อเรื่องย่อยใช้ตามหลังหัวข้อเรื่องใหญ่หรือหัวข้อเรื่องเฉพาะโดยมีเครื่องหมาย

ยัติภังค์ (-) คั่นกลาง เช่น แพทยศาสตร์ - ประวัติ

2) แบ่งตามยุคสมัยหรือตามลำดับเหตุการณ์หรือระยะเวลา การ

แบ่งส่วนใหญ่ใช้สำหรับหัวข้อเรื่องทางประวัติศาสตร์ของประเทศหรือภูมิภาคต่าง ๆ หรือ

หัวข้อเรื่องใหญ่หรือหัวข้อเรื่องเฉพาะอื่น ๆ ที่มีความสำคัญในยุคสมัยหรือเหตุการณ์ เช่น

โรคเท้าช้าง - ไทย (ภาคใต้), 2515-2519

3) แบ่งตามชื่อภูมิศาสตร์ คือ แบ่งตามประเทศ โดยใช้ชื่อภูมิภาค

ชื่อประเทศ ชื่อเมืองตามหลังหัวข้อเรื่องใหญ่หรือหัวข้อเรื่องเฉพาะที่กำหนดให้ เช่น การศึกษา

แพทย์ - สหรัฐอเมริกา

4) แบ่งหัวข้อเรื่องภูมิศาสตร์ออกไปตามหัวข้อเรื่องใหญ่หรือหัวข้อเรื่องเฉพาะ

โดยใช้หัวข้อเรื่องใหญ่หรือหัวข้อเรื่องเฉพาะตามหลังภูมิภาค ชื่อประเทศ ชื่อเมืองที่กำหนดให้

เช่น ญี่ปุ่น - ประชากร

5) แบ่งโดยใช้หัวข้อเรื่องย่อยเฉพาะภาษาตามหลังชื่อเฉพาะของ

ภาษาต่าง ๆ เช่น ภาษาไทย ภาษาจีน

¹สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, "คำชี้แจงวัตถุประสงค์หลักการกำหนด
หัวข้อเรื่องและวิธีใช้ (แก้ไขเพิ่มเติม)," ใน หัวข้อเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย ฉบับแก้ไข
ปรับปรุงใหม่, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 2523),
หน้า (12)-(13).

ในกรณีคำในบัญชีหัวเรื่องที่กำหนดไว้ ไม่เพียงพอแก่ความต้องการ ห้องสมุดอาจกำหนดคำขึ้นใหม่เพื่อเพิ่มเติมลงในบัญชีหัวเรื่องที่กำหนดไว้ หลักกำหนดคำมีดังนี้

1. คำที่คนทั่วไปรู้จักแพร่หลาย
2. คำที่มีความหมายใกล้เคียงกับเรื่องที่ต้องการแสดงออกมากที่สุด
3. ศัพท์เฉพาะทางเทคนิคและวิชาการ
4. ความถูกต้องในแง่ของภาษา¹

2. หัวเรื่องทางการแพทย์ของไทย

กาญจนา โสภโณคร ได้รวบรวม "พจนานุกรมศัพท์แพทย์ ไทย-อังกฤษ"² เพื่อใช้เป็นหัวเรื่องในการทำบรรณานุกรมสารการแพทย์ภาษาไทยของหอสมุดศิริราช ศัพท์ต่าง ๆ ส่วนใหญ่เอามาจากพจนานุกรมศัพท์แพทย์ อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ศัพท์อีกส่วนหนึ่งนั้นนายแพทย์หลายท่าน จากคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลได้ช่วยแปลศัพท์อังกฤษเป็นไทย³ แบ่งหมวด ก-ข เป็นที่รู้จักกันว่า หัวเรื่องทางการแพทย์ "โสภโณครอนุสรณ์" นับเป็นคู่มืออ้างอิงที่สำคัญเล่มหนึ่งในการทำบรรณานุกรม

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า (13)-(18).

² กาญจนา โสภโณคร, ผู้รวบรวม, "พจนานุกรมศัพท์แพทย์ ไทย-อังกฤษ," ใน โสภโณครอนุสรณ์, หน้า 53-113. 21 ตุลาคม 2514 (พระนคร: โรงพิมพ์อักษรสมัย, 2514), (พิมพ์เป็นบรรณาธิการในงานฌาปนกิจศพ นายสวัสดิ์ โสภโณคร และนายจักร์ โสภโณคร ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม).

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า (ผ).

3. หัวเรื่องทางการแพทย์ของหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน

หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกันได้กำหนดหัวเรื่องทางการแพทย์ไว้อย่างรัดกุม มีทั้งหัวเรื่องใหญ่และหัวเรื่องย่อย มีการปรับปรุงหัวเรื่องให้ทันสมัยทุกปี หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกันได้จัดพิมพ์ Index Medicus ขึ้นและในฉบับเดือนมกราคมทุกปีจะแจ้งให้ทราบถึงหัวเรื่องใหม่และหัวเรื่องที่ยกเลิกและมีหัวเรื่องย่อย หัวเรื่องซึ่งใช้กับหัวเรื่องต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และบางทีกลับมาใช้หัวเรื่องเก่าที่ยกเลิกแล้ว ทั้งนี้เพื่อความเหมาะสมตามกาลสมัย หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกันได้ให้คำจำกัดความหัวเรื่องดังนี้

1. หัวเรื่องที่ไม่มีหัวเรื่องตามหลัง เรียกว่า หัวเรื่องใหญ่ หัวเรื่องที่ได้กำหนดนี้จะแทนเนื้อเรื่องของบทความอย่างกว้าง ๆ มีลักษณะเป็นคำเดียวหรือมากกว่าหนึ่งคำ หรือเป็นวลี เช่น

QUININE

NEWCLEAR ENERGY

TOBACCO SMOKE

POLLUTION เป็นต้น

2. หัวเรื่องย่อย

2.1 หัวเรื่องย่อย เป็นเรื่องกำหนดโดยใช้ตามหลังหัวเรื่องใหญ่เพื่อขยายความหัวเรื่องใหญ่ มีลักษณะเป็นคำนามเช่นเดียวกับหัวเรื่องใหญ่และมีเครื่องหมายยัติภังค์ (-) ถัด เช่น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

NUTRITION - EDUCATION

PUBLIC HEALTH - ADMINISTRATION

VITAMINS - ANALYSIS

WATER SUPPLY - STANDARDS

ZINC - ADMINISTRATION & DOSAGE เป็นต้น

2.2 หัวเรื่องย่อยทางภูมิศาสตร์ เป็นหัวเรื่องย่อยใช้ตามหลังหัวเรื่องใหญ่ตามหลังทวีป ภูมิภาค ชื่อประเทศ ชื่อรัฐ ชื่อเมืองที่กำหนด เช่น

TRYPANOSOMIASIS, AFRICAN

หัวเรื่องบางคำใช้คำเดิม บางคำยกเลิกโดยโยงให้ดูคำใหม่หรือกลุ่มคำอื่นที่อยู่ในความสนใจหรือเลือกคำที่เกี่ยวข้องกับคำนั้น

3. การโยงหัวเรื่อง (cross reference) คือ การแนะนำให้ค้นเรื่อง ชื่อ หรือรายการที่ต้องการจากเรื่อง ชื่อ หรือรายการอื่นที่ปรากฏในบทความนั้น แบ่งออกเป็น 2 แบบดังนี้

3.1 แบบ "ดูที่" แนะนำให้ดูเรื่อง ชื่อ หรือรายการอีกแห่งหนึ่ง จึงจะพบคำที่ต้องการ เช่น กรดบอริก ดูที่ น้ำประสาน แสดงว่า หัวเรื่อง กรดบอริก ไม่ใช่เป็นหัวเรื่อง ให้ไปดูหัวเรื่อง กรดน้ำประสานเพื่อหาคำอธิบายที่แท้

3.2 แบบ "ดูเพิ่มเติมที่" แนะนำให้ดูหัวเรื่องอีกแห่งเพื่ออ่านคำอธิบายเพิ่มเติม เช่น "สุขภาพ" ดูเพิ่มเติมที่ "อนามัย" แสดงว่า เมื่อดูที่หัวเรื่องสุขภาพ ให้ไปดูเพิ่มเติมที่หัวเรื่อง อามัยให้กว้างยิ่งขึ้น

ดังนั้น การโยงหัวเรื่องจะช่วยให้ผู้ใช้เข้าถึงบทความที่ต้องการหรือสามารถค้นหาเรื่องเพิ่มให้กว้างยิ่งขึ้น

เพื่อควรวัดผลการของการให้หัวเรื่อง ผู้วิจัยได้ลองสุ่มตัวอย่างหัวเรื่อง 50 คำจาก Index Medicus เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1

วิวัฒนาการของหัวเรื่องทางการแพทย์ของสหรัฐอเมริกา สุ่มตัวอย่างหัวเรื่องจาก Index Medicus ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1927 จนถึง ค.ศ. 1982

ลำดับ ที่	ปี ค.ศ. 1927	ปี ค.ศ. 1947	ปี ค.ศ. 1967	ปี ค.ศ. 1982
1	<p>ANESTHESIA see also Surgery under names of operations as Appendectomy; Tonsillectomy; under names of organs and regions as Urinary Tract, surgery; and under names of diseases</p>	<p>ANESTHESIA see also Hospitals, anesthetic service; Ophthalmology, anesthesia in; Otorhinolaryngology, anesthesia in; Surgery under names of operations, as Cesarean Section; Tonsillectomy; and under diseases organs and regions</p>	<p>ANESTHESIA X NARCOSIS</p>	<p>ANESTHESIA</p>
2	<p>AZURE B STAIN see Stains and Staining</p>	-	-	-

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลำดับ ที่	ปี ค.ศ. 1927	ปี ค.ศ. 1947	ปี ค.ศ. 1967	ปี ค.ศ. 1982
3	<p>BLOOD see also Anemia; Hemoglobin and Hemoglobin Compounds; Infants, Infant, New-Born; Leukemia; Pregnancy, blood in; Surgery, blood in; under names of diseases, etc.</p>	<p>BLOOD see also Anemia; Hemoglobin and Hemoglobin Compounds; Infants; Infants, Newborn; Leukemia; Pregnancy, blood in, Surgery, blood in, under diseases, organs and regions, etc.</p>	<p>BLOOD see also related ACID-BASE EQUILIBRIUM HAEMATOPOIESIS</p>	<p>BLOOD see related HAMATOPOIESIS</p>
4	<p>BUTYN</p>	-	<p>BUTYN see BUTACAINE</p>	-
5	<p>CHILD WELFARE see also Infant Welfare; Sheppard Towner Act</p>	<p>CHILD WELFARE see also Cripples, care of; Infant Welfare; Tuberculosis Prevention and Control</p>	<p>CHILD WELFARE XU INFANT WELFARE</p>	<p>CHILD WELFARD see related FOSTER HOME CARE XU INFANT WELFARE</p>
6	<p>CYTOLYSIS: see Cancer, cells; cancer, experiment; cells, etc.</p>	-	-	-

ลำดับ ที่	ปี ค.ศ. 1927	ปี ค.ศ. 1947	ปี ค.ศ. 1967	ปี ค.ศ. 1982
7	DIARRHEA see also Dysentery	DIARRHEA see also Dysentery	DIARRHEA	DIARRHEA
8	DIDINIUM see under Protozoa	-	-	-
9	ENESOL see Ophthalmia, sympathetic	-	-	-
10	EYES see also Orbit; Vision; and under names of special structures and diseases of eyes	EYES see also Orbit; Reflex, ocular; Reflex, Oculocardiac; Vision; and under names of ocular structures and diseases	EYE see also related CYCLOPLEGICS INTRAOCULAR PRESSURE REFRACTION, OCULAR VISION	EYE see related INTRAOCULAR PRESSURE REFRACTION, OCULAR VISION
11	FLATFOOT see Foot, flat	FLATFOOT see FOOT, flat	FLATFOOT	FLATFOOT
12	FUSSARIA: see Plants, parasites	-	-	-

ลำดับ ที่	ปี ค.ศ. 1927	ปี ค.ศ. 1947	ปี ค.ศ. 1967	ปี ค.ศ. 1982
13	GOITER see also Thyroid	GOITER see also Thyroid	GOITER	GOITER
14	GYNORMON: see Gynecology, therapy in			
15	HEREDITY see also Antigens and Antibodies, inheritance of; Bacteria, heredity in; Blood, groups; Chromo- somes; Constitution, types; Eugenics; Hybridity; and under names of diseases, as Mental Disease, heredity; Tuberculsis, heredity; etc.	HEREDITY see also Blood, group; Chromosomes; Constitution; Eugenics, under names of diseases, as Cancer, heredity; Tuberculosis, heredity etc.	HEREDITY see GENETICS	HEREDITY see GENETICS
16	HYSTERIA see also Neuroses and Psychoneuroses	HYSTERIA see also Neuroses and Psychoneuroses	HYSTERIA	HYSTERIA X HYSTERICAL NEUROSES

ลำดับ ที่	ปี ค.ศ. 1927	ปี ค.ศ. 1947	ปี ค.ศ. 1967	ปี ค.ศ. 1982
17	INOCULATION see Immunity; Serotherapy and Hemotherapy; Vaccine Therapy; and under names of various diseases	INOCULATION see Immunity; Serotherapy and Hemotherapy; Vaccine Therapy; and under names of diseases	-	-
18	ISOPRAL	-	-	-
19	JEWS	JEWS	JEWS	JEWS see related JUDAISM XR JUDAISM
20	JUXTA-ARTICULAR NODULES see Nodes	-	-	-
21	KISSENGEN WATER see Biliary Tract, calculi	-	-	-
22	KYPHOSIS see Spine, curvature	-	KYPHOSIS	KYPHOSIS

ลำดับ ที่	ปี ค.ศ. 1927	ปี ค.ศ. 1947	ปี ค.ศ. 1967	ปี ค.ศ. 1982
23	LEONTIASIS OSSIUM	LEONTIASIS OSSIUM	LEONTIASIS OSSIUM	LEONTIASIS OSSIUM
24	LYSOZYME	LYSOZYME	LYSOZYME see MURAMIDASE	LYSOZYME see MURAMIDASE
25	MENTAL HYGIENE	MENTAL HYGIENE	MENTAL HYGIENE see MENTAL HEALTH	MENTAL HYGIENE see MENTAL HEALTH
26	MYXOSPORIDIA: see Fish, parasites	-	-	-
27	NEURALGIA	NEURALGIA	NEURALGIA see CAUSALGIA	NEURALGIA XU CAUSALGIA
28	NYSTAGMUS see also Cerebellum; Equilibrium; Reflex, aural	NYSTAGMUS see also Ear, internal; Reflex, aural	NYSTAGMUS	NYSTAGMUS XR EYE MOVEMENTS
29	OPSONINS see also BLOOD, opsonins	OPSONINS	OPSONINS XR PHAGOCYTOSIS	OPSONINS see related PHAGOCYTOSIS

ลำดับ ที่	ปี ค.ศ. 1927	ปี ค.ศ. 1947	ปี ค.ศ. 1967	ปี ค.ศ. 1982
30	OZONE see also Water, purification	OZONE see Gynecology, therapy in; Water, purification	OZONE	OZONE
31	PINTA: see Mycosis, cutaneous	PINTA	PINTA	-
32	PYURIA: see Urine, pus	PYURIA see Urinary Tract, infectious	PYURIA XU URINE	PYURIA XU URINE
33	QUESTIONNAIRES, MEDICAL	-	-	QUESTIONNAIRES XU DELPHI TECHNICIS
34	QUINSY: see Tonsils, abscess	-	-	-
35	RHUOL see Tuberculosis, Pulmonary, therapy	-	-	-

ลำดับ ที่	ปี ค.ศ. 1927	ปี ค.ศ. 1947	ปี ค.ศ. 1967	ปี ค.ศ. 1982
36	RYE	RYE see BREAD	RYE see under GRAIN	
37	SMOKING see under Tobacco	SMOKING see Tobacco	SMOKING see TOBACCO	SMOKING see related TOBACCO USE DISORDER XR TOBACCO
38	SYRINGOMYELIA	SYRINGOMYELIA	SYRINGOMYELIA	SYRINGOMYELIA
39	TRACHOMA	TRACHOMA	TRACHOMA	TRACHOMA VIRUS see CHLAMYDIA TRACHOMATIS
40	TYROSINE AND TYROSINE COMPOUNDS	TYROSINE AND TYROSINE COMPOUNDS	TYROSINE	TYROSINE
41	URINATION, disorder: see also Urinary Tract, obstruction; Urination, inconvenience; Urine, suppression	URINATION DISORDER: see also Bladder obstruction; Bladder, paralysis; Prostate, hypertrophy; Urination inconvenience, Urine, Suppression	URINATION	URINATION

ลำดับ ที่	ปี ค.ศ. 1927	ปี ค.ศ. 1947	ปี ค.ศ. 1967	ปี ค.ศ. 1982
42	UZARA	-	-	-
43	VESTIBULAR APPARATUS: see Ear, internal; Equilibrium; Nerves, vestibular; Reflex, aural	VESTIBULA APPARATUS see Ear, internal; Equilibrium Nerves, vestibular; Reflex, aural	VESTIBULAR APPARATUS	VESTIBULAR APPARATUS XU OVAL WINDOW XU VESTIBULAR AQUEDUCT
44	VULVOVAGINITIS	VULVOVAGINITIS	VULVOVAGINITIS	VULVOVAGINITIS
45	WERTHEIM'S OPERATION see Uterus, cancer	WERTHEIM OPERATION see Genitals, prolapse; Uterus, cancer	-	-
46	WRITING DESKS	-	-	-
47	XENOPSYLLA: see Fleas	XENOPSYLLA cheopsis: see Plague, transmission	-	-

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลำดับ ที่	ปี ค.ศ. 1927	ปี ค.ศ. 1947	ปี ค.ศ. 1967	ปี ค.ศ. 1982
48	YEAST see also Fungi; Vitamins	YEAST see Fungi; Vitamins	YEASTS	YEASTS
49	ZINC	ZINC	ZINC	ZINC XU ZINC OXIDE
50	ZYMASE: see under Enzymes	-	-	-

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การสุ่มหัวเรื่องจำนวน 50 คำจากปี ค.ศ. 1927¹ ถึงปี ค.ศ. 1982 ใน Index Medicus. โดยสุ่มจากคำสุดท้ายและคำกึ่งกลางของหัวเรื่องในตัวอักษร A-W และ X-Y อักษรละ 1 คำ

หมายเหตุ

see ใช้อีกรูปว่า X

หัวเรื่องหน้า see ไม่ใช่แต่ใช้คำหลัง

see also

หัวเรื่องหน้า see also ใช้และยังให้ดูหัวเรื่องเพิ่มเติมคำหลัง

see related ใช้อีกรูปว่า XR และ see also related

หัวเรื่องใช้ทั้งคำหน้าและคำหลัง

see under

ใช้อีกรูปว่า XU

- หัวเรื่องให้ใช้คำหลังที่กว้างกว่า

- หัวเรื่องให้ใช้คำหน้า

---

¹American Medical Association, "Quarterly Cumulative Index Medicus," in Quarterly Cumulative Index Medicus, Vol. 2: July-December 1927. (Chicago: American Medical Association, n.d.), pp. 55-1421.

สรุปวิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลงหัวเรื่องใน Index Medicus

1. หัวเรื่องที่ใช้นี้ ค.ศ. 1927 และ ค.ศ. 1947 เกือบไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย เว้นแต่บางคำเช่น OPSONINS ในปี ค.ศ. 1927 ให้อยู่ที่ BLOOD, opsonins แต่ ค.ศ. 1947 ใช้เป็นหัวเรื่องได้

OZONE ค.ศ. 1927 ใช้เป็นหัวเรื่อง แต่ ค.ศ. 1947 ไม่ใช่ ให้อยู่ที่ Gynecology, therapy in; Water, purification แทน

2. หัวเรื่องที่ใช้นี้ ค.ศ. 1967 และ ค.ศ. 1982 ก็มีคล้ายคลึงกันมาก เช่น ANESTHESIA ซึ่งเคยใช้เป็นหัวเรื่องมาตลอดแล้ว ค.ศ. 1982 ก็กลับมาใช้ ANESTHESIA ตามเดิม CHILD WELFARE เปลี่ยนมาใช้ทั้ง CHILD WELFARE และ FOSTER HOME CARE และ INFANT WELFARE ให้อยู่ที่ CHILD WELFARE บางหัวเรื่องเดิมคำเข้ามา เช่น HYSTERIA ในปี ค.ศ. 1982 HYSTERIA NEUROSES ไม่ใช่แต่ใช้ HYSTERIA ส่วน SMOKING ไม่เคยใช้เป็นหัวเรื่องแต่ให้ใช้ TOBACCO แทน แต่ปี ค.ศ. 1982 ใช้ทั้ง 3 หัวเรื่องและรวมทั้ง TOBACCO USE DISORDER

3. หัวเรื่องที่ใช้นี้ ค.ศ. 1947 ถึง ค.ศ. 1967

- เปลี่ยนหัวเรื่องและไปใช้ศัพท์ใหม่ เช่น

HERIDITY เป็น GENETICS

MENTAL HYGIENE เป็น MENTAL HEALTH

NEURALGIA เป็น CAUSALGIA

- กลับคำ เช่น

Foot, FLAT ใช้รวม FLATFOOT

- ตัดความ เช่น

TYROSINE AND TYROSINE COMPOUND เหลือเพียง TYROSINE

URINATION DISORDER เหลือเพียง URINATION

- see under, see related มาเปลี่ยนใช้สัญลักษณ์ XU หรือ XR ในปี ตั้งแต่ ค.ศ. 1967 เป็นต้นไป

- การใช้ศัพท์ในรูปพหูพจน์หรือเอกพจน์เปลี่ยนตามพหูพจน์ เช่น EYES เป็น EYE เปลี่ยนจากเอกพจน์ เช่น YEAST เป็น YEASTS

- เปลี่ยนศัพท์หัวเรื่อง เช่น RYE เคยอยู่ที่หัวเรื่องว่า BREAD เปลี่ยนเป็นอยู่ภายใต้หัวเรื่อง GRAIN LYSOZYME เปลี่ยนเป็น MURAMIDASE

- ไม่เคยใช้เป็นหัวเรื่องกลับใช้ เช่น OZONE

ที่ใช้หัวเรื่องเดียวกันตลอดมาพบถึง 12 ศัพท์ ที่เปลี่ยนแปลงก็้อยมาก ดังตัวอย่างรายละเอียดซึ่งพิจารณาตามช่วงปีที่กำหนดเพื่อสรุปตัวอย่างศัพท์

การสรุปตัวอย่างทำเพียงจำนวนน้อยมากเพียงเพื่อความอยากทราบแต่ละปี ว่าเป็นหลักทั่วไปไม่ได้

ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงวิธีการลงรายการผู้แต่งและรายละเอียดหรือการอ้างถึงของ Index Medicus ไว้ด้วยเพื่อดูความเปลี่ยนแปลงซึ่งได้นำมาสรุปไว้ในตารางที่ 2

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 วิชาทางการแพทย์การลงรายการผู้แต่งและดูรายละเอียดเพื่อการอ้างอิง (Citation) ใน Index Medicus

ปี ค.ศ.	รายการผู้แต่ง	ชื่อบทความ	ชื่อวารสาร	ปีที่ ฉบับที่/เล่มที่ เดือน ปี หน้า สารสังเขป		
1960-1963	- ลงชื่อผู้แต่งทุกคน - โยงชื่อผู้แต่งคนที่ 2 ถึงคนสุดท้าย ไปยังผู้แต่งคนแรก			ปีที่: หน้าต้น-หน้าสุดท้าย ² , เดือน ³ ปี ⁴		
1964-1974	- ลงชื่อผู้แต่ง 3 คนแรกและผู้แต่ง คนอื่น ๆ - โยงชื่อผู้แต่งคนที่ 2 ถึงคนสุดท้าย ไปยังผู้แต่งคนแรก			ปีที่: หน้าต้น-หน้าสุดท้าย ² , วันที่ ⁵ เดือน ³ ปี ⁴ (ถ้ามี)		
1975-1977	- ลงรายชื่อผู้แต่ง 3 คนแรกและคนอื่น ๆ - โยงชื่อผู้แต่งคนที่ 2 ถึงคนสุดท้ายไป ยังผู้แต่งคนแรก			เติม ⁸	ย่อ ⁹	ปีที่(เล่มที่): หน้าต้น-หน้าสุดท้าย ² , วันที่ ⁵ เดือน ³ ปี ⁴ สารสังเขป ⁶ (ถ้ามี) (ถ้ามี)
1978-1979	- ลงชื่อผู้แต่งทุกคน - โยงชื่อผู้แต่งทุกคนไปยังชื่อผู้แต่งคนแรก					ปี ⁷ เดือน ³ วันที่: ปีที่(เล่มที่): หน้าต้น-หน้าสุดท้าย ² สารสังเขป ⁶ (ถ้ามี) (ถ้ามี)
1980-1982	- ลงชื่อผู้แต่งทุกคน - โยงชื่อผู้แต่งคนที่ 2 ถึงผู้แต่งคน สุดท้าย					ปี ⁷ เดือน ³ วันที่: ปีที่(เล่มที่): หน้าต้น-หน้าสุดท้าย ² สารสังเขป ⁶ (ถ้ามี) (ถ้ามี)

หมายเหตุ

ผู้แต่งใช้ชื่อสกุลหน้าหนา

ผู้แต่งคนอื่น ๆ ใช้ et al.

ชื่อวารสารใช้ชื่อย่อหรือชื่อเต็ม

สาระสังเขปภาษาอังกฤษใช้คำย่อกำมี

- 1 เลขหน้าคนลงจำนวนทุกหลัก
- 2 เลขหน้าสุดท้ายลงเฉพาะหลักที่ตัวเลขไม่ซ้ำกับหลักเลขหน้าคน
- 3, 4 เดือนและปีใช้ย่อ
- 5 วันที่ของวารสารรายสัปดาห์
- 6 กำนี้น้อย (ใช้กรณีที่มีพิมพ์ ใช้ต้นฉบับเป็นภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ จะมีสาระสังเขปเป็นภาษาอังกฤษในบทความนั้น
- 7 ปีลงเต็ม
- 8 ก. ชื่อบทความเป็นภาษาอังกฤษ
ข. ชื่อบทความแปลเป็นภาษาอังกฤษให้ใส่วงเล็บ หลังจากการอ้างอิง (Citation) วงเล็บชื่อประเทศนั้น เช่นประเทศญี่ปุ่น ไทย จีน เป็นต้น¹
ค. ชื่อบทความภาษาอื่น ๆ (Vernacular) ให้อยู่ย่อภาษา หลังการอ้างอิง ได้แก่ ภาษาเยอรมัน²
ง. ชื่อบทความถ่ายตัวอักษรเป็นตัวพิมพ์ใหญ่ วงเล็บชื่อย่อภาษาหลังการอ้างอิง เช่น ภาษารัสเซีย เป็นต้น³

¹ ภูเขา 77.

² ภูเขา 77.

³ ภูเขา 77.

(ถ้ารายการบัตรหัวเรื่อง การลงบทความนอกจากภาษาอังกฤษจะแปลเป็นภาษาอังกฤษบทความจะอยู่ในวงเล็บ และ
หลังการอ้างอิงมีชื่อย่อภาษาอยู่ในวงเล็บ)

9 ชื่อวารสารใช้ชื่อย่อของวารสาร

เพื่อให้เข้าใจดียิ่งขึ้นถึงวิธีการลงรายการผู้แต่งที่อธิบายไว้แล้ว ๆ ในตารางที่ 2 จะขยายความให้เห็นพร้อมตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างการลงรายการผู้แต่งและการอ้างอิงของหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน
ใน Index Medicus

1. การลงรายการผู้แต่ง ใช้ชื่อสกุลนำหน้าชื่อ

- ปี ค.ศ. 1967 มีหลักดังนี้

ถ้าผู้แต่งจำนวนมากกว่า 3 คนขึ้นไป ให้ลงรายการผู้แต่ง
3 คน และผู้แต่งคนอื่น ๆ ใช้ et al เช่น

Aarskog D, Stoa KF, Thorsen T, et al.¹ และมีส่วนโยง
(cross reference) ชื่อผู้แต่งคนที่สองถึงคนสุดท้ายไปยังผู้แต่งคนแรก เช่น

- ปี ค.ศ. 1982 กำหนดหลักใหม่ คือ ลงชื่อผู้แต่งทุกคน เช่น

Abe K, Sato M, Kasai Y, Haruyama T, Sato K,

Miyazaki S, Imai Y, Hiwatari M, Itch T, Sakurai Y,

Goto T, Tajima J, Seino M, Toshinaga K²

และจะมีส่วนโยงชื่อผู้แต่งคนที่ 2 ถึงคนสุดท้ายไปยังชื่อผู้แต่งคนแรกเช่นกัน

¹ คุหนา 77.

² คุหนา 78.

2. การลงรายการชื่อวารสาร

2.1 ชื่อวารสารเป็นคำเดียวใช้ชื่อเต็ม เช่น Lancet

2.2 ชื่อวารสารหลายคำ ใช้ย่อแต่ละคำ เช่น

Annals	ใช้	Ann	
Bulletin	"	Bull	
Diseases	"	Dis	
Journal	"	J	
Medical	"	Med	บางที่ใช้ M
Parasitology	"	Parasit	บางที่ใช้ Parasitol

3. การลงวันเดือนปี

- ปี ค.ศ. 1978-1979 มีหลักดังนี้

วารสารทุกรายการไม่ลงวันที่ นอกจากวารสารรายสัปดาห์
ใส่วันหน้าหน้าเดือน ส่วนชื่อวารสารและปีใช้อักษรและเลขย่อ เช่น

Apley J: Television medicine [letter]

Br Med J 1(6125): 1483-4, 3 Jun 78¹

---

¹U.S. Department of Health, Education, and Welfare, Public Health Service, National Institutes of Health, National Library of Medicine, "Author Index," in Cumulated Index Medicus; Bibliography of Medical Reviews, Vol. 19: 1978: Author Index A-Bs, ("DHEW Publication," No. (NIE) 79-259) (Washington, D.C.: Government Printing Office, 1979), p. 1295.

- ปี ค.ศ. 1980-1981 มีหลักดังนี้

วารสารทุกรายการไม่ลงวันที่ นอกจากวารสารฉบับรายสัปดาห์
ลงวันที่หลังเดือน ส่วนชื่อวารสารใช้ชื่ออักษรย่อและปีลงเลขเต็ม เช่น

Abbott LA, Lindenmayer A. Models for growth of
clones in hexagonal cell arrangements:
applications in *Drosophila* wing disc epithelia
and plant epidermal tissues. *J Theor Biol* 1981
Jun 21; 90 (4): 495-514¹

ตารางที่ 3 แสดงให้เห็นการใช้อักษรที่มีแตกต่างกันไปบ้างสำหรับบางปีเกี่ยวกับ
ชื่อวารสาร ซึ่งมุ่งหมายเพื่อให้เข้าใจชัดเจนขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 ตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงการลงชื่อของวารสารทุก 20 ปี

ลำดับที่	ชื่อวารสาร	ชื่อวารสาร			
		ค.ศ. 1927	ค.ศ. 1947	ค.ศ. 1967	ค.ศ. 1982
1	Annals of Tropical Medicine and Parasitology	Ann. Trop. Med.	Ann. Trop. Med.	Ann Trop Med Parasit	Ann Trop Med Parasit
2	British Medical Journal	Brit. M.J.	Brit. M.J.	Brit Med J	Br Med J
3	Journal of Parasitology	J.Parasit.	J.Parasitol.	J Parasit	J Parasitol
4	Lancet	Lancet	Lancet	Lencet	Lancet
5	Tropical Diseases Bulletin	*	*	Trop Dis Bull	Trop Dis Bull

จะเห็นได้ว่า การลงชื่อวารสารจำนวน 5 รายการ ในระยะทุก 20 ปี จะใช้เหมือนกันตลอดเพียงรายการเดียว และแตกต่างกันจำนวน 4 รายการ

หมายเหตุ

* ยังไม่พิมพ์เผยแพร่ใน Index Medicus

ครรชนีวารสารภาษาไทย

การจัดทำในรูปบัตรรายการในห้องสมุดทั้ง 5 แห่งที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษานั้น มีรูปแบบแตกต่างกันไป เช่น ของหอสมุดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทำบัตรรายการคล้ายกันมากที่สุด ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ลงชื่อวารสารแยกบรรทัดหนึ่ง ห้องสมุดกรมแพทยทหารบกกับห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล ลงชื่อวารสารต่อไปในบรรทัดเดียวกันกับวันเดือนปี ห้องสมุด 3 แห่งลงแนวสื่อกันไว้ด้านหน้า ยกเว้นห้องสมุดกรมแพทยทหารบกมีแนวสื่อกันอยู่ด้านหลังและห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ไม่มีแนวสื่อกันทั้งกำหนดหัวเรื่องเลย นอกจากนี้ ห้องสมุดบางแห่งมีบัตรโยงผู้แต่ง บัตรหัวเรื่องภาษาไทย บัตรหัวเรื่องภาษาอังกฤษ บัตรชื่อเรื่อง ซึ่งการโยงบัตรผู้แต่ง ชื่อย่อและนามสกุล ใหญ่ที่ชื่อและนามสกุลเต็ม ส่วนบัตรหัวเรื่องโยงหัวเรื่องที่ไมใช่ไปยังหัวเรื่องใหม่ภาษาไทย หรือหัวเรื่องภาษาไทยใหญ่ที่หัวเรื่องภาษาอังกฤษเขียนเป็นภาษาไทย หรือหัวเรื่องทับศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยใหญ่ที่หัวเรื่องภาษาไทย เป็นต้น

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างบัตรยืมพื้นของบัตรครรชนีวารสารภาษาไทยทางการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้องของห้องสมุดทั้ง 5 แห่งและชมรมกลุ่มบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษา: -

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบที่ 1¹

ชื่อผู้แต่ง

ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร ปีที่ (ฉบับที่หรือเล่มที่):
เลขหน้า, เดือน, ปี.

1. หัวเรื่องไทย
2. หัวเรื่องอังกฤษ

ตัวอย่างบัตรยืมเห็น

เกษม นิมิตระกุล

การทดสอบ (Bio-assay test) ยุงพาหะต่อคิตีที-
อิมัลชัน. วารสารมาลาเรีย 13 (2): 10-14, มีค.,
25 21.

1. คิตีที
2. ยุง
3. DDT
4. Mosquitoes

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ เป็นแบบการลงรายการบัตรบรรณชีววารสารของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบที่ 2¹

ชื่อผู้แต่ง
 ชื่อบทความ
 ชื่อวารสาร
 ปีที่, ฉบับที่, ปี หน้า

ตัวอย่างบัตรยืมพื้นที่

เกษม ไม้ตระกูล

การทดสอบ (Bio-assay test) ยุงพาหะต่อสัตว์ที่มีกลิ่นขับ

วารสารมาลาเรีย

ปีที่ 13, ฉบับที่ 2, 2521 หน้า 10-14

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ เป็นการลงรายการบัตรครชนวารสารของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

แบบที่ 3¹

ชื่อผู้แต่ง

ชื่อบทความ

ชื่อวารสาร ปีที่, เลขหน้า, เดือนปี

ตัวอย่างบัตรยืมพื้น

เกษม นิมิตระกุล

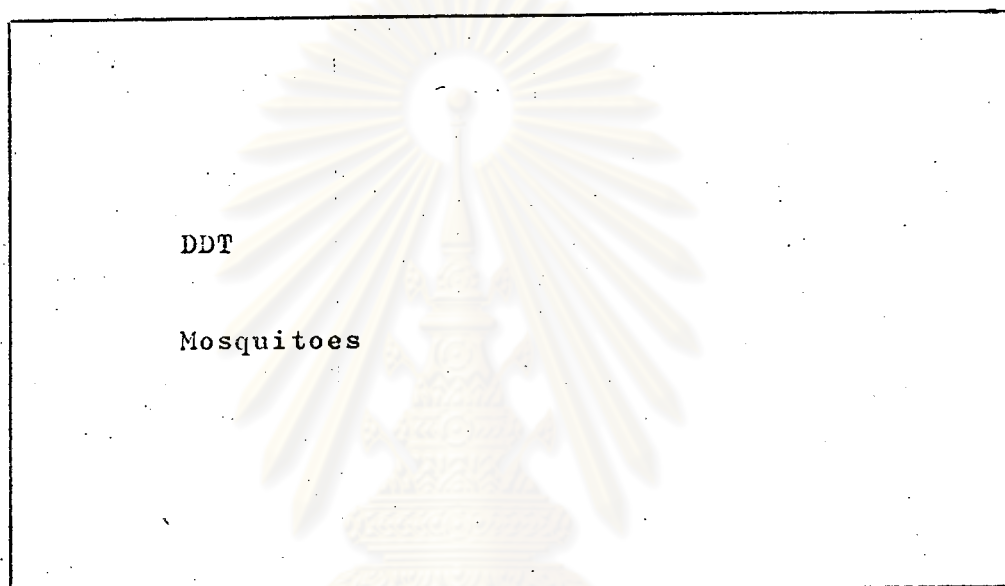
การทดสอบ (Bio-assay test) ยุงพาหะต่อสัตว์ลีลาม้วน

วารสารมาลาเรีย 13, 10-14, มีค.2521

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ เป็นแบบการลงรายการบัตรครรชี่วารสารของห้องสมุดกรมแพทย์ทหารบก
กระทรวงกลาโหม

(ต่อแบบที่ 3)

บัตรยืมเห็น (ด้านหลัง) แนวสีกับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชื่อผู้แต่ง

ชื่อบทความ ชื่อวารสาร ปีที่ (เลขหน้า): เดือน ปี

1. หัวเรื่องไทย 2. หัวเรื่องอังกฤษ I. ชื่อเรื่อง

ตัวอย่างบัตรขึ้นพื้น

เกษม นิมิตระกุล

การทดสอบ (Bio-assay test) ยุงพาหะต่อคิตีนิอิมัลชัน
วารสารมาลาเรีย 13 (2): 10-14, มีค., 2521

1. คิตีนิ 2. ยุง 3. DDT 4. Mosquitoes

I. การทดสอบ (Bio-assay test) ยุงพาหะต่อคิตีนิอิมัลชัน

หัวเรื่องภาษาไทยขีดเส้นใต้ด้วยสีแดงและหัวเรื่องภาษาอังกฤษใช้อักษรสีแดงที่
แนวสลับคน

หัวเรื่องภาษาไทยขีดเส้นใต้หัวเรื่องสีแดงที่บัตรหัวเรื่องและหัวเรื่องภาษาอังกฤษ
ที่บัตรหัวเรื่องใช้สีแดง

¹ เป็นแบบการลงรายการบัตรบรรณชีววารสารของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

แบบที่ 5¹

ชื่อผู้แต่ง

ชื่อบทความ

ชื่อวารสาร ปีที่ เล่มที่หรือฉบับที่, หน้า, เดือนปี

1. หัวเรื่องไทย

ตัวอย่างบัตรยืมที่

เกษม บัณฑิตกุล

การทดสอบ (Bio-assay test) ยุงพาหะต่อคิตีโอมัลชัน
วารสารมาลาเรีย 13 (2), 10-14 มีค. 25 21

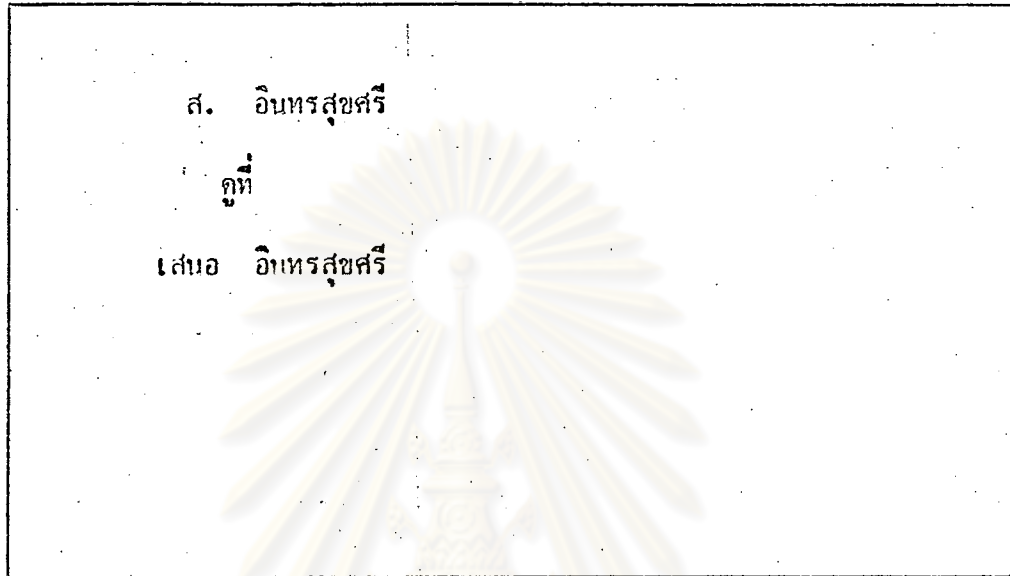
1. คิตี 2. ยุง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย¹ เป็นแบบการลงรายการบัตรบรรณที่วารสารของกองห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล

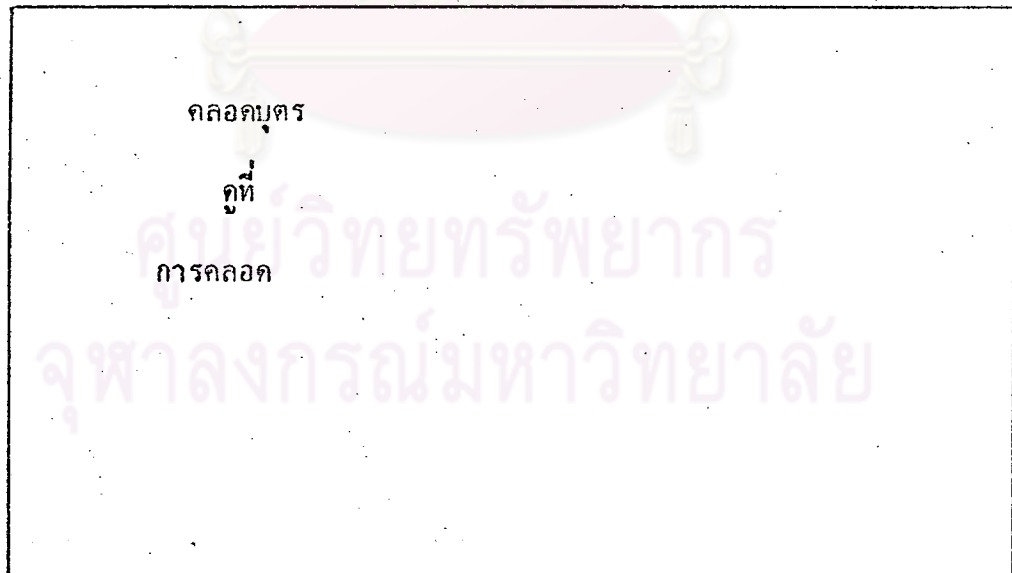
สำหรับการโยงข้อความต่าง ๆ ทำได้ดังนี้

ก. บัตรผู้แต่ง

ข. บัตรโยงหัวเรื่อง

หัวเรื่องภาษาไทยโยงไปสู่หัวเรื่องภาษาไทยที่กำกับคำใต้เบ็ดหัวเรื่อง

หัวเรื่องภาษาไทยโยงไปสู่หัวเรื่องที่ใช้ทับศัพท์ภาษาอังกฤษ

ไข่มุกในเลือด

กฤษ์

โฆเลสเตอร์อล

หัวเรื่องภาษาไทยที่ใช้ทับศัพท์ภาษาอังกฤษโยงไปสู่หัวเรื่องภาษาไทย

เมโนปอส

กฤษ์

วัยหมดระดู

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบที่ 6¹

ชื่อผู้แต่ง "ชื่อบทความ" ชื่อวารสาร ปีที่, ฉบับที่ (เดือน ปี)
เลขหน้า ภาพประกอบ ตาราง หมายเลขข้อความ

1 หัวเรื่องไทย 2 หัวเรื่องไทย

ตัวอย่างบัตรยืมพื้น

กฤษณ์ กาญจนฤกษ์ "พิษงูและข้อคิดเห็นบางประการในการ
ปรับปรุงการปฐมพยาบาลงูกัดไต่ทหาร" วิทยาสาร-
เสนารักษ 34,6 (พ.ย.-ธ.ค.24)297-307

1 งูกัด - การรักษา 2 พิษงู

¹ เป็นแบบการลงรายการบัตรบรรณที่วารสารของกลุ่มบรรณารักษสถานับเลุตมศึกษา

จะเห็นได้ว่า รูปแบบการทำครรชนของห้องสมุดทั้ง 5 แห่งส่วนใหญ่มีลักษณะเหมือนกัน จะแตกต่างกันในการลงการอ้างอิงเท่านั้น นอกจากนี้ การลงรายการบัตรผู้แต่ง ห้องสมุด 1 แห่ง ไม่มีแนวสื่บกัน อีก 4 แห่งมีแนวสื่บกันซึ่งห้องสมุดแห่งเดียวมีแนวสื่บกันอยู่ด้านหลัง นอกจากนี้ห้องสมุดบางแห่งมีบัตรโยงผู้แต่ง บัตรหัวเรื่องภาษาไทย บัตรหัวเรื่องภาษาอังกฤษ บัตรชื่อเรื่อง ซึ่งการโยงบัตรผู้แต่ง ตัวอย่าง ชื่อย่อ และนามสกุล ให้อูที่ชื่อและนามสกุลเต็ม ส่วนบัตรหัวเรื่องโยงหัวเรื่องที่ไม่ใช่ไปยังหัวเรื่องใหม่ภาษาไทย หรือหัวเรื่องภาษาไทยให้อูที่หัวเรื่องภาษาอังกฤษเขียนเป็นภาษาไทย หรือหัวเรื่องทับศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ให้อูที่หัวเรื่องภาษาไทย เป็นต้น แบบบัตรครรชนแบบที่ 5 เป็นแบบที่กองห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล ได้เริ่มใช้ปี พ.ศ.

25 23

ครรชนีวารสารช่วยผู้ใช้เข้าถึงบทความในวารสาร ครรชนีวารสารแบบรูปเล่มหรือบัตรรายการจะแจ้งให้ทราบว่ามีเรื่องอะไรบ้างเพื่อสะดวกในการค้นหาความ ซึ่งถ้าจะให้สะดวกยิ่งขึ้นนี้ควรมีบัตรครรชนีครบชุดซึ่งได้แก่ บัตรผู้แต่ง บัตรชื่อเรื่อง และบัตรหัวเรื่อง ประโยชน์ของบัตรครบชุดสามารถแยกตามชนิดของบัตรดังนี้

1. บัตรผู้แต่ง

1.1 ช่วยค้นหาบริการตอบคำถามเกี่ยวกับผู้เขียนบทความว่ามีใครบ้าง

1.2 ช่วยให้เห็นบทความของผู้เขียนบทความนั้น ๆ ว่าเขียนบทความ

อะไรบ้าง

1.3 ช่วยในการรวบรวมบรรณานุกรม งานเขียนของผู้เขียนบทความ

แต่ละคน

2. บัตรชื่อเรื่องหรือบัตรขอบทความ

ช่วยบรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดและผู้ใช้ให้ค้นหาความจากชื่อ

บทความ

3. บัตรหัวเรื่อง

3.1 เป็นสิ่งช่วยให้บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดและผู้ใช้ห้องสมุด
ได้ทราบว่า ห้องสมุดมีบทความเกี่ยวกับเรื่องหรือเนื้อหาใดในวารสารชื่ออะไร

3.2 ทำให้ทราบปริมาณของเรื่องต่าง ๆ ว่ามีจำนวนบทความมากน้อย
เพียงใด

3.3 บทความเรื่องดังกล่าวอยู่ในวารสารหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง
อะไรบ้าง

4. บัตรโยง

4.1 บัตรโยงชื่อผู้แต่ง ช่วยให้ทราบชื่อผู้แต่งที่เป็นนามแฝง
และนามผู้แต่งรวม

4.2 บัตรโยงหัวเรื่อง โยงหัวเรื่องที่ไม่วางไปยังหัวเรื่องที่ใช

บริการบรรณานุกรมวารสารจะมีประสิทธิภาพได้ควรคำนึงถึงปัจจัยอื่น ๆ คือ

1. ครุภัณฑ์ ครุภัณฑ์ที่ใช้เพื่อให้บริการบรรณานุกรมวารสาร ได้แก่
  - ก. ตู้บัตรรายการบรรณานุกรมวารสาร
  - ข. ตู้ Kardex เพื่อจัดเรียงบัตรทะเบียนวารสารซึ่งใช้
ลงทะเบียนวารสารที่ห้องสมุดได้รับ
  - ค. ชั้นจัดนิทรรศการวารสารฉบับล่าสุด
  - ง. ชั้นวางวารสารฉบับปัจจุบันและฉบับย้อนหลัง

2. สถานที่ตั้งตู้บัตรครชนีวารสารควรตั้งใกล้ฝ่ายจัดทำครชนีวารสาร ใกล้กับโต๊ะบริการตอบคำถาม ใกล้กับตู้บัตรรายการหนังสือ ในบริเวณที่อ่านหนังสือ ในบริเวณที่อ่านวารสารหรือใกล้กับชั้นวารสารที่ผู้ใช้บริการเข้าถึงได้ง่าย
3. ห้องสมุดควรมีบริการสอนการใช้ห้องสมุด การใช้บัตรครชนีวารสาร เป็นรายบุคคลและสอนเป็นกลุ่ม ควรสอนในห้องเรียนหรือปฐมนิเทศนักศึกษา เมื่อต้นปี การศึกษา
4. หน่วยงานที่มีส่วนให้บริการครชนีวารสาร ได้แก่ บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้า บริการรับ-จ่าย บริการยืมวารสารและบริการฝ่ายวารสาร
5. ผู้สอนวิธีใช้บัตรครชนีวารสาร ได้แก่ บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ซึ่งมีความสามารถในการสอน
6. สถานที่สอนวิธีใช้บัตรครชนีวารสาร ได้แก่ สอนในห้องเรียนหรือสอนในห้องสมุด
7. วิธีสอนการใช้ครชนีวารสาร ควรมีอุปกรณ์การสอน เช่น คู่มือการใช้ห้องสมุดที่มีภาพประกอบและจัดคำบรรยายไว้ที่ตู้บัตรรายการ
8. บริการพิเศษที่อำนวยความสะดวกในการใช้วารสาร ได้แก่ ทำป้ายชี้แหล่งเก็บวารสาร จัดที่นั่งอ่านวารสารต่างหาก จัดทำรายชื่อวารสารที่ห้องสมุดได้รับ เป็นต้น
9. การนำวารสารขึ้นชั้นควรเรียงตามตัวอักษรชื่อวารสาร
10. จัดบริการยืมวารสารและถ่ายเอกสาร
11. ผู้ใช้บริการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่โรงพยาบาล เทคโนโลยีการแพทย์ นักวิจัย นักวิทยาศาสตร์ นิสิตแพทย์ พยาบาล แพทย์ เภสัชกร สัตวแพทย์และบุคคลภายนอก ควรมีความรู้เรื่องการใช้ห้องสมุด

12. มีบริการรวบรวมบรรณานุกรมครุชนิเวศน์วารสาร (Bibliographical Index)

การพิจารณาบทความเพื่อนำมาทำครุชนิเวศน์และไม่ทำครุชนิเวศน์

การพิจารณาบทความที่ทำครุชนิเวศน์และไม่ทำครุชนิเวศน์ นับว่ามีความสำคัญเช่นเดียวกับ การให้หัวเรื่อง บรรณารักษ์ผู้จัดทำควรมีหลักเกณฑ์ในการเลือกบทความที่จะนำมาทำ ครุชนิเวศน์ บทความนั้นควรมีลักษณะหนึ่งอย่างน้อยตามเกณฑ์ต่อไปนี้ คือ

1. บทความที่พิจารณาเห็นว่ามีคุณค่าทางด้านวิชาการ และจะเป็นประโยชน์ ในการศึกษากันทั่วๆ ไป
2. บทความที่เป็นรายงานสถิติ
3. บทวิจารณ์และแนะนำหนังสือ ฯลฯ
4. สรุปข่าวและวิเคราะห์ข่าว
5. ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะหรือบทวิจารณ์ที่มีเนื้อหาสาระทางด้านวิชาการ มีเหตุผลและคุณค่าที่จะใช้อ้างอิงได้
6. ข้อคิดเห็นของบุคคลที่รู้จักดีในวงการใดวงการหนึ่ง หรือบุคคลที่เป็นที่ รู้จักดีในวงการใดวงการหนึ่ง
7. สัมภาษณ์บุคคล ให้พิจารณาตำแหน่งงาน ผลงานและเนื้อหาสาระที่ กล่าวประกอบในการพิจารณาทำครุชนิเวศน์
8. ข่าวประวัติบุคคล พิจารณาเนื้อหาสาระของแต่ละบทความ
9. รายงานผลการวิจัยและบทความย่อ

10. รายงานประจำปีหรือแผนำกิจการห้างร้าน หรือองค์การที่้องค์การใด
ซึ่งไม่ได้มีจุดมุ่งหมายใหญ่ที่การโฆษณา

11. กฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ซึ่งมีการอธิบายตีความประกอบ
เพื่อผู้ใช้อ่านเข้าใจลึกซึ้ง¹

บทความที่ไม่ควรทำครรชน ได้แก่

1. บทสรุปข่าวจากหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ของวารสารแต่ละสาขาวิชา
2. ข่าวภายในองค์การ
3. สถิติ ตัวเลขหรือรายงานที่มีประจำเหมือนแก้ทุกฉบับ
4. กฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่คัดมาจากราชกิจจานุเบกษา
ยกเว้นที่เป็นที่สนใจอย่างมากในปัจจุบันหรือที่มีการตีความ อธิบาย วิเคราะห์ประกอบ
5. ถอลัมภ์ประเภทตอบปัญหาและไขข้อสงสัย

ทั้งนี้ บทความใดถ้าผู้ทำพิจารณาเห็นว่ามีความค่าทางค้ำวิชาชีพการและจะเป็น
ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าต่อไปก็ให้ทำครรชนบทความนี้ด้วย²

การทำครรชนวารสารมีขั้นตอนมากซึ่งสามารถลำดับขั้นตอนการจัดทำบัตร
ครรชนวารสาร ดังนี้

¹บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา, ชมรม, คณะอนุกรรมการกลุ่มวารสาร
และเอกสาร, "คู่มือการลงรายการบัตรครรชน," เอกสารหมายเลข ๖/9
(กรุงเทพมหานคร: สำนักบรรณสารการพัฒมา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2524),
หน้า 1. (อัครสำเนา).

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 2.

1. อ่านชื่อเรื่อง คำนำ บทสรุปของบทความ
2. อ่านบทความอย่างคร่าว ๆ เพื่อให้รู้ว่าเป็นอะไร
3. อ่านอีกครั้งด้วยความพิถีพิถันเพื่อจับใจความสำคัญ
4. กำหนดหัวเรื่องตามเนื้อหา
5. ตรวจสอบคำหรือวลีที่ใช้เป็นหัวเรื่องในคู่มือการให้หัวเรื่องที่เป็นมาตรฐานหรือบัญชีหัวเรื่องที่ห้องสมุดยึดเป็นหลัก
6. ทำบัตรร่างและทำบัตรครุฑขึ้น ซึ่งมี 3 ประเภท คือ บัตรผู้แต่ง บัตรชื่อเรื่อง และบัตรหัวเรื่อง
7. ควรกำหนดหัวเรื่องเพื่อให้เป็นระเบียบ และบรรณาธิกรักรับผิดหัวเรื่องทีเลือกใช้แล้วเพื่อเป็นแนวทางในการให้หัวเรื่องเอกสารทำเองเดียวกันให้ถูกต้องในโอกาสต่อไป เมื่อให้หัวเรื่องแล้วควรทำบัญชีหัวเรื่องไว้
8. พิมพ์บัตร
9. ตรวจสอบ
10. เรียงบัตรตามชนิดของบัตรเพื่อให้บริการ

การจัดทำและบริการครุฑวารสารทางการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยจะกล่าวโดยสรุปให้เห็นภาพของวิวัฒนาการการจัดทำและบริการของประเทศที่มีการดำเนินงานค่อนข้างสมบูรณ์ที่สุด ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ญี่ปุ่น ซึ่งจะแยกออกเป็น 3 หัวข้อในการรายงาน คือเกี่ยวกับบริการและการจัดทำครุฑวารสาร สมาคมผู้จัดทำครุฑวารสาร และคู่มือช่วยกันครุฑวารสารของแต่ละประเทศเพื่อให้ความสะดวกต่อการเทียบเคียงกัน

ก. ประเทศสหรัฐอเมริกา

การศึกษาแพทย์ในสหรัฐอเมริกามีความเจริญก้าวหน้าเป็นอย่างมาก มีการศึกษาที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น และสามารถแสดงความคิดเห็นและบรรยายหัวข้อที่สำคัญได้ นักศึกษาต้องหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองและมีการสัมมนาและอภิปรายร่วมกัน รัฐบาลได้สนับสนุนการวิจัยสาขาวิชาทางการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้อง ห้องสมุดแพทย์จึงมีความสำคัญและเป็นแหล่งค้นคว้าที่จำเป็นซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการศึกษาแพทย์ นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ออกกฎหมายห้องสมุด จึงทำให้ห้องสมุดแพทย์มีบทบาทสำคัญต่อการศึกษามากขึ้นตามลำดับ และทำให้สหรัฐอเมริกา มีห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ที่มีชื่อเสียงหลายแห่งรวมทั้งในแต่ละภาคของประเทศด้วย

ห้องสมุดแพทย์ที่จัดทำและบริการบรรณวิทยารวบรวมได้อย่างกว้างขวาง และขยายวงกว้างให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้เป็นอย่างมาก รวมทั้งจัดทำบรรณวิทยารวบรวมทุกสาขาทางการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้อง คือ ห้องสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน (National Library of Medicine - NLM) เป็นห้องสมุดที่ใหญ่ที่สุดในโลก¹ ในสาขาวิจัยสาขาวิทยาศาสตร์ และสาขาอาชีพที่เกี่ยวกับการแพทย์ มีจำนวนวัสดุการอ่านจำนวน 40 สาขา เช่น แพทย์ เภสัชศาสตร์ สัตวแพทย์ พฤษศาสตร์ จิตวิทยา เป็นต้น มีหนังสือประมาณ 1 ล้าน 5 แสนเล่ม นอกจากนี้ยังมีวารสาร รายงาน เอกสาร จุลสาร ไมโครฟิล์ม รูปภาพและโสตทัศนวัสดุอีกด้วย ห้องสมุดได้รวบรวมสิ่งพิมพ์เฉพาะ

---

¹Mildred Crowe Langner, "The National Library of Medicine's Service: Initial Observations of Indexing, Interlibrary Loan and Reference," Bulletin of Medical Library Association 55 (January 1967): 33.

ด้านการแพทย์ตั้งแต่ศตวรรษที่ 11¹ จนถึงปัจจุบัน และให้บริการอย่างที่ไม่มีห้องสมุดแพทย์
แห่งอื่นเทียบได้ บรรณารักษ์ห้องสมุดแพทย์เอาใจใส่ทรัพยากรเป็นอย่างดี เพื่อสนองความ
ต้องการของแพทย์ และผู้ใช้จากห้องสมุดต่าง ๆ² ในปัจจุบันบริการของห้องสมุดที่ทันสมัยที่สุด
ได้แก่ การนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้เพื่อบริการค้นคว้าวิจัยข่าวสาร คือ ระบบการวิเคราะห์
วรรณกรรมทางการแพทย์ และการดึงข้อมูลออกมาใช้ (MEDLARS = Medical Literature
Analysis and Retrieval System) และจัดพิมพ์ Index Medicus

1. การจัดทำและการให้บริการบรรณานุกรมวารสาร

บรรณานุกรมวารสาร เป็นคู่มือในการค้นหาเรื่องราวที่ตีพิมพ์ในวารสาร
บรรณานุกรมวารสารที่สำคัญของวงการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ Index
Medicus

Index Medicus เล่มแรกจัดพิมพ์เมื่อปี ค.ศ. 1879 โดยเริ่มจัด
ทำในปี ค.ศ. 1865 เมื่อนายแพทย์จอห์น ชอร์ บิลลิงส์ (Dr. John Shaw Billings)
ศัลยแพทย์แห่งกองทัพบกเข้ารับงานห้องสมุด The Surgeon General's Library
รัฐแมริแลนด์ และได้รวบรวมวรรณกรรมทางการแพทย์ไว้เป็นจำนวนมาก และเห็นว่า

---

¹U.S. Department of Health, Education and Welfare, Public Service, National Institute of Health, National Library of Medicine, "Collection," in National Library of Medicine (Bethesda, Md.: National Library of Medicine, 1976), p. 5.

²Mildred Crowe Langner, "The National Library of Medicine's Service: Initial Observations on Indexing, Inter-library Loan and Reference," p. 36.

ยังไม่มีครรชนีทางการแพทย์ จึงคิดจัดทำบรรณการในหอสมุด ซึ่งได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ตลอดมา และได้หาทางปรับปรุงการสื่อสารทางการแพทย์เกี่ยวกับคำที่ใช้พิมพ์ให้เหมาะสม ต่อมานายแพทย์ฟิลด์ิง เอช. การ์ริสัน (Dr. Fielding H. Garrison) ได้รับตำแหน่งบรรณาธิการจนกระทั่ง Index Medicus เปลี่ยนชื่อเป็น Quarterly Cumulative Index Medicus¹ ในปี ค.ศ. 1927 และเปลี่ยนผู้จัดทำเป็นสมาคมแพทย์อเมริกัน

หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน เดิมคือ หอสมุดกัลยกรรมของ The Army Surgeon General, Joseph Lovell ซึ่งก่อตั้งปี ค.ศ. 1836 และเป็นหอสมุดแพทย์ชาติอเมริกันเมื่อปี ค.ศ. 1956² จัดพิมพ์ Index Medicus เป็นรายเดือน และจัดพิมพ์ Cumulated Index Medicus เป็นฉบับรวมเล่มรายปีตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 เป็นต้นมา และตั้งแต่ปี ค.ศ. 1964 หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกันได้จัดพิมพ์โดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์เข้าช่วย เพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้นและเหมาะสมกับเวลาเพื่อเป็นบรรณการกรมสาขาวิชาเฉพาะต่าง ๆ ที่ใช้อ้างอิง และตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 เป็นต้นมา ได้มีการค้นหาบรรณการมาให้แก่สถาบันต่าง ๆ เป็นอันมาก หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกันได้หาทางปรับปรุง Index Medicus ให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงปัจจุบัน

¹Clifford A. Bachrach, "Preface," Index Medicus 22 pt.1 (January 1981): v-vi.

²U.S. Department of Health, Education and Welfare, Public Health Service, National Institute of Health, National Library of Medicine, "Historical Chronology of the National Library of Medicine," in National Library of Medicine ("DHEW Publication," No. (NIH) 76-256). revised. (Bethesda, Md.: National Library of Medicine, 1976), pp. 8-9.

และเป็นที่ยอมรับใช้สำหรับค้นคว้าอ้างอิงทางแพทย์และวิทยาศาสตร์การแพทย์ทั่วโลก

Index Medicus ชื่อเต็มเรียกว่า Index Medicus; including Bibliography of Medical Reviews, List of Journals Indexed เป็นคู่มือสำหรับค้นหาบทความตีพิมพ์ในวารสารทางการแพทย์ ภาชนะออกเป็นรายเดือน ฉบับเดือนมกราคม แบ่งออกเป็น 2 ภาค คือ ภาคต้น เป็นบรรณานุกรมบทวิจารณ์ (bibliography of medical reviews) และภาคที่ 2 เป็นหัวเรื่อง (medical subject headings) ส่วนเดือนต่อ ๆ ไปออกเป็นรายเดือน ๆ ละ 1 เล่ม และรวมเล่มรายปี ชื่อ Cumulated Index Medicus ในปี ค.ศ. 1981 Index Medicus มีวารสารทางการแพทย์ที่จัดทำบรรณานุกรมจำนวน 2,691 รายการ¹

ตัวอย่างจาก Index Medicus ปี ค.ศ. 1982 ซึ่งแบ่งเป็น 2 ภาค คือ ภาคผู้แต่ง (author section) และภาคหัวเรื่อง (subject section):-

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

¹"List of Journals Indexed, Abbreviation Listing,"
Index Medicus 22 pt.1 (January 1981): 1-63.

CUMULATED INDEX MEDICUS

Name Index

Tordet-Caridroit C, Tordet-Caridroit C, Roux JM: Action de la phloridrine sur les différents systèmes enzymatiques rénaux, chez le rat. C R Soc Biol (Paris) 160:1211-4, 1966 (Fr)

A
 Aa R von der, Jessch D: Empfehlung einer Methodik zum Messen der wichtigsten Salzkilmafaktoren. Beitr Orthop Trauma 13:361-5, Aug 66 (Ger)
 Aa R von der, Jessch D: Empfehlung einer Methodik zum Messen der wichtigsten Salzkilmafaktoren. Mh Veterinarmed 21:561-5, 1 Aug 66 (Ger)
 Aaberg G, Mohme-Lundholm E, Vamos N: The effect of H⁺ and lactate ions on the electrical activity and content of high energy phosphate compounds of taenia coli from the guinea pig. Acta Physiol Scand 69:129-33, Mar 67
 Aaby GV, Blake MA: Tracheobronchomegaly. Ann Thorac Surg 2:64-70, Jan 66
 Aaby GV, West RL, Jahnke EJ Jr: Myocardial response to the application of tissue adhesives. Comparison of methyl-2-cyanoacrylate and butyl-cyanoacrylate. Ann Surg 165:425-31, Mar 67
 Aach K, Kinsae J: A twenty-two year old woman with hemiparesis and increasing dyspnea of two years' duration. Amer J Med 42:609-16, Apr 67
 Aafjes JM: New approach to the study of rumen absorption. Nature (London) 212:531, 29 Oct 66
 Aafjes JM: Carbonic anhydrase in the wall of the forestomachs of cows. Brit Vet J 123:352-6, Jan 67
 Aagaard-Thomsen K, Stahl B: Diätaphan (valium) og kloppskid (librium) ved angsttilstande. En sammenlignende undersøgelse på et nervøsanaløsklientel. Ugeskr Laeg 127:1414-6, 4 Nov 65 (Dan)
 Aagaard-Thomsen K see Ostergaard T
 Aakhus T: The value of angiography in superior mesenteric artery embolism. Brit J Radiol 39:928-32, Dec 66
 Aakhus T: Angiography in experimental strangulating obstruction of the small intestine in dogs. Acta Radiol [Diagn] (Stockholm) 6:337-47, Jul 67
 Aakhus T, Brahaad G: Angiography in acute superior mesenteric arterial insufficiency. Acta Radiol [Diagn] (Stockholm) 6:1-12, Jan 67
 Aakhus T see Vestby GW
 Aakvaag A, Fylling P: Progesterone and androgens in cyst fluid and vein blood in the human ovary. Acta Obstet Gynec Scand 45:Suppl P:156-9, 1966
 Aaljaer V: Hypertrophie prostatae. Dilatationsbehandling a. m. Deisting sammenlignet med transuretral prostataresektion og prostatictomi. Ugeskr Laeg 127:1253-8, 7 Oct 65 (Dan)
 Aaljaer V: Hypertrophie prostatae. Dilatationsbehandling kontra transauretal resektion-prostatictomi. En Efterundersøgelse. Ugeskr Laeg 127:1254-8, 7 Oct 65 (Dan)
 Aalto-Betänk M, Mäkitinen P: Pituaria mesoteliooma. Duodecim 92:934-40, 1966
 Aalwaad O, Oesebold JW, Murphy FA, et al: Antibody heterogeneity in experimental histereiosis. J Immunol 87:150-7, Jul 66
 Aaland O see Murphy FA
 Aamodt T: Provokasjonsprover ved asthma bronchiale. T Norsk Laegeforen 87:542-4, 15 Mar 67 (Nor)
 Aaandl VA see Lewis MS
 Aaandl T: Om patogenesen ved "typhk hvarfall hos menn". T Norsk Laegeforen 86:1052-7, 15 Jul 66 (Nor)
 Aaandl T see Eng J
 Aaning HL see Yamashiro D
 Aane T, Abe A: [Pathology and etiology of pneumoconiosis due to organic dusts] Jap J Clin Med 24:827-38, May 66 (Jap)
 Aantaa E see Klenius V
 Aarborg A, Lippert Z: Europium-155 in debris from nuclear weapons. Science 157:425-7, 28 Jul 67
 Aaril JA: Myasthenia gravis- en kontraindikasjon for klorpromazinbehandling. T Norsk Laegeforen 86:1404-6, 15 Oct 66 (Nor)
 Aare LA, Johnson TR, Juergens JL: Acute deep venous thrombosis associated with pregnancy. Obstet Gynec 28:553-8, Oct 66

Aare LA, Johnson TR, Juergens JL: Acute superficial venous thrombophlebitis associated with pregnancy. Amer J Obstet Gynec 97:514-8, 15 Feb 67
 Aare LA see Silberstein MN
 Aaron C see Gillet C
 Aaronson BS: Behavior and the place names of time. Amer J Hyppn P:1-17, Jul 64
 Aaronson CM, Latzer MA: Epidermodyplasie verruciformis and epidermoid carcinoma. Electron microscopic observations. JAMA 201:775-7, 4 Sep 67
 Aaronson D: Temporal factors in perception and short-term memory. Psychol Bull 67:150-44, Feb 67 (81 ref.)
 Aaronson S: Study of the cellular action of drugs with protonium-3. Comparison of the effect of SKF 525-A and related compounds on the multiplication of Ochromonas danica. Biochem Pharmacol 15:1241-4, Aug 66
 Aaronson S, Ellenbogen BB, Yellen LR, et al: In vivo differentiation of Euglena cytoplasmic and chloroplast protein synthesis with chloramphenicol and DL-methionine. Biochem Biophys Res Commun 27:535-8, 9 Jun 67
 Aaronson SA, Korner A, Munro AJ: Inhibition by soluble ribonucleic acid of stimulatory effect of liver template ribonucleic acid. Biochem J 101:448-53, Nov 66
 Aarseth FN: The influence of analgesic antipyretic drugs on the responses of guinea-pig lungs to bradykinin. Brit J Pharmacol 27:196-204, May 66
 Aarseth P: Incontinentia urinae hos kvinner. En etterundersøkelse. T Norsk Laegeforen 86:1463-8, 1 Nov 66 (Nor)
 Aarshög D: Differensialdiagnose og behandling av vekstretardasjon. T Norsk Laegeforen 86:391-7, 15 Mar 66 (Nor)
 Aarshög D: A new cytogenetic variant of translocation Down's syndrome. Cytogenetics (Basel) 5:82-7, 1966
 Aarshög D, Stoa KP, Thorsen T: Urinary oestrogen/excretion in newborn infants with congenital dysplasia of the hip joint. Acta Paediatr Scand 55:394-7, Jul 66
 Aarshög D, Stoa KP, Thorsen T, et al: Hypertension and hypokalaemic alkalosis associated with underproduction of aldosterone. Pediatrics 39:884-90, Jun 67
 Aarts EM: Differentiation of the barbiturate stimulation of the glucuronic acid pathway from de novo enzyme synthesis. Biochem Pharmacol 5:1469-77, Oct 66
 Aarte JF, Mertens AT: Eerste ervaringen met het keuzevak voor medische kandidaten te Nijmegen. Nedert J Geneesk 111:1253-6, 15 Jul 67 (Dut)
 Aarts NJ: Some experiences with thermography. J Radiol Electr 48:78-9, Jan-Feb 67
 Aarum GR: Fagocytose. Norske Tannlaegeforen Tid 77:243-54, May 67 (32 ref.) (Nor)
 Aas K: Studies of hypersensitivity to fish. Allergological and serological differentiation between various species of fish. Int Arch Allerg 30:257-67, 1966
 Aas K: Studies of hypersensitivity to fish. Immunodiffusion and haemagglutination experiments. Int Arch Allerg 30:190-208, 1966
 Aas K: Studies of hypersensitivity to fish. Studies of some immunochemical characteristics of allergic components of a fish extract (cod). Int Arch Allerg 29:536-52, 1966
 Aas K: Opplaering av studentene i almen praktis. T Norsk Laegeforen 86:1281-3, 15 Sep 66 (Nor)
 Aas K: Studies of hypersensitivity to fish. Characterization of different allergen extracts from fish with respect to content of protein antigens and allergenic activity. Int Arch Allerg 30:1-14, 1966
 Aas K: Den nye studieplan for den kliniske del av det medisinske studium ved universitetet i Oslo. T Norsk Laegeforen 86:50-2, 1 Jan 66 (Nor)
 Aas K: Intensivpost på indremedisinsk avdeling. T Norsk Laegeforen 86:268-7, 15 Feb 66 (Nor)
 Aas K: Studies of hypersensitivity to fish. Studies of different fractions of extracts from cod muscle tissue. Int Arch Allerg 31:239-60, 1967

Aas K see Døies T
 Aas M see Eldjarn L
 Aase R see Aasen
 Aasen AJ, Jensen SL: The carotenoids of filamentous bacteria. 1. A new xanthophyll from Saprospira grandis. Acta Chem Scand 20:811-9, 1966
 Aasen AJ, Jensen SL: Carotenoids of filamentous bacteria. IV. The carotenoids of two further pigment types. Acta Chem Scand 20:2323-4, 1966
 Aasen AJ, Jensen SL: Bacterial carotenoids 23. The carotenoids of Thiorhodaceae 6. Total synthesis of carotene and related compounds. Acta Chem Scand 21:970-82, 1967
 Aasen AJ, Jensen SL: Carotenoids of filamentous bacteria. 3. The structures of flavixanthin and deoxy-flavixanthin. Acta Chem Scand 20:1970-84, 1966
 Aaser AA, Fittelson JT, Hinton RH, et al: Zonal centrifugation of crude nuclear fractions from rat liver. Biochim Biophys Acta 137:552-6, 31 Oct 66
 Aaser AA, Reid K, Kleins E, et al: Resolution of the components in the microsomal fraction of liver in the B-19 zonal centrifuge. Nat Cancer Inst Monogr 21:323-32, Jun 66
 Aastrup B: Dermatomyositis og malign tumorer. Ugeskr Laeg 128:924-7, 11 Aug 66 (Dan)
 Aastrup B see Osmundsen PE
 Aastrup JK see Jørgensen NS
 Abbel L see Filip M
 Abbel L see Ghizari E
 Abaci F see Aterman K
 Abad RS see Graham JH
 Abada M see Roggemont J de
 Abada M see Roggemont J de
 Abadi A see Hall TC
 Abadie-Frenol F see Carrato-Ibañeta A
 Abadie M: Sur une bactérie liée au cycle vital d'une Mycobactérie: Chondromyces crocatus (Berkeley et Curtin). C R Acad Sci [D] (Paris) 263:736-8, 29 Aug 66 (Fr)
 Abadjeff W, Bar HJ, Reyer J, et al: Intoxication bei Rindern durch Verfallterung pflanzlicher Malzheime. Mh Veterinarmed 21:452-8, 15 Jun 66 (Ger)
 Abaev ChK: Laparoskopija pri retsidivno raka shchitki. Vestn Khir Grekov 95:48-50, Sep 65 (Rus)
 Abagian GV, Butilagin Fiu: Spektry elektronosko paramagnitogo rezonansu nabudavemye pri mekhanicheskoj obrabotke preparatov DNK. Biofizika 10:743-5, 1965 (Rus)
 Abakis SV see Taras IF
 Abaques RF Jr: Potassium deficit, the ECG, and diabetes mellitus. Acta Med Philupp 2:170-1, Jan-Mar 66
 Abaques RF Jr: Digitalis in the treatment of hypertension. A preliminary report. Acta Med Philupp 3:161-70, Jan-Mar 67
 Abaques RF Jr, Dayrit C, Vazquez EV: Comparative sensitivities of the dynamic exercise ECG, post exercise ECG and combined ECG tests among Filipino coronary patients. J Philupp Med Ass 42:539-60, Sep 66
 Abashov K: Kometatsionnaja K patologologii komatortnykh sostojanij posle isozul'a. Vrach Delo 10:78-80, Oct 65 (Rus)
 Abasov DM: Eksperimental'noe issledovanie toksichnosti bakhalikh benzoin pri raznykh temperaturnykh uslovijakh na urovne smertel'nykh i porogovykh kometatsionaj. Cig Tr Prof Zabol 9:33-8, May 65 (Rus)
 Abasov IT: Belkovye fraktali spirochki krovi pri zabolevanijah shchitki. Ter Arh 37:51-5, Aug 65 (Rus)
 Abasov KAD: Epidemiologičeskije zakonomenosti formirovanija oshagov teclarinkhoza V AZERBAJIDZHANSKOI SSR I voprosy ikhvidaitii etogo gel'mintosa. Med Parazit (Moskva) 34:439-44, Jul-Aug 65 (Rus)
 Abay P: Haal baastrafal okbio korullit befall-necrosisok. Orv Hetil 107:2267-70, 11 Dec 66 (Hung)
 Abaza HM, Nolan B, Wall JG, et al: Effect of antilymphocytic serum on the survival of renal homotransplants in dogs. Transplantation 4:618-31, Sep 66
 Abaza HM, Woodruff MF: "In vitro" assay of

Cumulated Index Medicus, Name Index. Bibliography of Medical

Reviews 8 (January-December, 1967): 5339.

AUTHOR SECTION

A

- Agardh VE see Segard JJ
- Agarwal J, Ghosh BS, Nataro FE, Christensen J, Avendeter of hepatitis B handling of about long-term
Uganda Lager 1981 Jul 27;143(1):193-3 (Eng. Abstr.) (Diss)
- Agerholm BC, Kaskela V, Clemens JG. Immunoglobulin E antibodies that crossreact with vegetable foods, pollen, and Hymenoptera venom. *J Allergy Clin Immunol* 1981 Nov; 66(3):334-64
- Agnafors L see Kaste J
- Agnafors L see Skand DG
- Agnafors E see Kaste J
- Agnafors S, Burstrom R, Dahlbom M. The desmutating effect of the Bougan brace: a comparison between computer tomography and a conventional method. *Spine* 1981 Sep-Oct; 6(5):477-82
- Agnafors S, Dahlbom M. Estimation of vertebral rotation and the spinal and rib cage deformity in scoliosis by computer tomography. *Spine* 1981 Sep-Oct; 6(5):460-7
- Agnafors LR see Martin CE
- Agrasman AJ, van der Boek H. Comparative action of lysophospholipases on acetyl-ester and acyl-thioester substrates in micellar and membrane-bound form. *Chem Phys Lipids* 1981 Nov; 29(1):247-75
- Agra R, Edvick N, Rånaberg M, Vingård T. Electron paramagnetic resonance studies of Pseudomonas cytochrome c peroxidase. *Biochim Biophys Acta* 1981 Sep 29; 670(2):170-5
- Ah-Aasar S see Mohamed AH
- Ahelin EG, Ishakov IB, Rebrinsh BA, Stepanov AI. Geneticheskii konirof kon'ugativnosti plazmidy R6K. *Genetika (Moskva)* 1981; 17(9):1555-65 (Eng. Abstr.) (Russ)
- Ahrens DE see McMahon JE
- Ahrens MA. Magnesium content of antacids [letter]. *Am J Hosp Pharm* 1981 Nov; 36(11):1662
- Ahy EO JA, Lam ER Jr, Grade GL, Brockman JE, Forbes GS, Gomez NR, Sewer M. Pinal tumors in children and adolescents. Treatment by CSF shunting and radiotherapy. *J Neurosurg* 1981 Dec; 55(6):889-95
- Ahne MA see Nowr AM
- Ahñ J, Delabardi F. Retinoid-induced growth inhibition of herpesvirus-transformed marmoset lymphoblastoid cell lines. *Oncology* 1981; 34(6):346-50
- Ahmedou Umo S, Filicini R, Pastorino A, Gambino VIC, Nishi F, Serio R, Attiva EMG dell'escudo di piccione (Columba livia), in vivo. *Boll Soc Ital Biol Sper* 1981 Jul 30; 57(14):1555-61 (Eng. Abstr.) (Ital)
- Ahne N see Mohamed AH
- Ahmedou S see Amell NO
- Ahmedou R see Samir GC
- Ahmedou JS. Fréquence des complications et progrès radiothérapeutiques dans la maladie de Hodgkin. *Sem Hop Paris* 1981 Nov 8-23; 57(41-42):1761-6 (Eng. Abstr.) (Fre)
- Ahmedou DM see Keneg FC
- Ahmedou AP see Forsyth KP
- Ahmedou DH, McNeilly AS, Lane SF, Helms NJ, Borden FJ. Inhibition of ovarian function in subordinate female marmoset monkeys (*Callithrix jacchus jacchus*). *J Reprod Fert* 1981 Nov; 63(2):333-45
- Albert LA, Lindemeyer A. Models for growth of clones in hexagonal cell arrangements: applications in *Drosophila wing disc epithelia* and plant epidermal tissues. *J Theor Biol* 1981 Jun 21; 90(4):493-514
- Albert WM see Hunt KC
- Albani J, Afland G, Tallant WS. Reaction à corps étranger et masse lacto-végétale. Diagnostic cytologique. A propos d'une observation. *Arch Anat Cytol Pathol* 1981; 28(5):306-10 (Eng. Abstr.) (Fre)
- Albani G see Billiard M
- Albarran M see Leandri M
- Albello F see Khamsi M
- Albello RE see Zamiatina RL
- Albello S, Weisberg DJ. Anti-erythrocyte autoimmunization during chronic leishmaniasis. *Lancet* 1981 Oct 24; 2(8321):930-1
- Albello SA see Abuhakr M
- Albello A see Mohamed AH
- Albeli AM see Elia MN
- Albeli AM see Khalil HM
- Albeli-Azim A see Shabb SM
- Abdel Baki MM see Mohamed MM
- Abdel-Baki MM see Alwar MA
- Abdel-Deym HM see Alwar MA
- Abdel-Chaffar FM see Khalil HM
- Abdel-Hadi O, Greenwood MA, Hartley RB, Kildner PH. Myocardial infarction - a rare complication in Henoch-Schönlein purpura. *Postgrad Med J* 1981 Jun; 57(664):390-2
- Abdel-Hamid MY see Murry TA
- Abdel-Latif Z, Abdel-Wahab MF, El-Kady NM. Evaluation of portal hypertension in cases of hepatosplenic schistosomiasis using ultrasound. *JCU* 1981 Oct; 9(8):409-12
- Abdel-Magid S see Magid MM
- Abdel-Magid SA. Leucocyte agglutination using L. *Leucocoides careni* cuticular antigen and the serum of bancroftian filariasis. *J Egypt Soc Parasitol* 1981 Jun; 11(1):167-70
- Abdel-Magid MM see Rifat MA
- Abdel-Magid SS see Fahayem K
- Abdel-Mohd M, Schen J, Rogueta R, Falke JM, Ottes J. Thyroid uptake of Tc-99m compromising in vivo RBC tagging. *J Nucl Med* 1981 Nov; 22(11):1018-9
- Abdel-Razik E see el-Sabawy LE
- Abdel-Rehman L see Salem S
- Abdel-Salam E, Higami GI, Kamal KA, Ishac S. Cell-mediated immune assay in children with Schistosoma haematobium infection and the effect of antischistosome therapy. *Trans R Soc Trop Med Hyg* 1981; 75(2):207-14
- Abdel-Wahab C see Khalil HM
- Abdel-Wahab F, AH OF. A limited survey on human hydatidosis using Coombs test in Mansoura Hospital, A.R.E. *J Egypt Soc Parasitol* 1981 Jun; 11(1):213-7
- Abdel-Wahab MF, Shabb SM, Hammad NM, Shabb M, el-Darb T, el-Fly A, el-Bekalawy OM. Pathogenesis of hydrocele in Egypt. *J Egypt Soc Parasitol* 1981 Dec; 11(2):279-86
- Abdel-Wahab MF see Abdel-Latif Z
- Abdel-Wahab MF see Khalil HM
- Abdel-Wahab MF see Shabb SM
- Abdel-Wahab MF see el-Zayadi A
- Abdel-Wahab S, Vessal P, Hamed D, Ghaz KH, Wath D, Fiegel P, Lichtwald K. Elevated 'free' 18-hydroxy-corticosterone excretion as a possible indicator for early diagnosis of primary aldosteronism. *J Steroid Biochem* 1981 Sep 14(9):913-20
- Abdelhameed A see Bennis A
- Abdelhameed S, Gardner JD. Effect of extracellular manganese on amylase release from dispersed pancreatic acini. *Am J Physiol* 1981 Nov; 241(5):G359-64
- Abdikhalil MA see Mohamed FZ
- Abdo Y, Romones J, Dmytryshyn M. Proalbumin Lfite, a new variant of human serum albumin. *FEBS Lett* 1981 Aug 31; 131(2):264-8
- Abdon LA see Bostan LM
- Abdulkhader AZA, Dmytryshyn IuA, Makalmer VA. Urovshchennovaniye skelernogo vyizhshchena pri perelomakh kostei golovi. *Ortop Travmatol Protez* 1981 Sep(9):59-60 (Russ)
- Abdul S see Connell M
- Abdul S see Peck A
- Abdulla M, Anderson L, Ang NG, Bortholuzo K, Birkhed D, Drencker I, Johanson CG, Jönstrand M, Kolar K, Nair BM, Nilsson-Ehle P, Nordis A, Rosner S, Ahlsson R, Ockerman PA. Nutrient intake and health status of vegans. Chemical analysis of diets using the duplicate portion sampling technique. *Am J Clin Nutr* 1981 Nov; 34(11):2464-77
- Abdulla W, Cardus U. Sympathikusaktivität und Blutdruckverhalten bei normo- und hypertensiven Patienten unter Elektrostimulation des autonomen Operation. *Anaesthesiologie* 1981 Oct; 30(10):497-9 (Eng. Abstr.) (Ger)
- Abdulla W, Krawtch G, Cardus U, Krauss U. Verhalten der Sympathoadrenalen und adreno-corticalen Aktivität bei Enfluraneanästhesie und Operation. *Anaesthesiologie* 1981 Oct; 30(10):493-6 (Eng. Abstr.) (Ger)
- Abdullah IA see Al-Saffar ZY
- Abdulwahid EM see Hidrov RS
- Abdushamir SK, Sadykova NG, Zigmond VA. Ekshretsiya iustestimulirovushchego gormona v zdorovykh devushkakh i u bol'nykh s gipomestrual'nym sindromom. *Akush Ginekol (Mosk)* 1981 Jul(7):31-3 (Russ)
- Abdykhalov BI. Diagnosticheskie vozmozhnosti radioizotopnykh metodov v studencheskikh funktsional'nogo sostoyaniya pitechki pri zdorovom distrebe i detei. *Pediatriska* 1981 Sep(9):25-6 (Russ)
- Abel C see Goto K
- Abel E, Miyazawa C, Sakagami H, Takeda M, Kanano K, Yamazaki T, Yoshiki S, Sudo T. Differentiation of mouse myeloid leukemia cells induced by 1 alpha,25-dihydroxyvitamin D₃. *Proc Natl Acad Sci USA* 1981 Aug; 78(8):4990-4
- Abel E see Kubota M
- Abel E see Miyazawa C
- Abel H see Fehel S
- Abel H see Inoue M
- Abel H see Kikuchi T
- Abel H see Tada M
- Abel H see Tsubota K
- Abel H see Uyama O
- Abel J, Segura A, Katsuno Y, Yoshizuka M, Tamura N, Tsunaga S, Nishida T. Scanning electron microscopic observations of the hardening gland in rat. *Kurume Med J* 1980; 27(4):239-46
- Abel J see Hamaoka M
- Abel K, Hamano S, Ito T. Peritoneal free cells in mice, examined by transmission electron microscopy in thick sections. *J Electron Microscop* 1981; 30(2):141-7
- Abel K, Sato M, Kasai Y, Haruyama T, Sato K, Miyazaki S, Imai Y, Hinoeishi M, Imoh T, Sakurai Y, Goto T, Tajima J, Sano M, Yoshizawa K. A circadian variation in the excretion of urinary twin, kallikrein and prostaglandin E in normal volunteers. *Jpn Circ J* 1981 Sep; 45(9):1094-10
- Abel K see Hamano S
- Abel M, Kashiwa K, Marukita H, Yamada K, Matsuki J, Furukawa T. [Pharmacological studies on alprazolam, and its main metabolites, alpha-OH-alprazolam and HB compound (author's transl)]. *Igaku Kenkyu* 1980 Oct; 30(7):493-507 (Eng. Abstr.) (Jpn)
- Abel M see Sakuma K
- Abel N see Sano H
- Abel T, Tsubota K. S-adenosylmethionine synthetase isozymes in the liver of tumor-bearing mice. *J Biochem (Tokyo)* 1981 Aug; 90(2):371-4
- Abel T, Izumiya O, Harada H, Arai Y, Chiba M, Tanaka J, N. Kamata S. [Reoperation after total correction of tetralogy of Fallot (author's transl)]. *Nippon Kyobu Geka Kaishi Zasshi* 1981 Jun; 2(6) 1036-46 (Eng. Abstr.) (Jpn)
- Abel T see Sano H
- Abel T see Tamoto A
- Abel T see Kanno M
- Abel T see Kijiyoshi M
- Abel T see Okamoto F
- Abel Y see Kubota O
- Abraham P see Agona AP
- Abel D see Werner HA
- Abel EL. Marijuana and sex: a critical survey. *Drug Alcohol Depend* 1981 Aug; 8(1):1-22
- Abel EL. Behavioral teratology of alcohol. *Psychol Bull* 1981 Nov; 90(3):364-81
- Abel MII see Kelly RW
- Abelhart R see Vacher-Lavigne NC
- Abelie JS see Stokley EA
- Abelie M see Redner D
- Abelin GI, Elgart DA, Erlauer TL. Nezavisimost' ekspresii alfa-fetoproteina od produktivni belkov synovialni vtrosykhkhih bryz v gipertomii MeA-RH7777. *Bull Eksp Biol Med* 1981 Sep; 92(9):333-5 (Eng. Abstr.) (Russ)
- Abello T, Messeri HR. Zahl, Dauer und Inhalt der Komplikationen in schweizerischen Anstalten. Eine Studie über die ambulante ärztliche Versorgung in der Schweiz. *Soc Präventivmed* 1981 May; 2(1-2):81-9 (Eng. Abstr.) (Ger)
- Abella V see Almodo-Cardoso A
- Abelin G, Quaranta L. Sindrome di Robinson-Küster-Hauer: coloproctologia secondo Vaccarini della aplasia vegnale. *Minerva Med* 1981 Nov 10; 72(44):2913-6 (Eng. Abstr.) (Ital)
- Abelmann WH see Maher FA
- Abelmann WH see Pine MB
- Abela J see Hagemeier A
- Abelton HT see Jaffe N
- Abel VR see Jekell PS
- Abelrode E see Ortlund J
- Abelrode GC see Chao CS
- Abelg H, Maritz C, Friske G. Captiprel-stimulated lymphadenopathy. *Br Med J (Clin Res)* 1981 Nov 14; 2(836):1021-1021
- Abelg HG, Hentel W. Die Radiotherapie des M. Hodgkin unter Berücksichtigung der Stagingparadigme. Ergebnisse bei 247 Patienten. *Strahlentherapie (Sonderb)* 1981; 26:225

SUBJECT SECTION

Medical Reviews are defined by NLM, for inclusion in the Bibliography of Medical Reviews, as articles which are well documented surveys of the recent biomedical literature.

Not included are: reviews of the literature which document case reports or original research; statistical and epidemiological surveys; historical reviews; bibliographies which comprise only a listing of references; monthly summaries of subject areas which appear as a regular feature in journals; theses; and lengthy articles covering many aspects of a specific subject which are more appropriately considered as refresher courses rather than reviews.

Although the most specific terms available in MeSH are used in indexing articles for Index Medicus, broader headings are applied for reviews to enable grouping of similar material.

ABDOMINAL INJURIES

CT in the evaluation of pediatric abdominal abnormalities. Kuhn JP. *CRC Crit Rev Diagn Imaging* 1981;16(2):123-80 (191 ref.)
 Abdominal trauma: the role and impact of computed tomography. Federic MP. *Invest Radiol* 1981 Jul-Aug; 16(4):260-8 (42 ref.)

ABDOMINAL NEOPLASMS

CT in the evaluation of pediatric abdominal abnormalities. Kuhn JP. *CRC Crit Rev Diagn Imaging* 1981;16(2):123-80 (191 ref.)

ABNORMALITIES, MULTIPLE

Phenotype associated with ring 10 chromosome: report of patient and review of literature. Michels VV, et al. *Am J Med Genet* 1981;9(3):231-7 (11 ref.)

ABORTION

Examination of products of conception from previable human pregnancies. Rushton DJ. *J Clin Pathol* 1981 Aug; 34(8):819-35 (42 ref.)
 Abortions and moles. Benirschke K. *Monogr Pathol* 1981; (22):23-48 (62 ref.)

ABORTION, INDUCED

Abortions and moles. Benirschke K. *Monogr Pathol* 1981; (22):23-48 (62 ref.)
 Midtrimester abortion. Heen WM. *Obstet Gynecol Annu* 1981; 10:373-422 (105 ref.)

ABSCESS

CT in the evaluation of pediatric abdominal abnormalities. Kuhn JP. *CRC Crit Rev Diagn Imaging* 1981;16(2):123-80 (191 ref.)

ACETIC ACIDS

The metabolic effects of dichloroacetate. Crabb DW, et al. *Metabolism* 1981 Oct;30(10):1024-39 (125 ref.)

ACETYLCHOLINE

Characterization of a putative nicotinic acetylcholine receptor in mammalian brain. Morley BJ, et al. *Brain Res* 1981 Aug;228(1):81-104 (120 ref.)

ACID-BASE EQUILIBRIUM

[Intracellular acid-base status] Malan A. *J Physiol (Paris)* 1981;37(4-5):381-96 (42 ref.) (Free)
 [Regulation of extracellular acid-base balance in animals (author's transl)] Truchon JP. *J Physiol (Paris)* 1981; 37(4-5):329-80 (197 ref.) (Eng Abstr.) (Free)

ACID-BASE IMBALANCE

[Acid-base equilibrium: principles of diagnosis and therapy] Tully DO. *Clin Ter* 1981 Jun 15;9(5):29-36 (24 ref.) (Eng)

Abstr.)

ACIDOSIS

Common metabolic diseases of cattle: ketosis, milk fever, grass tetany, and downer cow complex. Littlelike ET, et al. *J Dairy Sci* 1981 Jun;64(6):1465-82 (114 ref.)

ACTINOMYCETALES

Lipid composition in the classification and identification of acid-fast bacteria. Minnikin DE, et al. *Soc Appl Bacteriol Symp Ser* 1980;8:189-256 (136 ref.)

ACTION POTENTIALS

Opiate mechanisms: evaluation of research involving neuronal action potentials. Klemm WR. *Prog Neuropsychopharmacol* 1981;5(1):1-33 (98 ref.)

ACUPUNCTURE

Some current problems in pain research and therapy (including needle puncture, 'acupuncture') (Part II of the second John J. Bonica lecture). Sweet WH. *Pain* 1981 Jun; 10(3):297-309 (35 ref.)

ADAMANTANE

Study of rimantadine in the USSR: a review of the literature. Zlydnikov DM, et al. *Rev Infect Dis* 1981 May-Jun; 3(3):408-21 (91 ref.)

ADDISON'S DISEASE

Two types of autoimmune Addison's disease associated with different polyglandular autoimmune (PGA) syndromes. Neufeld M, et al. *Medicine (Baltimore)* 1981 Sep; 60(5):355-62 (155 ref.)

ADENOCARCINOMA

Hormone receptors in endometrial cancer. Gurdip E. *Cancer* 1981 Jul 13;48 Suppl(2):638-41 (31 ref.)
 The current status of the DES-exposed population. Herbst AL. *Obstet Gynecol Annu* 1981;10:267-78 (38 ref.)

ADENOMA

Alpha particles versus conventional radiotherapy to the pituitary region: a comparison of risk-benefit. Linfoot JA. *Clin Neurosurg* 1980;27:83-98 (37 ref.)
 Management of hypersecretory pituitary adenomas. Martin JB. *Clin Neurosurg* 1980;27:99-123 (70 ref.)
 Hyperfunctional pituitary tumors: pre- and postoperative management considerations. Tindall GT, et al. *Clin Neurosurg* 1980;27:48-62 (50 ref.)

ADENOSINE CYCLIC MONOPHOSPHATE

Endogenous opioids and cyclic AMP. Wollemann M. *Prog Neurobiol* 1981;18(2):145-54 (76 ref.)

(11a) ADENOSINE TRIPHOSPHATASE

[Mechanism of the effect of anions on adenosine triphosphatase activity] Ivashchenko AT. *Biol Nauk* 1981; (7):5-15 (57 ref.) (Russ)

ADENYL CYCLASE

Guanine nucleotides: key regulators of hormone receptor-adenylate cyclase interaction. Spiegel AM, et al. *Endocr Rev* 1981 Summer;2(3):275-303 (260 ref.)

ADIPOSE TISSUE

Radiology and pathology of fat. Viamonte M Jr, et al. *CRC Crit Rev Diagn Imaging* 1981;16(2):93-123 (44 ref.)
 The mechanisms of hormone and drug actions on fatty acid release from adipose tissue. Davies JJ, et al. *Rev Pure Appl Pharmacol Sci* 1981 Jan-Mar;2(1):1-112 (581 ref.)

ADJUVANTS, IMMUNOLOGIC

Developments in drugs enhancing the immune responses. Arrighetti-Marielli E. *Methods Find Exp Clin Pharmacol* 1981 Jul-Aug;3(4):247-70 (374 ref.)

ADOLESCENCE

Teenage sexuality: the early adolescent years. Doyle KL, et al. *Obstet Gynecol Annu* 1981;10:423-46 (55 ref.)

ADRENAL CORTEX

[Transfer of ACTH stimuli to adrenocortical mitochondria (author's transl)] Kimura T. *Taepukushiteu Kakusan Koso* 1980 Nov;24(12):995-1003 (48 ref.) (Jpn)

ADRENAL CORTEX HORMONES

[Therapy with corticosteroids] Neuwendorf W. *Z Arztl Fortbild (Jena)* 1981 Mar 15;75(6):247-53 (38 ref.) (Ger)
 [Limited usefulness of corticosteroid therapy (author's transl)] Fujimori I, Ryumachi M. *Maru* 1981 Mar;21(1):80-6 (28 ref.) (Jpn)

ADRENAL GLAND NEOPLASMS

[Diagnosis of pheochromocytoma] Cordes U, et al. *Med Klin* 1981 Apr 24;76(9):242-8 (6 ref.) (Ger)

ADRENAL GLANDS

Lipoprotein utilization and cholesterol synthesis by the human fetal adrenal gland. Carr BR, et al. *Endocr Rev* 1981 Summer;2(3):306-26 (126 ref.)
 An update of congenital adrenal hyperplasia. New MI, et al. *Recent Prog Horm Res* 1981 37:103-61 (426 ref.)

ADRENAL HYPERPLASIA, CONGENITAL

An update of congenital adrenal hyperplasia. New MI, et al.

การจัดทำบรรณานุกรมใน Index Medicus มีหลักการดังนี้

1. เลือกวารสารทางการแพทย์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับหัวเรื่องทางการแพทย์ที่กำหนดขึ้น
2. จัดทำบรรณานุกรมจากวารสารทางการแพทย์จากวารสารที่ดีที่สุดในสาขาที่ตรงกับหัวเรื่อง
3. วารสารที่จัดทำบรรณานุกรมขึ้นอยู่กับคุณภาพของวารสารของแต่ละประเทศและภาษาของวารสารเหล่านั้น¹

คู่มือสำคัญที่รวมอยู่ตอนที่ 1 ของ Index Medicus เล่มที่ 1 ฉบับเดือนมกราคมของทุกปี ได้แก่ หัวเรื่องทางการแพทย์ของหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน (National Library of Medicine; Medical Subject Headings-MeSH) มีจำนวน 4,500 หัวเรื่อง จัดพิมพ์ครั้งแรกปี ค.ศ. 1960 ตั้งแต่นั้นมาจำนวนหัวเรื่องก็เพิ่มขึ้นเกือบเป็น 2 เท่า² หัวเรื่องทางการแพทย์เป็นรายชื่อหัวเรื่องที่เกิดจากระบบการวิเคราะห์วรรณกรรมทางการแพทย์และการดึงข้อมูลออกมาใช้ของหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน (MEDLARS) หัวเรื่องต่างๆ ที่อ้างใน Index Medicus เป็นพื้นฐานในการค้นหาบรรณานุกรมที่อ้างใน MEDLARS ซึ่งเป็นรายชื่อหัวเรื่องมาตรฐาน³

¹Stanley D. Truelson, "What the Index Medicus Indexes, and Why," Bulletin of Medical Library Association 54 (October 1966): 534.

²Takeo Urata and Yoshinari Tsuda, "MeSH: Subject Headings and Literature Search," in Medical and Health Libraries in Southeast Asia, ed. Takeo Urata (Tokyo: SEAMIC, 1977), pp. 177-178.

³ดูเพิ่มเติมที่หน้า 90-92, 107-114.

สำหรับทำบัตรรายการหนังสือและโสตทัศนวัสดุในห้องสมุด หัวเรื่องทางการแพทย์จัดทำเฉพาะผู้ใช้ Index Medicus โดยเฉพาะ รวมทั้งบรรณารักษะห้องสมุดแพทย์ที่สนใจงานด้านนี้และมีการปรับปรุงหัวเรื่องให้ทันสมัย¹ นอกจากนี้ยังมีหัวเรื่องใหม่และยกเลิกหัวเรื่องที่เคยใช้ในปีก่อน ๆ² เป็นประจำทุกปี หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกาได้ให้หัวเรื่องทางการแพทย์มีหัวเรื่องใหญ่ (Subject Headings) หัวเรื่องย่อย (sub-headings) หัวเรื่องทางภูมิศาสตร์ (Geographic Subject Headings) และหัวเรื่องย่อยเกี่ยวกับภาษา (Language Sub-headings) สำหรับทำบัตรรายการหนังสือ วารสาร โสตทัศนวัสดุ และมีส่วนโยงให้ดูหัวเรื่องที่สัมพันธ์ด้วย³

ใน MeSH มีคำอธิบายการใช้หัวเรื่องว่า ผู้ใช้หัวเรื่องควรตรวจสอบหัวเรื่องทางการแพทย์ว่าเรื่องที่ต้องการใช้หัวเรื่องมาตรฐานอะไร ถ้าใช้หัวเรื่องอื่นจะมีส่วนโยง (cross reference)⁴ ไว้ เช่น

---

¹"MeSH Introduction," Index Medicus 21 pt.2 (January 1980): vii-ix.

²"New Headings 1981," Index Medicus 22 pt.2 (January 1981): xxiv-xxxiii.

³"Use of Medical Subject Headings for Current Catalog and Audiovisuals Catalog," Index Medicus 22 pt.2 (January 1981): xiv-xvii.

⁴วิลาวัลย์ วงศ์สุภา, "หอสมุดคณะแพทยศาสตร์พร้อมรับใช้ทันตเสมวล," จุฬาลงกรณ์เวชสาร 24 (มกราคม 2523): 43.

VITAMIN C   see ASCORBIC ACID
 PUBLIC HEALTH   see related HEALTH PLANNING
 MOLECULAR MODEL   see under MODELS, STRUCTURAL

บรรณารักษะของหอสมุดแพทยทั่วโลกจำนวนมากใช้หัวเรื่องทางการแพทย์ของหอสมุดแพทยแห่งชาติอเมริกันในการให้หัวเรื่องบรรณารักษะทางการแพทย์ หอสมุดแพทยในประเทศไทยก็ได้อาศัยหัวเรื่องทางการแพทย์เป็นหลักในการให้หัวเรื่องบรรณารักษะทางการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้องเช่นเดียวกัน

นอกจากหอสมุดแพทยแห่งชาติอเมริกันได้จัดทำ Index Medicus แล้วหน่วยงานทางแพทยต่าง ๆ และหน่วยงานวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยได้จัดทำคู่มือการค้นคว้าในรูปเดียวกันนี้อีกหลายรายการ โดยอาศัยเครื่องจักรกลในการรวบรวม¹ ซึ่งผู้วิจัยได้บันทึกรายชื่อไว้ด้วยเพื่อประโยชน์สำหรับใช้อ้างอิง ดังนี้

1. Abridged Index Medicus
2. Biological and Agricultural Index
3. Bioresearch Index
4. Cancer Immunology Literature Index
5. Chemical Abstract Service Source Index (CASSI)
 1907-1974 Cumulative Index

---

¹Anthony T. Kruzas, ed. "Abstracts and Indexes," in Medical and Health Information Directory; a Guide to State, National and International Organizations, Government Agencies, Educational Institutions, Hospitals, Grant-Award Sources, Health Care Delivery Agencies, Journals, Newsletters, Review Serials, Abstracting Services, Publishers, Research Centers, Computerized Data Banks (Detroit: Gale Research Co., 1977), pp. xv-436.

6. Congenital Defects Literature Index
7. Cumulative Index to Nursing Literature
8. Diabetes Mellitus Literature Index
9. Endocrinology Index
10. Hospital Literature Index
11. Index to Current Literature
12. Index to Dental Literature
13. International Nursing Index
14. Kidney Disease and Nephrology Index
15. Lymphocyte Literature Index
16. Neurosurgical Biblio-Index
17. Permuterm Subject Index (PSI)
18. Population Science: Index of Biomedical Research
19. Population Grants Index
20. Research Grants Index
21. Science Citation Index (SCI)
22. Social Science Citation Index
23. Vision Index

2. สมาคมผู้จัดทำดัชนี

ในสหรัฐอเมริกา สมาคมผู้จัดทำดัชนี (American Society of Indexers) มีบทบาทสำคัญในการจัดทำดัชนี สมาคมนี้ตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1969 โรเบิร์ต เจ. ปาลเมอร์ (Robert J. Palmer) เป็นผู้ทำหน้าที่ติดต่อระหว่างผู้จัดทำดัชนีและประสานงานระหว่างสมาคมผู้จัดทำดัชนีทั้งในสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดา นอกจากนี้ยังจัดทำวารสารชื่อ The Indexer สมาคมมี

จุดประสงค์เพื่อปรับปรุงคุณภาพของบรรณารักษะและรักษามาตรฐานของการจัดทำบรรณารักษะ และร่วมมือกับสมาคมผู้จัดทำบรรณารักษะของประเทศอังกฤษ เป็นต้น¹ วารสารฉบับนี้จัดทำร่วมกับสมาคมผู้จัดทำบรรณารักษะในประเทศอังกฤษ นับว่าสมาคมให้ความร่วมมือในด้านการจัดทำบรรณารักษะทั้งในสหรัฐอเมริกาและในต่างประเทศ

ประเทศแคนาดาที่มีความก้าวหน้าในการจัดทำบรรณารักษะเช่นเดียวกัน ในปี ค.ศ. 1977 สมาคมเรียกว่า The Canadian Society of Indexing and Abstracting และ La Société Canadienne pour l'Analyse de Documents (SCAD)² และจัดทำบรรณารักษะให้ได้มาตรฐานและมีความร่วมมือกับต่างประเทศ

3. คู่มือช่วยค้นข้อมูลจากวารสาร

ปัจจุบันประเทศสหรัฐอเมริกามีคู่มือช่วยค้นวารสาร ดังนี้

ก. American Library Directory; a Classified List of Libraries in the United States and Canada with Personnel and Statistic Data* เป็นนามานุกรมของห้องสมุดของประเทศสหรัฐอเมริกา จัดพิมพ์โดยบริษัท R.R. Bowker Co. เมืองนิวยอร์ก ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1923 ออกทุก 2 ปี ให้รายชื่อบรรณารักษะ ผู้ส่วนมากเป็นหัวหน้าของสถาบันและระบุรายละเอียดอื่น ๆ เช่น จำนวนหนังสือ สิ่งพิมพ์พิเศษ เป็นต้น ห้องสมุดใหญ่ให้รายละเอียดมาก

¹Alan Greengrass, "The Founding of the American Society of Indexers," Indexer 11 (April 1978): 11-12.

²J.A.G., "The First Bilingual Society of Indexers," Indexer 11 (April 1978): 13.

*รายการนี้ได้รวบรวมไว้ในฐานะคู่มือช่วยค้นข้อมูลวารสารเพื่อประโยชน์สำหรับให้ทราบชื่อห้องสมุดที่สามารถไปค้นหาจากวารสารได้

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 29 ปี ค.ศ. 1974-75 ให้นามานุกรมหลายประเภท ได้แก่ ห้องสมุด
โรงเรียน โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์และการจัดการอบรม กฎการยืมระหว่างห้องสมุด
ห้องสมุดทหารของสหรัฐอเมริกาในต่างประเทศ ศูนย์เอกสารของสหรัฐอเมริกา
ห้องสมุดสถาบันการศึกษา ห้องสมุดระดับภูมิภาค ห้องสมุดเฉพาะ ห้องสมุดทางการทหาร¹
นับเป็นนามานุกรมห้องสมุดของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศเดนมาร์กที่สำคัญมากเล่มหนึ่ง

ข. Faxon 1982 Librarians' Guide to Serials

including Annuals, Continuation, GPO Publications, Monographic Series, Newspapers, Periodicals, Proceedings, Transactions, and Yearbooks เป็นคู่มือแนะนำสำหรับบรรณารักษ์ จัดพิมพ์ปี ค.ศ. 1982 โดย
บริษัท F.X. Faxon Co., Inc. เมือง Westwood ออกรายปี เป็นสิ่งพิมพ์ที่
ออกติดต่อกัน รวมรายงานประจำปี วารสารหรือเอกสารออกเป็นตอน ๆ หรือตอนใด
ตอนหนึ่ง สิ่งพิมพ์รัฐบาล เอกสารที่ออกติดต่อกัน หนังสือพิมพ์ วารสาร รายงานสรุปผล
การอภิปรายและรายงานเกี่ยวกับการประชุม (Proceedings) และรายงานการ
ประชุมหรือรายงานการประชุมของสมาคม (Transactions) และหนังสือรายปี
จำนวนมากกว่า 150,000 ชื่อ² รวมทั้งสาขาแพทยศาสตร์

¹Eugene P. Sheehy, comp., "United States," in Guide to Reference Books 9th ed. (Chicago: American Library Association, 1976), p. 85.

²"Faxon Librarian Guide: Format of Entries," in Faxon 1982 Librarian's Guide to Serials Including Annuals, Continuation, GPO Publications, Monographic Serials, Newspapers, Periodicals, Proceedings, Transactions, and Yearbooks (Westwood, Mass.: Faxon Co., 1982), p. xx.

ก. Irregular Serials & Annuals; an International Directory 1980-1981. A Bowker Serials Bibliography จัดพิมพ์ครั้งที่ 6 โดยบริษัท R.R. Bowker Co. ที่เมืองนิวยอร์ก เป็นนามานุกรมของประเทศต่าง ๆ ด้านวารสารและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่ออกไม่สม่ำเสมอ รวมทั้งหนังสือรายปีในสาขาต่าง ๆ ทั่วโลกอย่างทันสมัยจำนวน 33,000 ชื่อ¹ ซึ่งเป็นวารสารทางการแพทย์ประมาณ 1,396 ชื่อ² นับเป็นคู่มือที่สำคัญของวารสารของโลก

ง. Medical Library Association. Directory* จัดพิมพ์ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1950 โดย the Medical Library Association เมืองชิคาโก ออกไม่สม่ำเสมอ เป็นนามานุกรมของสมาชิกที่เป็นบุคคลและสมาชิกที่เป็นสถาบัน³ ของสมาคมห้องสมุดแพทย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นคู่มือกึ่งห้องสมุดทางการแพทย์ในต่างประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษ

¹Emery Koltay, "Preface," in Irregular Serials & Annuals; an International Directory 1980-1981. A Bowker Serials Bibliography. 6th ed. (New York: R.R. Bowker, 1980), p. vii.

²"MEDICAL SCIENCES" - "MEDICAL SCIENCES AND NEPHROLOGY," in Irregular Serials & Annuals: an International Directory 1980-1981. A Bowker Serial Bibliography. 6th ed. (New York: R.R. Bowker, 1980), pp. 581-616.

³Eugene P. Sheehy, comp., "United States," in Guide to Reference Books (Chicago: American Library Association, 1976), p. 85.

*ทราบชื่อสมาชิกเพื่อการติดต่อค้นหาบทความจากวารสารที่ต้องการ

๑. Union List of Serials in Libraries of the United States and Canada จัดพิมพ์ครั้งที่ 3 ปี ค.ศ. 1965 โดยบริษัท H.W. Wilson Co. เป็นสัปดาห์วารสารของห้องสมุดในสหรัฐอเมริกาและแคนาดา จำนวน 956 แห่ง¹ นับเป็นคู่มือช่วยค้นหาวารสารที่สมบูรณ์

๒. Ulrich's International Periodicals Directory; a Classified Guide to Current Periodical ปี ค.ศ. 1981 พิมพ์ครั้งที่ 20 โดยบริษัท R.R. Bowker Co. เมืองนิวยอร์ก เป็นนามานุกรมของวารสารฉบับปัจจุบันทั่วโลก จำนวน 63,000 ชื่อ จัดเรียงตามลำดับอักษรหัวข้อวิชา² ซึ่งมีรายชื่อวารสารทางการแพทย์ทั่วโลกประมาณ 4,761 ชื่อ³ เป็นคู่มือค้นหาวารสารฉบับปัจจุบันทั่วโลกที่สมบูรณ์

---

¹"Cooperating Libraries," in Union List of Serials in Libraries of the United States and Canada, 3d ed. (New York: H.W. Wilson Co., 1965), unpagued.

²Ulrich's International Directory: a Classified Guide to Current Periodicals, 20th ed. (New York: R.R. Bowker, 1981), unpagued.

³"MEDICAL SCIENCES" - "MEDICAL SCIENCES UROLOGY AND NEPHROLOGY," in Ulrich's International Directory; a Classified Guide to Current Periodicals, 20th ed. (New York: R.R. Bowker, 1981), pp. 1067-1199.

ช. Ulrich's Quarterly; a Supplement to Ulrich's International Periodicals Directory and Irregular Serials and Annuals เป็นนามานุกรมฉบับภาคผนวก จัดพิมพ์โดยบริษัท R.R. Bowker Co. ที่เมืองนิวยอร์ก ออกราย 3 เดือน เป็นภาคผนวกของ Ulrich's International Periodicals Directory และ Irregular Serials and Annuals ให้รายชื่อวารสารใหม่รวมทั้งรายชื่อวารสารทางการแพทย์ วารสารที่มีชื่อเปลี่ยนแปลง และหยุดพิมพ์ รายชื่อสิ่งพิมพ์ในนามานุกรมและหนังสือดังกล่าวที่ทันสมัย ทุกฉบับมีรายชื่อวารสารประมาณ 2,500 ชื่อ ซึ่งจัดพิมพ์ใหม่ทั่วโลกทุกสาขา¹ นับเป็นคู่มือค้นวารสารและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่ออกไม่สม่ำเสมออย่างทันสมัย

จะเห็นว่า สหรัฐอเมริกามีความก้าวหน้าในด้านนครชนีวารสารทางการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้องในการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการดึงข้อมูลจากวารสาร หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกาที่มีบทบาทสำคัญในการให้บริการนครชนีวารสาร บรรณารักษ์ทั่วโลกได้อาศัยหัวเรื่องทางการแพทย์เป็นคู่มือในการให้หัวเรื่อง

ช. ประเทศอังกฤษ

ห้องสมุดแพทย์ในประเทศอังกฤษมีความเจริญก้าวหน้ามาเป็นเวลานาน การศึกษาแพทย์และการแพทย์ในประเทศอังกฤษได้วิวัฒนาการมาเป็นลำดับ องค์กรประชุม รัฐบาล และสมาคมต่าง ๆ ได้ให้ความช่วยเหลือการศึกษาแพทย์ของประเทศเป็นอย่างมาก ชาวอังกฤษเองก็ให้ความสนใจในห้องสมุดแพทย์ซึ่งมีหนังสือตำรา วารสารทาง

¹Ulrich's International Directory; a Classified Guide to Current Periodicals, 20th ed. (New York: R.R. Bowker, 1981), unpagued.

การแพทย์ทุกสาขาวิชา ประเทศอังกฤษได้เห็นความสำคัญของห้องสมุดแพทย์ในการจัดการ
วรรณกรรมทางการแพทย์ เพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้อย่างรวดเร็วและทันสมัย
โดยการจัดทำบรรณานุกรมวารสารด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

ห้องสมุดบริติชมิวเซียม เป็นห้องสมุดแพทย์แห่งชาติของสหราชอาณาจักร
(British National Library) ทำหน้าที่เป็นห้องสมุดรับฝาก (Deposit
Library) โดยอาศัยกฎหมายลิขสิทธิ์ปี ค.ศ. 1709 (พ.ศ. 2252) จนถึงกฎหมาย
ลิขสิทธิ์ปี ค.ศ. 1757 (พ.ศ. 2300) เป็นต้นมา จึงทำให้ห้องสมุดมีสิ่งพิมพ์สมบูรณ์ขึ้น
ตามลำดับ และสามารถจัดหาสิ่งพิมพ์ได้ครบถ้วน ห้องสมุดยังได้หนังสือจากการแลกเปลี่ยน
ระหว่างห้องสมุดแห่งชาติทั่วโลก และมีนโยบายสำคัญที่จะจัดหาหนังสือตำราและ
วารสารภาษาอังกฤษทุกเล่มที่พิมพ์จำหน่าย¹

1. การจัดทำและการให้บริการบรรณานุกรมวารสาร

ห้องสมุดแพทย์แห่งชาติทำหน้าที่เป็น the National Lending
Library for Science and Technology = NLLST และ the National
Lending Library for Science and Invention² เมื่อนักวิจัยต้องการ

---

¹Sir Frank Francis, "The British Museum," in The
Library of London, ed. Sir Raymond Irwin and Reynold
Staveley, 2 rev. ed. (London: Library Association, 1978),
pp. 13-15.

²P.H. Sewell, "Medical Libraries and Medical
Literature," in Five Years Work in Librarianship 1961-1965,
ed. Geoffrey R. Pendrill (London: Library Association,
1968), p. 75.

วรรณกรรมทางการแพทย์ก็ใช้ระบบการดึงข้อมูล MEDLARS ได้ที่ the National Lending Library ที่ Boston Spa ในเมือง Yorkshire มีบริการสาระสังเขปและบริการครรชนีเป็นเวลาหลายปีมาแล้ว และ Office for Scientific and Technical Information (OSTI) เป็นหน่วยงานหนึ่งใน Department of Education and Science ได้ให้เงินอุดหนุนแก่เจ้าหน้าที่ประสานงานระดับภูมิภาค และจัดทำโครงการ MEDLARS ด้วย การจัดทำครรชนีในประเทศอังกฤษ ได้เริ่มที่ห้องสมุด The National Lending Library โดยอาศัยหัวเรื่องใน Index Medicus ของห้องสมุดแพทย์แห่งชาติคือเมริกิตำการส่งเทปไปให้ห้องสมุดในสหราชอาณาจักร โดยมีศูนย์ต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกา ศูนย์ในประเทศสวีเดน ที่ Karchinka Institute of Stockholm และศูนย์ในประเทศฝรั่งเศส ณ กรุงปารีส ให้บริการค้นคว้าโดยไม่คิดมูลค่า¹ ซึ่งนับว่าเป็นบริการครรชนีวารสารทางการแพทย์ที่ช่วยให้ผู้ใช้ได้รับความสะดวกและรวดเร็ว

ในประเทศอังกฤษมีหน่วยงานหลายแห่งที่ให้บริการครรชนีวารสาร ดังนี้

1. The National Lending Library for Science and Technology (NLLST) เป็นหน่วยงานที่ให้บริการสารนิเทศ MEDLARS ของสหราชอาณาจักร (U.K. MEDLARS Information Service) เริ่มจัดทำครรชนีในปี ค.ศ. 1966 โดยได้รับ MEDLARS ฟรีจากสหรัฐอเมริกา และ NLLST และส่งการลงรายการข้อมูลครรชนีโดยตรงแก่ห้องสมุดแพทย์แห่งชาติเพื่อรวมในเทปเม็คลาร์ส ระยะนี้มีภาระค้นหาข้อมูลประมาณ 10,000 ครั้ง เพื่อคำเก็งงานต่อไปที่ NLLST และจัดการสอนแก่บรรณารักษ์ห้องสมุดแพทย์และนักวิจัยให้เข้าใจประโยชน์ของ

¹First Thought of MEDLARS, Lancet 1 (April 1969):

ระบบเม็คลาร์ส¹

2. The British Information Service (The British Library Automated Information Service - BLAISE) เป็นบริการสนเทศของประเทศอังกฤษ และเป็นระบบสารสนเทศที่ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และระบบสื่อสารโทรคมนาคม และมีข้อสนเทศเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ทั้งหมดในสหราชอาณาจักร และบริการจากระบบของหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน เช่น MEDLARS, SDILINE, CIENLINE ฯลฯ² ซึ่งจัดทำโดยหอสมุดบริติช (British library) BLAISE ได้เริ่มบริการสนเทศเมื่อเดือนเมษายน ค.ศ. 1977 โดยฐานข้อมูลต่าง ๆ ของ MEDLARS ซึ่งหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกันใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ IBM 370 series ที่เมือง Essex ผู้ใช้สามารถติดต่อเข้าถึงข้อมูลโดยตรงทางสาย (on-line access) ไปยังแฟ้มการดึงข้อมูลทางสารสนเทศ นอกจากนี้ในเดือนตุลาคม ปีเดียวกันก็มีการใช้ MEDLARS file³ อีกด้วย

¹J.S. Davey, "Library Co-operation," in British Librarianship and Information Science 1966-1970, ed. H.A. Whatley (London: Library Association, 1972), pp. 109-110.

²สมพิศ กุศลพิทักษ์, "เทคโนโลยีกับงานสารสนเทศ: ประสพการณ์จากการฝึกอบรมที่มหาวิทยาลัยเซฟฟิลด์ ประเทศอังกฤษ," วารสารวิทยบริการ 1 (เมษายน 2522): 97-100.

³Collinge Brian, "BLAISE - the British Library Automated Information Service," in Proceedings of Seminar held by the Aslib Information Industry Group on May 1977; the Marketing of Information Services, ed. Margaret Raffin (London: Aslib Publication, 1978), p. 394.

สารนิเทศที่หาได้จาก BLAISE โดยระบบเมคัลาร์สจากหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน ซึ่งเป็นที่รู้จักแก่ผู้ใช้ชายการติดต่อทางสารนิเทศในประเศอังกฤษ (on-line information) มีดังนี้

ก. บริการ MEDLARS file ซึ่งสามารถเก็บบทความที่พิมพ์จากวารสารทางการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้องมากกว่า 3,000 รายชื่อ โดยใช้หัวเรื่องแบบควบคุมศัพท์ (controlled vocabulary) และควบคุมโดยหอสมุดแห่งชาติร่วมกับศูนย์เมคัลาร์สต่าง ๆ (MEDLARS Centers) และศูนย์เมคัลาร์สของอังกฤษ (The British Library Lending Division) ใน Boston Spa เมือง Yorkshire ออกเอกสารเป็นรายเดือน โดยมีการควบคุมอย่างระมัดระวัง มีวิธีการใช้งานและมีข้อมูลใหม่ที่สุุดระยะ 3 ปีล่วงแล้วเพื่อค้นหา นอกจากนี้ยังย้อนหลังถึงปี ค.ศ. 1966

ข. บริการ TOXLINE เป็นฐานข้อมูลผสมซึ่งประกอบด้วยสารนิเทศ 10 จำพวกแยกเป็นสาขา toxicology และ environmental pollution เพื่อเก็บเนื้อหาทางสาขาชีววิทยา และรวมสารนิเทศย้อนหลังด้วย

ค. บริการ CHEMLINE ให้บริการทางบรรณานุกรมแก่ผู้ใช้สาขา TOXLINE โดยให้คำจำกัดความทางด้านเคมีก่อนการค้นหาเพื่อเรื่อง ปัจจุบันรวบรวมคำและให้คำจำกัดความสาขาเคมี ประมาณ 250,000 คำ¹

จะเห็นได้ว่า ระบบบริการสนเทศด้วยเครื่องจักรกลของห้องสมุดอังกฤษ (BLAISE System) เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ โดยใช้ชื่อบริการต่าง ๆ กัน ซึ่งเป็นบริการที่ทำเครื่องคอมพิวเตอร์ของหอสมุดบริติช (The British Library's Computer based services) ปัจจุบันองค์การต่าง ๆ ในประเทศประมาณกว่า 300 แห่งได้ใช้บริการนี้ และจะมีจำนวนมากขึ้นหลังจากการพัฒนาาระบบบริการสนเทศด้วยเครื่องจักรกลนี้

¹Ibid, pp. 394-402.

2. สมาคมผู้จัดทำบรรณานุกรม

สมาคมผู้จัดทำบรรณานุกรม (Society of Indexer) เป็นศูนย์กลางในการจัดทำบรรณานุกรม จัดตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาและรักษามาตรฐานขั้นสูงในการจัดทำบรรณานุกรม ทั้งยังรักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางด้านวิชาการ สมาคมได้ให้คำแนะนำในการจัดทำบรรณานุกรม และเผยแพร่ความรู้ในวิชานี้แก่ผู้สนใจ สมาคมได้ตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1957 และออกวารสารชื่อ *The Indexer* ปีแรก ค.ศ. 1958 ปีละ 2 ฉบับ ซึ่งเป็นคู่มือการจัดทำบรรณานุกรมวารสารทางวิชาการ และทางวิทยาศาสตร์¹ และให้บริการแก่สมาชิกของสมาคมทั่วโลก สมาคมได้จัดการประชุมผู้จัดทำบรรณานุกรมระดับนานาชาติขึ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1978 ที่กรุงลอนดอน

นอกจากนี้สมาคมได้ยกย่องระดับมาตรฐานการจัดทำบรรณานุกรม และมาตรฐานของผู้จัดทำบรรณานุกรม ปัจจุบันสมาคมมีสมาชิกประมาณ 500 คน รวมทั้งในทวีปอเมริกาเหนือและทวีปออสเตรเลียด้วย สมาคมมีกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในภูมิภาคของอังกฤษและนานาชาติ และมีโครงการส่งเสริมกิจกรรมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และมีการพัฒนาในการประสานงานระหว่างผู้แต่ง สำนักพิมพ์ และผู้จัดทำบรรณานุกรม² จึงนับได้ว่าสมาคมผู้จัดทำบรรณานุกรมมีบทบาทสำคัญต่องานบรรณานุกรมวารสาร และเป็นสื่อกลางประสานงานด้านนี้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3. คู่มือช่วยค้นข้อมูลจากวารสาร

ปัจจุบันประเทศอังกฤษมีคู่มือช่วยค้นวารสารที่พิมพ์โดยสมาคมต่าง ๆ
ดังนี้

¹ สุนทรีย์ หังสสุต, การควบคุมบรรณานุกรมเบื้องต้น, หน้า 12.

² K.G.B. Bakewell, "The Society of Indexers," Encyclopedia of Library and Information Science 28 (1980): 103-107.

1. British Union Catalog of Periodicals (BUCOP) เป็นคู่มือที่ให้รายชื่อวารสารที่จัดพิมพ์ตั้งแต่ ค.ศ. 1665 ถึงปัจจุบัน ที่มีอยู่ในห้องสมุดของประเทศอังกฤษทั้งหมด¹ นับว่าหนังสือเล่มนี้เป็นคู่มือที่ช่วยค้นหารายชื่อวารสารย้อนหลังที่สมบูรณ์

2. Directory of Medical Libraries in the British Isles จัดพิมพ์ครั้งที่ 3 โดย Medical Section of the Library Association ในปี ค.ศ. 1969 เป็นนามาตุกรมของห้องสมุดแพทย์ สัตวแพทย์ และทันตแพทย์ จำนวน 400 แห่ง ในประเทศอังกฤษ² ที่ช่วยแนะนำให้อ่านและนักค้นคว้าวิจัย จะค้นหาวรรณกรรมเฉพาะสาขาได้จากห้องสมุดแห่งใด

3. World Medical Periodicals 1961 จัดพิมพ์ครั้งที่ 3 โดย World Medical Association ที่เมือง นิวยอร์ก เป็นคู่มือที่มีรายชื่อวารสารทางการแพทย์ทั่วโลกและรวมรายชื่อวารสารฉบับปัจจุบันจำนวน 4,732 รายชื่อ นอกจากนี้ยังมีเล่มยังมีดัชนีแบ่งตามหัวเรื่องอีกด้วย ต่อมาปี ค.ศ. 1968 ได้มีฉบับพิมพ์เพิ่มเติมซึ่งรวมรายชื่อวารสารเพิ่มขึ้นอีกหลายชื่อ³

วารสารประเภทวิชาชีพทางด้านการศึกษาของประเทศอังกฤษ⁴ ที่ใช้กันแพร่หลายได้แก่

¹Leslie T. Norton, How to Use a Medical Library, 5th ed. (London: William Heinmann Medical Books, 1971), p. 18.

²Ibid, p. 108.

³Ibid, p. 16.

⁴รายละเอียด ดูภาคผนวก ประเทศอังกฤษ หน้า 265.

1. British Medical Index; a Guide to Current Periodicals จัดพิมพ์โดย The British Council Medical Department เป็นคู่มือค้นวารสารฉบับปัจจุบันของอังกฤษ ซึ่งมีรายงานการประชุม จดหมายที่พิมพ์ลงในวารสารและงานวิจัยของสถาบัน .

2. British Technology Index; a Current Subject Guide to Articles in British Technical Journals จัดทำโดย Library Association Department ในกรุงลอนดอน เป็นวารสารประเภทครรชนที่สมบูรณ์ในการค้นหาความเรียงเฉพาะระดับสูง เช่น ครรชนที่หัวเรื่องของบทความ และงานเขียนในวารสารของประเทศอังกฤษได้แก่ สาขาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า ประเทศอังกฤษมีความเจริญก้าวหน้ามากทางด้านการจัดทำและบริการครรชนวารสารทางการแพทย์โดยระบบคอมพิวเตอร์ มีห้องสมุดหลายแห่งที่เป็นหลักสำคัญในการจัดทำครรชน และรวบรวมข้อมูลวรรณกรรมทางการแพทย์โดยประสานงานติดต่อกับห้องสมุดแพทย์ในสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้การควบคุมเพิ่มข้อมูลก็เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีการรวบรวมสารนิเทศย้อนหลังถึง 40 ปี การติดต่อทำโดยทาง on-line เป็นการช่วยผู้ใช้ให้ได้รับสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

ก. ประเทศญี่ปุ่น

การศึกษาแพทย์ในประเทศญี่ปุ่นได้พัฒนามาจากพื้นฐานต่าง ๆ ของประเทศในยุโรป¹ ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศในภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ที่ได้พัฒนาการแพทย์

¹Estelle Brodman, "Japanese Medical Libraries," Bulletin of Medical Library Association 51 (January 1963): 16.

ให้เจริญก้าวหน้าอย่างมากทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติ ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ
ของประเทศญี่ปุ่นเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลก มีการส่งเสริมหลายด้านรวมทั้งสิ่งพิมพ์ทางการแพทย์
แพทยคัย ทั้งนี้เพราะผู้บริหารการศึกษาของประเทศเห็นความสำคัญของนครชนีวารสาร

ปัจจุบันห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ของประเทศญี่ปุ่นมีทั้งห้องสมุดกลางและ
ห้องสมุดแผนก แต่ห้องสมุดแผนกบางแห่งมีหนังสือตำรา สิ่งพิมพ์ทางการแพทย์ครบทุก
สาขาวิชาเป็นจำนวนมากกว่าห้องสมุดกลาง ซึ่งหนังสือตำราและสิ่งพิมพ์เหล่านี้ล้วนมี
คุณค่าทั้งสิ้น

1. การจัดทำและการให้บริการนครชนีวารสาร

ในปี ค.ศ. 1966 ห้องสมุดแพทย์ที่มหาวิทยาลัยเคโอ (Keio
University) ได้มีการจัดทำนครชนีโดยคัดเลือกวรรณกรรมจากวารสารญี่ปุ่น และ
สิ่งพิมพ์ประเภท Monograph ในการจัดทำนครชนีที่ห้องสมุดมีการค้นหา และทำบัตร
รายการ¹ ซึ่งบรรณาธิการห้องสมุดแพทย์ต่าง ๆ ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และมีการ
การจัดตั้งศูนย์ในการค้นหา ดังนี้

1. ศูนย์ซีมิก (Southeast Asian Medical Information
Center - SEAMIC) มีหน้าที่รับผิดชอบการค้นหาวรรณกรรมทางการแพทย์ โดยเฉพาะ

---

¹Herman H. Fussler, "Applications of Computers to
Library Management and Information Retrieval," in University
and Research Libraries in Japan-United States. Proceedings
of the First Japan-United States Conference on Libraries
Information Science on Higher Education Tokyo 15-19 May 1969.
Edited by Thomas R. Buckman, Yukihisa Suzuli, and Warren M.
Tsuneishi (Chicago: American Library Association, 1972),
p. 232.

การจัดตั้งบริการค้นหาวรรณกรรมทางการแพทย์ (SEAMIC MEDLARS Service) โดยให้บริการร่วมกับหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกันด้วยระบบเม็คลาร์สและร่วมกับศูนย์สารสนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (The Japanese Information Center of Science and Technology = JICST) ให้บริการวรรณกรรมทางการแพทย์ของซีมิก (SEAMIC MEDLARS Service) และตั้งตัวแทนจากประเทศสมาชิกสำหรับประเทศไทย นางสาวอุทัย ทุติยะโพธิ หัวหน้าบรรณารักษ์ กองห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหิดล เป็นผู้รับหน้าที่นี้ ตัวแทนประเทศสมาชิกดังกล่าวมีหน้าที่รับผิดชอบต่อคำขอทางการแพทย์จากประเทศของตน โดยมีสถานที่สำคัญให้บริการต่าง ๆ ให้ครบถ้วน ศูนย์ซีมิกเริ่มให้บริการตั้งแต่เดือนสิงหาคม ค.ศ. 1979 โดยมีข่ายงานระดับภูมิภาคสำหรับวรรณกรรมทางสุขภาพและบริการสนเทศ (Regional Network of Health Literature and Information Service) บริการถ่ายเอกสาร (SEAMIC Photocopy Service)¹ ให้แก่ประเทศสมาชิก ในปี ค.ศ. 1980 ศูนย์ SEAMIC ได้รับคำขอรับบริการถ่ายเอกสารจำนวน 8,008 ครั้ง ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนมากที่สุดในการให้ความช่วยเหลือทั้งด้านวัสดุ และการเงิน² ศูนย์ซีมิกจึงเป็น

¹Southeast Asian Medical Information Center. International Medical Foundation of Japan. "Outline of SEAMIC Medical Literature Retrieval Service on an Experimental Basis from 1979," Tokyo: SEAMIC [1979], unpagued.

²Arao Ohta. SEAMIC Photocopy Service SEAMIC-ED/SG-81066 June 18, 1981. Tokyo: Southeast Asian Medical Information Center. International Medical Foundation of Japan [1981], pp. 1-2.

แหล่งกลางอันสำคัญแห่งหนึ่งในประเทศญี่ปุ่นที่มีบริการช่วยผู้ใช้ในประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นอย่างมาก

ศูนย์ซีมิกได้รวบรวมวรรณคดีบรรณานุกรมวารสารทางการแพทย์เป็นภาษาอังกฤษจำนวน 17 เล่ม ชื่อว่า บริการสารนิเทศของวรรณกรรมปัจจุบันของซีมิก (SEAMIC Information Retrieval Current Literature)¹ ดังนี้

- 1975 No. 1 Series A : Typhoid Fever (Epidemiology)
- 1975 No. 2 Series B : Typhoid Fever & Salmonellosis No.2
(The revised and enlarged edition of No.1)
- 1976 No. 3 Series B : Pulmonary Tuberculosis No.1
- 1977 No. 4 Series C : Medical Librarianship
- 1978 No. 5 Series D : Primary Health Care No.1
- 1979 No. 6 Series A : Typhoid and Para-Typhoid Fevers, and Salmonellae Food Poisoning No.3
- 1979 No. 7 Series D : Primary Health Care No.2
- 1979 No. 8 Series B : Pulmonary Tuberculosis No.2
- 1979 No. 9 Series E : Nutrition Disorders No.1
- 1980 No.10 Series F : Health Disorders No.1
- 1980 No.1 Series F : Health States Indicator No.1
- 1980 No.11 Series G : Cholera & Other Vibrio Infection No.1
- 1980 No.12 Series A : Typhoid Fever & Salmonellosis No.4
- 1980 No.13 Indonesia
- 1980 No.14 Philippines 1980
- 1980 No.15 Series II : Enterotoxigenic E. Coli No.1
- 1980 No.16 Series I : Campylobacter

¹ กระจายละเอียดยกจากผนวกประเทศไทย หน้า 267-272.

ศูนย์ซีมิดเป็นแหล่งค้นคว้าวรรณกรรมทางการแพทย์ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดหาบทความจากวารสารทางการแพทย์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยทำการรวบรวมบรรณานุกรมวารสารทางการแพทย์เป็นภาษาอังกฤษ และช่วยแก้ปัญหาการขาดบทความทางการแพทย์ให้แก่ประเทศสมาชิกโดยไม่คิดค่าบริการ

ศูนย์ซีมิดให้ความสนใจเกี่ยวกับการบริการบรรณานุกรมวารสารเป็นอย่างมาก มีการแก้ไขเทคนิคต่าง ๆ จะเห็นได้จากการจัดสัมมนาของ SEAMIC เกี่ยวกับวรรณกรรมทางการแพทย์ และยังได้จัดการสัมมนาของศูนย์สารนิเทศทางการแพทย์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาแล้วเป็นจำนวน 9 ครั้ง สำหรับครั้งที่ 9 ซึ่งเป็นครั้งสุดท้ายได้จัดขึ้นที่ประเทศอินโดนีเซีย ระหว่างวันที่ 26-31 สิงหาคม ค.ศ. 1981 โดยมีจุดประสงค์เพื่อประเมินกิจกรรมของศูนย์ซีมิดที่ผ่านมาเกี่ยวกับขอบเขตของวรรณกรรมทางการแพทย์และเอกสาร และปรึกษากันเกี่ยวกับกิจกรรมในอนาคตเพื่อสร้างข่ายงาน และจะใช้สารนิเทศให้เป็นประโยชน์โดยเสรี¹

หัวข้อความร่วมมือของศูนย์ซีมิด ในด้านบริการเอกสารทางการแพทย์และห้องสมุด (Multilateral Collaboration on SEAMIC Health Science Document and Library Service Activities) มีการอภิปรายเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. การจัดเตรียมสหมัถวารสารของประเทศที่กำลังพัฒนา รายชื่อรวมของสารสารที่มีในห้องสมุดต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ (Union List of Southeast Asian Countries Developing the PHLOSEA (Periodical Holdings in the Libraries of Southeast Asia)
2. การพัฒนาระบบเมื่อดารส์ และบริการต่าง ๆ เพื่อคหฬารรณกรรม
3. ฝักบुकลากรของห้องสมุดแพทย

¹"SEAMIC Events for 1981-1982," SEAMIC Newsletter 3 (August 1981): 1.

สิ่งพิมพ์

4. ทำให้สิ่งพิมพ์ของซีมีดมีคุณภาพดียิ่งขึ้น และปรับปรุงการแจกจ่าย
5. จัดพิมพ์คู่มือการปฏิบัติงานห้องสมุดแพทย์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
6. พัฒนาโครงข่ายงานติดต่อสำหรับบริการวรรณกรรมสาขาแพทย์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
7. รวบรวมวัสดุการอ่านของห้องสมุดที่เป็นสมาชิกของศูนย์ซีมีด¹

ความร่วมมือในการจัดทำบรรณานุกรมของซีมีดเห็น จะมีการจัดการอบรม การให้หัวเรื่องบทความ เนื่องจากมีปัญหาในการให้หัวเรื่อง² เพื่อเป็นประโยชน์แก่ บรรณารักษ์ของประเทศสมาชิกผู้จัดทำบรรณานุกรมทางการแพทย์ต่อไป

นอกจากนี้ศูนย์ SEAMIC ยังได้ร่วมมือกับห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ใน สาธารณรัฐสิงคโปร์เพื่อการจัดทำบรรณานุกรมทางการแพทย์ที่พิมพ์เผยแพร่ในสาธารณรัฐ สิงคโปร์และสาธารณรัฐมาเลเซีย และได้ทำเอกสารเผยแพร่ในห้องสมุดในภาคพื้น เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วย นับว่าเป็นผลงานที่มีคุณค่ามากสิ่งพิมพ์คือ

SEAMIC BIBLIOMED - SM; a Comprehensive Bibliography of

Medicine and Related Science in Singapore and

Malaysia. Compiled and edited by George E.H. Ee.

Tokyo: the Southeast Asian Medical Information

Center. International Medical Foundation of Japan,

1976. Vol. 1 & 2.³

¹Ibid.

²สัมภาษณ์ อุตัย หุติยะโพธิ, ผู้อำนวยการ กองห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล,

4 กันยายน 2524.

³ภาคผนวกประเทศญี่ปุ่น หน้า 266.

2. ศูนย์ JICST (The Japanese Information Center of Science and Technology - JICST)

ศูนย์ JICST ก่อตั้งในปี ค.ศ. 1957 ขึ้นกับทบวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักนายกรัฐมนตรี เป็นองค์การกลางทางคานสารนิเทศทางวิทยาศาสตร์ (Central Organization in Japan of Science Information Activities) ในประเทศญี่ปุ่น และให้บริการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เจ้าหน้าที่ของ JICST ประมาณ 100 คนที่มีพื้นความรู้ทางวิทยาศาสตร์และภาษาศาสตร์ ได้ทำการจัดทำสารสังเขปและครรชนี รวมทั้งบรรณานุกรมทางวิทยาศาสตร์ - เทคโนโลยี และบรรณานุกรม CBST (Current Bibliography on Science and Technology) จากวารสาร 8,500 รายชื่อ ซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศ 6,100 รายชื่อ รวมทั้งรายงานทางด้านเทคนิค (Technical report) และสิทธิบัตร¹

หน้าที่ของศูนย์ JICST อาจแยกออกเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

- ก. จัดหาวัสดุการอ่านสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ธรรมชาติวิทยาและเทคโนโลยีจากทั่วโลกทางด้านวารสารและสิ่งพิมพ์ สาขาฟิสิกส์ เคมี วิชาโลหะ วิศวกรรมศาสตร์ สารนิเทศ และการจัดการวิทยาศาสตร์และสาขาที่เกี่ยวข้อง ในปัจจุบันศูนย์ JICST มีวารสารต่างประเทศ และเอกสารการประชุมเป็นจำนวน 5,200 รายชื่อ และวารสารที่จัดพิมพ์ในประเทศจำนวน 2,400 รายชื่อ
- ข. บริการสารนิเทศโดยใช้ข้อมูลของ JICST
- ค. บริการถ่ายเอกสารบทความ²

¹Japan Information Center of Science and Technology, "Introduction of JICST (Japan Information Center of Science and Technology)," (Tokyo: JICST, n.d.), p. 1.

²Ibid.

ข้อมูลของ JICST (JICST Data file) ให้บริการด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ (Computer-based service) เรียกว่า ระบบการดึงข้อมูลทางสารนิเทศของ JICST (IR System of JICST) โดยมีผู้เชี่ยวชาญจัดเตรียมต้นฉบับ เพื่อจัดคำอธิบายเป็นบรรณานุกรมครุณี (Bibliographical and Indexing Notation) เช่นเดียวกับสาระสังเขป¹

JICST มีจุดประสงค์ที่จะให้บริการสารนิเทศ (information retrieval service) แก่ผู้ใช้ให้ได้รับความสะดวกและรวดเร็วที่สุด ในปัจจุบัน JICST ได้จัดข้อมูล 3 เรื่อง

1. JICST data file ให้บริการบรรณานุกรมและสาระสังเขป
2. CAC (Chemical Abstracts Condensate) file เริ่มบริการตั้งแต่ปี ค.ศ. 1972
3. MEDLARS Service บริการวิเคราะห์การค้นหารรณกรรมทางการแพทย์โดยใช้เทป ซึ่งเป็นการร่วมมือกันระหว่างหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน และศูนย์ JICST ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1972 ถึงเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1974²

ศูนย์ JICST ให้บริการสารนิเทศแก่ผู้ใช้ 3 ประเภท ได้แก่ องค์การทดลองและวิจัย องค์การบริการสารนิเทศ และนักวิจัยเป็นรายบุคคล³

---

¹Japan Information Center of Science and Technology, "JICST Computer-based Information Service," pp. 1-6. Figure 1-2. (Tokyo: JICST, 1975).

²Ibid., p. 3.

³Ibid., p. 4.

สรุปได้ว่าศูนย์ JICST มีบริการสารนิเทศก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีวารสารเป็นจำนวนมาก และมีบุคลากรที่มีพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ และภาษาศาสตร์ช่วยค้นหาข้อมูล มีบรรณานุกรมและสารระสังเขปที่สมบูรณ์ และให้บริการค้นหารวบรวมการแพทย์ให้แก่ประเทศต่าง ๆ โดยคิดค่าบริการ

2. สมาคมผู้จัดทำดัชนี

ประเทศญี่ปุ่นเห็นความสำคัญในการจัดทำดัชนี เช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ ดังนั้น ในปี ค.ศ. 1977 ได้มีการจัดตั้งสมาคมผู้จัดทำดัชนีญี่ปุ่น (The Japanese Indexer's Association) ซึ่งเป็นสมาคมผู้จัดทำดัชนีแห่งแรกในประเทศตะวันออก

สมาคมได้จัดทำวารสารชื่อ Shoshi Sakuin Tanbo เป็นภาษาญี่ปุ่นและได้จัดพิมพ์แล้ว 4 ฉบับ ผู้สนใจเกี่ยวกับวารสารเหล่านี้ติดต่อได้จากห้องสมุดของสมาคม¹

นอกจากนี้ประเทศญี่ปุ่นยังได้จัดพิมพ์วารสารประเภทดัชนีและสารระสังเขปทางการแพทย์ออกมาเป็นครั้งแรก (Periodicals of Indexes and Abstracts) ในปี ค.ศ. 1902 มีชื่อว่า Nippon Iji Zasshi Sakuin คือ Index Medicus of Japanese Medical Journals ซึ่งประกอบด้วยชื่อบทความที่ปรากฏในวารสารทางการแพทย์ที่จัดพิมพ์ในประเทศญี่ปุ่นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1892 จัดเรียงลำดับแบบพจนานุกรมของประเทศญี่ปุ่น กำหนดออกเป็นรายปีและหยุดพิมพ์โดยมีกรณีปี ค.ศ. 1918 เป็นเล่มสุดท้าย²

¹J.A.G., "The Sun Rises on Indexers," Indexer 11 (April 1978): 13.

²Shunji Onodera, "Past and Present of Japanese Medical Journals, pt.II," Bulletin of Medical Library Association 46 (July 1958): 328.

ต่อมาในประเทศญี่ปุ่นมีการจัดพิมพ์วารสารซึ่งเป็นเศรษฐกิจเอกสารและวารสาร
ทางการแพทย์อีก 2 รายชื่อ คือ

1. Iji Oyobi Zasshi Sakuin คือ Index of Medical
Papers and Journals v.1-18 ปี ค.ศ. 1923-1940/41 จัดพิมพ์ที่เมือง
โตเกียว

2. Igaku Gencho Sakuin คือ Index of Original
Medical Papers v.1-16 ปี ค.ศ. 1938 - 1939¹

ส่วนบรรณานุกรมเศรษฐกิจวารสารภาษาญี่ปุ่นที่สำคัญมีดังนี้

1. Nihon Kiseichugaku Bunkenshu
2. Smon, Clioquinal Kankeibunken Mokurokushu²

นอกจากผลงานที่กล่าวมาแล้ว วังการแพทย์ในประเทศญี่ปุ่นได้จัดทำบรรณานุกรม
เศรษฐกิจวารสารเป็นภาษาอังกฤษ³ เพื่อความสะดวกในบริการตอบคำถามและค้นคว้า ได้แก่

---

¹Ibid., p. 328.

²Kimie Okado, SEAMIC Service Section. Photocopy of
the List of Bibliography with letter dated 25 August 1981.

³Ibid.

1. Bibliography of Hookworm and Trichostrongylus Orientalis in Japan
2. Bibliography of SMON (1938-1974)
3. Bibliography of SMON and Clioquinol 1977
4. " " " Supplement
5. " " " 1979
6. " " " Supplement II
7. Bibliography on Aphasia in Japan
8. " on Esophageal Diseases
9. " on Lung Cancer in Japan
10. " Stomach Cancer in Japan (1966-1971)
11. Bon Cleft lip and Cleft Patate

กิมิ โอคาโด (Kimie Okado) จากแผนกบริการศูนย์ซิมิดะได้ให้รายชื่อวารสารและบรรณานุกรมครรชนวารสารภาษาญี่ปุ่นดังกล่าวข้างต้น นับว่าให้ประโยชน์ต่อบรรณารักษ์ในประเทศไทยเป็นอย่างมาก

3. คู่มือช่วยค้นข้อมูลจากวารสาร

ปัจจุบันประเทศไทยได้ทำคู่มือค้นหาวารสาร ดังนี้

1. The Directory of Japanese Scientific Periodicals เป็นนามานุกรมรายชื่อวารสารสาขาแพทย์ จำนวน 928 รายชื่อ ในปี ค.ศ. 1967 บรรณกรรมสาขาแพทย์ของภาษาญี่ปุ่นจัดทำเป็นครรชนใน Index Medicus

128 รายชื่อ เป็นร้อยละ 6 ของจำนวนวารสารทั้งหมด 2,300 รายชื่อ¹

2. *Directory of Medical Periodicals in Southeast Asia* เป็นนามานุกรมรายชื่อวารสารทางการแพทย์จำนวน 353 รายการของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งจัดพิมพ์ก่อนปี ค.ศ. 1979 ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และประเทศไทย²

3. *Union List of Medical Periodicals in the Medical Libraries of Japan; Periodicals in Foreign Language* เป็นรายชื่อรวมวารสารทางการแพทย์ภาษาต่างประเทศของห้องสมุดจำนวน 81 แห่งในประเทศญี่ปุ่น³

นับว่าประเทศญี่ปุ่นมีเครื่องมือค้นหาวารสารที่ให้ความสะดวกแก่ผู้ใช้วารสาร และช่วยการทำงานของบรรณารักษ์ในประเทศของตน ประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และประเทศอื่น ๆ ด้วย

---

¹Herman H. Fussler, "Applications of Computers to Library Management and Information Retrieval," p. 232.

²Toshinobu Suga and Uthai Dhutiyabhidhi, eds., Directory of Medical Periodicals in Southeast Asia (Tokyo: SEANIC, 1980), p. viii.

³Japan Medical Library Association, Union List of Medical Periodicals in the Medical Libraries of Japan; Periodicals in Foreign Languages, 6th ed. Compiled and Published by Japan Medical Library Association (Tokyo: Japan Medical Library Association, 1977), p. 1.

ความร่วมมือในการค้นหาข้อมูลวารสาร

ในปี ค.ศ. 1965 หอสมุดแพทย์แห่งชาติได้มีการจัดตั้งโครงการ
หอสมุดแพทย์ระดับภูมิภาค (The Regional Medical Library Program -
RMLP) เพื่อปรับปรุงบริการสารนิเทศสาขาแพทย์ต่าง ๆ และช่วยแพทย์ในโครงการ
หอสมุดแพทย์ระดับภูมิภาค รวมทั้งให้ความร่วมมือเพื่อส่งเสริมคุณค่าของทรัพยากร
และให้บริการแก่แพทย์ที่อยู่ห่างจากศูนย์ทางการแพทย์ของประเทศ ตัวอย่างความร่วมมือ
ในการให้บริการของหอสมุดและการปฐมภูมิที่เห็นประโยชน์ต่อผู้ใช้หอสมุด ได้แก่
ความร่วมมือระหว่างหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกาและระดับภูมิภาคในสหรัฐอเมริกา¹

หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกาให้บริการทางการแพทย์แห่งชาติ บริการ
สาธารณสุข รับผิดชอบในการดำเนินงานหอสมุดได้เสนอโครงการจัดหอสมุดแพทย์
นานาชาติซึ่งมีโปรแกรมต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและที่สำคัญคือ การจัดทำ Index
Medicus ซึ่งเป็นพื้นฐานการอ้างอิงและการให้บริการข้อมูลเมดิคัลส์ นับเป็น
การเริ่มต้นโปรแกรมติดต่อกันเพื่อเพิ่มปริมาณทรัพยากรและเพิ่มวรรณกรรมทางการแพทย์

MEDLARS เป็นโครงการคอมพิวเตอร์ในหอสมุดเฉพาะโครงการ
หนึ่ง เป็นระบบข่าวสารของหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกา ใช้เวลา 3 ปีในการจัด
ระบบแผนงาน จัดทำโปรแกรม ทดสอบและเตรียมงานต่าง ๆ และประสบความสำเร็จ
เริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม ค.ศ. 1964²

¹ David F. Kefauver, "Coordination of Regional
Libraries with Regional Medical Program Projects," Bulletin
of Medical Library Association 58 (July 1970): 325.

² สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์, บรรณารักษศาสตร์ภูมิหลัง, หน้า 91.

จุดประสงค์ของ MEDLARS มี 3 ประการ คือ

1. เพื่อปรับปรุงคุณภาพของ Index Medicus โดยเพิ่มจำนวนบทความและความลึกซึ้งของบทความทางการแพทย์ที่เลือกทำบรรณชี้และลดเวลาที่จะใช้ในการจัดเตรียม
2. เพื่อผลิตผลงานอื่น ๆ ที่คล้ายกับ Index Medicus ในสาขาวิชาเฉพาะอื่น ๆ
3. เพื่อค้นข้อมูลได้รวดเร็วจากข้อมูลที่เก็บไว้ในคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ มาสนองความต้องการของผู้ใช้¹

จุดประสงค์นี้สัมฤทธิ์ผลโดยได้จัดทำ Index Medicus เป็นรายเดือน และมีเล่มรวมออกรายปี แต่ละปีจัดทำบรรณชี้บทความทางแพทย์กว่า 200,000 เรื่อง จากวารสารสำคัญ ๆ ของโลก 2,400 รายการ²

หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกาได้ปรับปรุงระบบเมคัลาร์สมาตลอดจนถึงปี ค.ศ. 1971 และได้จัดทำระบบให้บริการรับข้อมูลโดยตรงทั่วสหรัฐอเมริกา เรียกว่า MEDLINE (MEDLARS ON LINE) มีห้องสมุดทางการแพทย์ 350 แห่งทั้งในสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่น ๆ ที่มีเครื่องรับข้อมูลโดยตรงภายในห้องสมุด มีการใช้ MEDLINE ค้นหาข้อมูลให้แก่ห้องสมุดทางการแพทย์จำนวน 250 แห่งในสหรัฐอเมริกา และแคนาดาเพื่อให้บริการช่วยงานติดต่อกัน³

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 91.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 91.

³ Takeo Urata, ed., "Appendix C.: What is MEDLINE?," in Medical and Health Libraries in Southeast Asia, ed. Takeo Urata (Tokyo: SEAMIC, 1977), p. 213.

MEDLINE คือ ระบบการใช้ข้อมูลของวรรณกรรมทางการแพทย์โดยคัดลอกโดยตรงทางสายใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ จัดทำโดยหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกาเมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1971 ได้รวบรวมบทความที่อ้างอิงของวารสารที่สำคัญของโลกทางด้านสุขวิทยาและทางการแพทย์ การจัดทำครรชที่บรรณานุกรมของวรรณกรรมทางการแพทย์โดยใช้หัวเรื่องทางการแพทย์ (MeSH)¹ เพื่อสะดวกแก่ผู้ค้นคว้าวิจัย จึงได้มีกฎบัตรความช่วยเหลือของห้องสมุดแพทย์แห่งชาติระดับภูมิภาค (The Regional Medical Library Program = RMLP) ห้องสมุดแพทย์ต่าง ๆ ระดับภูมิภาคมีห้องสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกันเป็นแกนกลางหรือห้องสมุดกลาง² ประสานงาน

หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกามีฐานข้อมูลเพื่อเป็นข่ายงานติดต่อระดับประเทศอย่างกว้างขวาง (The Nationwide Communication Network) ซึ่งได้แก่

1. MEDLINE เป็นฐานข้อมูลของการอ้างอิงบทความที่ทำครรชไว้ใน Index Medicus ระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมา รวมวารสารสาขาพยาบาลและทันตแพทย์ที่ไม่มีใน Index Medicus ของทุกเดือน ฉบับเดือนมกราคมอ้างบทความของปีก่อนที่ยังไม่จัดพิมพ์

¹Ibid.

²Richard A. Day; Virginia M. Bowden; and David A. Kronick, "Comparison of Holdings of NLM (CATLINE) with Those of Resources Libraries," Bulletin of Medical Library Association, 67 (January 1979): 25.

³Robert B. Mehnert, "The National Library of Medicine," Encyclopedia of Library and Information Service 19 (1976): 125-126.

2. SDILINE (Selective Dissimination of Information ON-Line) บรรจุการอ้างอิงบทความทั้งหมดของ Index Medicus ฉบับรายเดือนที่จะออกตามมา ค่ายเหตุนี้ จึงมีการอ้างอิงบทความจำนวน 18,000 บทความเพื่อช่วยงานติดต่อเป็นเวลา 1 เดือนก่อนการพิมพ์ Index Medicus

3. CATLINE (Catalog ON-Line) เป็นฐานข้อมูลของบรรณานุกรมของวัสดุของห้องสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน และปรากฏใน NLM Current Catalog ตั้งแต่ ค.ศ. 1965 บรรจุการอ้างอิงบทความจำนวน 160,000 บทความและปรับปรุงให้ทันสมัยทุก 2 เดือน CATLINE ใช้สำหรับกิจกรรมของห้องสมุดในด้านการจัดหาทำบัตรรายการและการยืมระหว่างห้องสมุด

4. SERLINE (Serials ON-Line) เป็นฐานข้อมูลของบันทึกสิ่งพิมพ์ที่ออกติดต่อกันซึ่งให้ข้อสนเทศทางบรรณานุกรมและแหล่งที่มีบทความทางการแพทย์ซึ่งออกติดต่อกันฉบับปัจจุบันจำนวน 6,000 รายชื่อ ผู้ใช้ SERLINE สามารถทราบว่าชื่อเรื่องเหล่านี้มีในห้องสมุดแพทย์แห่งใด SERLINE ใช้เพื่อการยืมระหว่างห้องสมุดความร่วมมือในการจัดหาและบริการตอบคำถามภายในข่ายงานติดต่อ

5. TOXICOLOGY (Toxicology Information ON-Line) เป็น file บรรจุการอ้างอิงบทความจำนวน 400,000 บทความและสารสังเขปสาขาต่าง ๆ ทางคานพิษวิทยา (Toxicology) เภสัชศาสตร์ (Pharmacology) เกี่ยวกับการแพทย์ (Medicine) สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ (Environmental Pollution) อาชีวอนามัย (Occupational Health) และความปลอดภัย (Safety)

ห้องสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกันเป็นตัวจักรสำคัญในความร่วมมือของห้องสมุดแพทย์ในสหรัฐอเมริกาในการค้นหาข้อมูลของบทความจากการสารทางการแพทย์ ได้จัดให้มีข่ายงานห้องสมุดระดับภูมิภาค (the Regional Network Library) จำนวน 11 แห่งในสหรัฐอเมริกาซึ่งต่างทำหน้าที่เป็นห้องสมุดแพทย์ของแต่ละภูมิภาค

(Regional Medical Library = RML) ได้รับทุนเพื่อให้บริการแก่ห้องสมุดของแต่ละภูมิภาคของตนและผู้มีอาชีพแพทย์โดยการยืมระหว่างห้องสมุด ให้บริการอ้างอิงและฝึกงานเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ช่างงานห้องสมุดระดับภูมิภาคเหล่านี้มีห้องสมุดแพทย์จำนวน 800 แห่งและมีสถานีปลายทางพิเศษซึ่งมีทำงานติดต่อไปยังศูนย์เม็คไลน์ (MEDLINE = MEDLARS ON-Line Center) ในเซกต์ที่ตนอยู่ใกล้ที่สุด เช่น ห้องสมุดระดับภูมิภาค¹ ได้แก่

1. New England Regional Medical Library
เมือง Boston รัฐ Massachusetts
2. New York & New Jersey Regional Medical Library
เมือง New York รัฐ New York
3. Mid-Eastern Regional Medical Library
เมือง Philadelphia รัฐ Pennsylvania
4. Mid Atlantic Regional Medical Library
เมือง Bethesda รัฐ Maryland
5. East Central Regional Medical Library
เมือง Detroit รัฐ Michigan
6. Southeastern Regional Medical Library
เมือง Atlanta รัฐ Georgia
7. Midwest Regional Medical Library
เมือง Chicago รัฐ Illinois
8. Mid-Continental Regional Medical Library
เมือง Omaha รัฐ Nebraska

---

¹"Regional Medical Libraries," Index Medicus
22 pt.1 (January 1981): xiv-xv.

9. South Central Regional Medical Library
เมือง Dallas รัฐ Texas
10. Pacific Northwest Regional Health Science Library
เมือง Seattle รัฐ Washington
11. Pacific Southwest Regional Medical Library
เมือง Los Angeles รัฐ California

ความร่วมมือทางการแพทย์ระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกากับประเทศอื่น ๆ

6 ปีก่อนในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ประมาณปี ค.ศ. 1973-1977) ความร่วมมือระหว่างชาติได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัย องค์กรแพทย์ต่าง ๆ และบรรดาระกษห้องสมุดแพทย์ในหลายประเทศได้ให้ความร่วมมือกันจัดทำสารนิเทศทางด้านเทคนิค และจัดการติดต่อระหว่างสมาชิกองค์กรต่าง ๆ และจัดให้มีมาตรฐานในด้านการพัฒนาทรัพยากรและบริการ สมาคมห้องสมุดแพทย์ในสหรัฐอเมริกา มีคณะกรรมการร่วมมือระหว่างชาติ (The International Co-operation Committee = ICC) และมีความเห็นว่าได้มีสถาบันใหม่ ๆ เกิดขึ้นในประเทศออสเตรเลีย แคนาดา ออฟริกา สก็อตแลนด์ ไนจีเรีย เยอรมันตะวันตก และประเทศอื่น ๆ คณะกรรมการจึงพยายามสร้างเครื่องจักรกลสำหรับใช้แลกเปลี่ยนสารนิเทศร่วมกันในกลุ่มประเทศเหล่านั้น คณะกรรมการห้องสมุดแพทย์ของสหรัฐอเมริกาได้จัดการประชุมที่เมืองซีแอตเทิล (Seattle) ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1977 (พ.ศ. 2520) และในที่ประชุมคณะกรรมการร่วมมือระหว่างชาติ (ICC) พร้อมกับสมาคมห้องสมุดแพทย์ของสหรัฐอเมริกามีความเห็นว่าควรมีความร่วมมือ โดยการจัดตั้งเป็นโครงการร่วมกันระหว่างสมาคมห้องสมุดแพทย์ของสหรัฐอเมริกากับกลุ่มประเทศดังกล่าว เพื่อสนับสนุนการจัดองค์กรต่าง ๆ และองค์กรห้องสมุดแพทย์ โดยมีกฎบัตรห้องสมุดแพทย์ของประเทศหรือกลุ่มห้องสมุดระดับภูมิภาคของประเทศ และให้ความร่วมมือเกี่ยวกับเครื่องจักรกลของแต่ละประเทศและสถาบันต่าง ๆ ในประเทศที่เป็นสมาชิกสมาคม

ห้องสมุดแพทย์ในสหรัฐอเมริกา ดังนั้นจึงต้องมีการเจรจาระหว่างคณะกรรมการฯ เพื่อความร่วมมือ และมีทุนให้บรรณารักษ์ในประเทศต่าง ๆ โครงการร่วมกันที่ใช้งบประมาณประจำปีของสมาคมห้องสมุดแพทย์ในสหรัฐอเมริกา สมาคมฯ มีรายชื่อห้องสมุดที่มีความเจริญก้าวหน้าในสหรัฐอเมริกาสำหรับบรรณารักษ์ที่จะเข้าศึกษาและรับการอบรมและชมห้องสมุด นอกจากนี้สมาคมฯ ยังได้จัดการประชุมบรรณารักษ์ห้องสมุดแพทย์นานาชาติครั้งที่ 4 (The Fourth International Congress of Medical Librarianship) ที่ประเทศยูโกสลาเวียเมื่อปี ค.ศ. 1980 แต่ไม่ได้จัดการประชุมทุกปี

คณะกรรมการความร่วมมือระหว่างชาติของสมาคมห้องสมุดแพทย์ในสหรัฐอเมริกาได้ให้ความก้าวหน้าของห้องสมุดของประเทศต่าง ๆ ลงใน *MLA News* และมีบทวิจารณ์ในวารสารชื่อ *Bulletin of Medical Library Association*¹ ตลอดจนทุนให้บรรณารักษ์ของประเทศต่าง ๆ ได้ทราบวิวัฒนาการของห้องสมุดในต่างประเทศ และรับทราบความช่วยเหลือแก่บรรณารักษ์ในประเทศต่าง ๆ อีกด้วย

องค์การอนามัยโลกและหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกาได้ร่วมมือกันจัดทำ *Quarterly Bibliography of Major Tropical Diseases* ซึ่งเป็นครรชนับรรณานุกรมที่รวบรวมบทความวารสารที่เกี่ยวข้องกับโรคเขตร้อน และเป็นคู่มือช่วยกันค้นคว้าวารสารอันสำคัญแก่วงการแพทย์ กำหนดออกเป็นราย 3 เดือน เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1979 เป็นต้นมา และได้จัดพิมพ์ *List of Serials in the World Health Organization Library 1979* เพื่อเป็นคู่มือช่วยค้นวารสาร

¹Joan Campbell, "International Cooperation Update; A Guest Editorial," *Bulletin of Medical Library Association* 66 (July 1978): 354-355.

นอกจากนี้หอสมุดองค์การอนามัยโลกที่กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ก็ได้ร่วมทำงาน (Network) ขึ้นทดลองกับหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน และ ประสบความสำเร็จโดยมีสถานีปลายทางติดต่อกัน และหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน ยังให้สารนิเทศของวารณกรรมฉบับปัจจุบันแก่ประเทศสมาชิกขององค์การอนามัยโลก โดยการดึงข้อมูลวารณกรรมทางการแพทย์ของศูนย์เม็คลาร์สขององค์การอนามัยโลก (WHO MEDLARS Centre) และมีการค้นหา MEDLARS/MEDLINE และ การถ่ายบทความจากวารสาร มีสถาบันต่าง ๆ จำนวน 62 แห่งในระดับภูมิภาคทราบ ว่ามีบริการนี้ แต่มีสถาบันที่ใช้บริการนี้เป็นจำนวน 58 แห่ง¹ ทั้งหมดดังที่กล่าวมานี้เป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนวารณกรรมทางการแพทย์และห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ในหลาย ประเทศ

หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกันได้ร่วมมือกับประเทศอังกฤษ จัดให้บริการสนเทศ เม็คลาร์สของสหราชอาณาจักร (U.K. MEDLARS Information Service) และบริการสนเทศของประเทศอังกฤษโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และระบบโทรคมนาคม ซึ่งจัดทำโดยหอสมุดบริติช (British Library) บริการ 2 อย่างที่ได้รับเทป เม็คลาร์ส (MEDLARS Tapes) จากหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน

นอกจากนี้ หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกันได้ร่วมมือกับประเทศญี่ปุ่นจัดบริการ บรรณานุกรมครชนีวารสารทางการแพทย์เป็นภาษาอังกฤษฉบับปัจจุบัน ซึ่งรวบรวม เทปเม็คลาร์สของหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน จัดทำรายชื่อร่วมวารสารทางการแพทย์ของห้องสมุดแพทย์ในประเทศญี่ปุ่น และนามาุกรมของรายชื่อวารสารทางการแพทย์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และส่งให้เป็นอภินิเทศนาการแก่ห้องสมุดโรงเรียน แพทย์ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการอ้างอิง

¹Dhir and Anand, "A Profile of Health Science Libraries in Southeast Asia," 291-293.

สหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา ประเทศอังกฤษ และประเทศญี่ปุ่น มีสมาคมผู้จัดทำบรรณานุกรมซึ่งมีบทบาทสำคัญต่องานบรรณานุกรมวารสาร และเป็นสื่อกลางประสานงานกันนี้ในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้การจัดทำบรรณานุกรมวารสารมีความก้าวหน้ายิ่งขึ้น

จะเห็นได้ว่า ห้องสมุดระดับภูมิภาคสามารถส่งเสริมคุณค่าของทรัพยากรและความต้องการของแพทย์ตามศูนย์ทางการแพทย์ซึ่งห้องสมุดแพทย์แห่งชาติเป็นแกนกลางสำคัญช่วยห้องสมุดระดับภูมิภาคอีกด้วย

ง. องค์การอนามัยโลก

องค์การอนามัยโลกภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะจัดพิมพ์บรรณานุกรมที่เรียกว่า Index to Southeast Asian Health Literature เป็นรูปเล่มในกลางปี พ.ศ. 2525 จากวรรณกรรมด้านการแพทย์และสาธารณสุขโดยรวบรวมจากวารสารที่จัดพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษและพิจารณาจากเรื่องที่เป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งมีชื่อผู้เขียนบทความเป็นภาษาอังกฤษหรือเรื่องที่มีสาระสังเขปเป็นภาษาอังกฤษ วารสารดังกล่าวเป็นวารสารของประเทศ 6 ประเทศ คือ บังกลาเทศ พม่า แปราล ศรีลังกา อินเดีย และไทย กองห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งเป็นศูนย์ชำนาญทางการแพทย์และสาธารณสุขประจำประเทศไทย (National Focal Point) ได้จัดส่งข้อมูลเกี่ยวกับบรรณานุกรมดังกล่าวไปตีพิมพ์แล้วเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2525¹ ให้หัวเรื่องเป็นภาษาอังกฤษโดยอาศัย MeSH เป็นคู่มือ ปัจจุบันวารสารไทยที่จัดทำจากบทความภาษาอังกฤษหรือสาระสังเขปของวารสารจำนวน 26 รายชื่อ สำหรับ พ.ศ. 2526 จะเป็นจำนวน 32 รายชื่อ และจะลงรายการการอ้างอิงให้สมบูรณ์²

¹ สัมภาษณ์ ภัทรา ลัดพลี บรรณารักษงานวารสาร กองห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล 28 มิถุนายน 2525.

² สัมภาษณ์ ภัทรา ลัดพลี บรรณารักษงานวารสาร กองห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล 26 ตุลาคม 2525

สรุป ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าที่สุดในโลก ในการจัดทำและให้บริการบรรณารักษศาสตร์และการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้อง ช่วยแก้ ปัญหาความขาดแคลนบรรณกรรมทั้งในประเทศและประเทศต่าง ๆ หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกา มีบทบาทสำคัญ เพราะมีหน่วยงานติดต่อบริการในสหรัฐอเมริกา และหลายประเทศ เช่น สหราชอาณาจักร ประเทศญี่ปุ่น องค์การอนามัยโลก ซึ่งจัดทำบรรณารักษศาสตร์และการแพทย์และรวบรวมบรรณกรรมของบรรณกรรมทางการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้องด้วยระบบคอมพิวเตอร์ และมีฐานข้อมูลให้ประเทศเหล่านี้ ได้ติดต่อไปยังห้องสมุดหรือหน่วยงานหลายแห่งในประเทศของตน เพื่อศึกษารวบรวม สาขาที่ต้องการเพื่อให้บริการบรรณารักษศาสตร์และการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้อง และ องค์การอนามัยโลกภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ประเทศอินโดนีเซีย มีบทบาทสำคัญใน งานบรรณารักษศาสตร์สำหรับบรรณกรรมทางการแพทย์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

จ. ประเทศไทย

การจัดทำบรรณารักษศาสตร์ภาษาไทยทางการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้องมี มานานแล้วประมาณ 24 ปี นางสาวอุทัย หุติยะโพธิ หัวหน้ากองห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นผู้ริเริ่มการจัดทำบรรณารักษศาสตร์เป็นบุคคลแรก โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยผู้ใช้ห้องสมุดให้ค้นหาค้นหาความในวารสารได้สะดวกและรวดเร็ว และช่วยการให้ การปฏิบัติงานของบรรณารักษศาสตร์บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าให้มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น

ปัจจุบันห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ในประเทศไทยที่มีการจัดทำบรรณารักษศาสตร์ภาษาไทยทางการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้องมีจำนวน 5 แห่ง ดังนี้

1. หอสมุดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เริ่มจัดทำ บรรณารักษศาสตร์เมื่อ พ.ศ. 2508.
2. หอสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เริ่มจัดทำ บรรณารักษศาสตร์เมื่อ พ.ศ. 2507

3. หอสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เริ่มจัดทำบรรณานุกรมเมื่อ พ.ศ. 2522
4. กองห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล เริ่มจัดทำบรรณานุกรมเมื่อ พ.ศ. 2500
5. หอสมุดกรมแพทยทหารบก กระทรวงกลาโหม เริ่มจัดทำบรรณานุกรมเมื่อ พ.ศ. 2519

สำหรับประวัติ การบริหารงาน บุคลากร การจัดทำบรรณานุกรมและบริการบรรณานุกรมวารสารภาษาไทยทางการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้องและความร่วมมือระหว่างห้องสมุดของห้องสมุดดังกล่าวข้างต้น มีรายละเอียดดังจะกล่าวแยกให้ทราบเกี่ยวกับแต่ละห้องสมุดต่อไปนี้*

1. หอสมุดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Library.
Faculty of Medicine. Chulalongkorn University

ประวัติ

หอสมุดคณะแพทยศาสตร์ เดิมเรียกว่า หอสมุดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2491 สถานที่เดิมอยู่ที่ตึกอำนวยการ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ชั้น 2 ปีกขวา เป็นห้องสมุดขนาดเล็กและใช้เป็นห้องทำงานของนายแพทย์สำมาน มัณฑารักษ์ เลขานุการโรงเรียนแพทย์ซึ่งทำหน้าที่เป็นบรรณารักษ์ในปี พ.ศ. 2495 องค์การไชน่าเมดิคัลเคอโลบอร์ค ได้เข้ามาช่วยเหลือกิจการโรงเรียนแพทย์รวมทั้งห้องสมุด บรรณารักษ์วิชาชีพคนแรก คือ นางเฉลิมวรรณ ชูทรัพย์ ได้เข้าทำงานห้องสมุดปี พ.ศ. 2497 ห้องสมุดได้ย้ายสถานที่มาอยู่ที่ตึกคณะชั้นที่ 3 นางจิระ อินทโกสุม ได้ทำหน้าที่หัวหน้าบรรณารักษ์ในปี พ.ศ. 2507 ต่อมาห้องสมุดได้ย้ายมาอยู่อาคารเสริมเหล็ก 3 ชั้นซึ่งเป็นสถานที่ตั้งของห้องสมุดในปัจจุบันนี้

---

* ผู้วิจัยได้คำตอบจากหัวหน้าบรรณารักษ์ บรรณารักษ์ผู้ปฏิบัติงานบรรณานุกรมวารสารของห้องสมุดแต่ละแห่ง รวมทั้งหนังสือ วารสารและเอกสาร

การบริหารงาน

ห้องสมุดขึ้นตรงต่อคณะแพทยศาสตร์ มีหัวหน้าบรรณารักษ์เป็น
ผู้ดำเนินงานห้องสมุด มีกรรมการห้องสมุดเป็นที่ปรึกษา การปฏิบัติงานห้องสมุด
แบ่งออกเป็น 5 หน่วยงาน คือ หน่วยงานจัดหา หน่วยงานจัดหมู่และทำบัตรรายการ หน่วยงานรับ-
จ่ายหนังสือและวารสาร หน่วยงานวารสาร หน่วยงานบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

ระยะแรก พ.ศ. 2508 ผู้จัดการห้องสมุดที่เป็นบรรณารักษ์ 1 คน และพนักงาน
พิมพ์ดีด 1 คน ผู้ให้บริการ คือ บรรณารักษ์ผู้จัดทำบัตรซึ่ง ปัจจุบัน ผู้จัดการห้องสมุด
นางวงศ์วรรณ วงศ์สุภา วุฒิ ก.บ., อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์)

การจัดทำบรรณคดี

ระยะแรก ห้องสมุดจัดทำบรรณคดีวารสารทางการแพทย์และสาขาที่
เกี่ยวข้องจำนวนประมาณ 20 รายการ เป็นวารสารแลกเปลี่ยนซึ่งห้องสมุดแลกเปลี่ยน
วารสารชื่อ จุลาลงกรณ์เวชสารกับวารสารอื่น ๆ ปัจจุบันห้องสมุดจัดทำบรรณคดีวารสาร
จำนวน 39 รายการ

หลักในการพิจารณาวารสารเพื่อจัดทำบรรณคดี ถือว่าเป็นวารสารที่เป็น
หลักทางการแพทย์ เช่น จดหมายเหตุทางการแพทย์ เป็นต้น

ภาษาของหัวเรื่อง ใช้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ปัจจุบันใช้ทั้งหัวเรื่อง
อักษรรวม

คู่มือให้หัวเรื่อง ระยะเริ่มแรกใช้ MeSH พจนานุกรมของแพทยศึกษา
หัวเรื่องของบรรณคดีวารสารของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ หัวเรื่องภาษาไทยจาก
บัตรบรรณคดีที่หอสมุดศิริราช และพจนานุกรมศัพท์แพทย์ไทย-อังกฤษ ของ กาญจนา โสภโณคร
บัตรบรรณคดีที่จัดทำ ได้แก่ บัตรผู้แต่ง บัตรหัวเรื่องภาษาอังกฤษ บัตรหัวเรื่อง
ภาษาไทย บัตรผู้แต่งมีแนวสืบค้นคานหน้า ปัจจุบันบัตรบรรณคดีมี 2 ประเภท คือ บัตรผู้แต่ง
และบัตรหัวเรื่อง

การเรียงบัตรบรรณคดีร่วมกับบัตรรายการหนังสือ

บริการบรรณารักษะวารสาร

ผู้ใช้บริการระยะแรก คือ แพทย์เป็นส่วนใหญ่

สถิติการให้บริการบรรณารักษะวารสารโดยประมาณ

ระยะแรก ประมาณปี พ.ศ. 2507 ถึง พ.ศ. 2512 คนใช้ห้องสมุดน้อย

ระยะกลาง ประมาณปี พ.ศ. 2512 ถึง พ.ศ. 2518 คนใช้มาก

ระยะปัจจุบัน ประมาณปี พ.ศ. 2519 ถึง พ.ศ. 2525 คนใช้มาก

จำนวนที่ห้องวารสาร 50 ที่นั่งแยกที่ห้องวารสารและที่ห้องอ่านหนังสือ

บริการที่ห้องสมุดจัดทำ ได้แก่ บริการจัดทำบรรณารักษะวารสารภาษาไทยทาง
การแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้อง บริการยืมวารสาร บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการ
ถ่ายเอกสาร การรวบรวมบรรณานุกรม การสอนวิธีใช้บัตรรายการบรรณารักษะวารสารแก่
นักศึกษาแพทย์ในต้นปีการศึกษาและการสอนเป็นรายบุคคล

ปัจจุบัน การบริการบรรณารักษะวารสารมีประสิทธิภาพ 80 เปอร์เซ็นต์

หัวหน้าบรรณารักษะกำลังคิดจะทำบรรณานุกรมบรรณารักษะวารสารภาษาไทยทาง
การแพทย์ที่ทำเสร็จแล้วโดยแยกเป็นหัวเรื่องแบบ Index Medicus

2. ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Library.

Faculty of Medicine, Chiangmai University

ประวัติ

ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ตั้งพร้อมกับการตั้งคณะแพทยศาสตร์ เมื่อปี
พ.ศ. 2508 สถานที่ตั้งทำการเดิมอยู่ที่ตึกเทกติกการแพทย์ โรงพยาบาลศิริราช
มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ กรุงเทพฯ เป็นที่ทำงานชั่วคราวปี พ.ศ. 2503 ต่อมาย้าย
ไปอาศัยชั้นที่ 2 ของตึกสรีรวิทยาหรือตึกสวนดอก จังหวัดเชียงใหม่ ย้ายไปร่วมกับตึก
คณะแพทยศาสตร์ซึ่งเป็นที่ทำงานของห้องสมุดชั่วคราว บรรณารักษะวิชาชีพคนแรก คือ

นางสุภาพ สุจินดา หอสมุดได้รับความช่วยเหลือจากโครงการเชียงใหม่อิลลินอยล์ (Chiangmai-Illinois Project) และองค์การไชนาเมคคิเกลบอร์ค และ ปี พ.ศ. 2512 หอสมุดได้ย้ายมาอยู่ชั้นล่างของอาคารใหม่ 7 ชั้น หัวหน้าบรรณารักษ์ คนปัจจุบันคือ นางสุชาดา โชติกานนท์

การบริหารงาน

หอสมุดขึ้นตรงต่อรองคณบดีฝ่ายการศึกษา สำนักงานคณบดี มีคณะกรรมการหอสมุด และบรรณารักษ์เป็นผู้ดำเนินงานร่วมกัน หอสมุดแบ่งออกเป็น 5 แผนก คือ แผนกจัดหา แผนกจัดหมู่และทำบัตรรายการ แผนกรับ-จ่าย แผนกบริการ ตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า และแผนกวารสาร

บุคลากร

ระยะแรก พ.ศ. 2507 ผู้จัดทำบรรณานุกรมเป็นบรรณารักษ์ 1 คน และเจ้าหน้าที่ 1 คน ส่วนบรรณารักษ์ 1 คน และเจ้าหน้าที่ 4 คนให้บริการ ปัจจุบันผู้จัดทำบรรณานุกรม คือ นางสาวอุษณีย์ ธราวาจิตรกุล วุฒิ ศศ.บ. (บรรณารักษศาสตร์)

การจัดทำบรรณานุกรม

ระยะแรก หอสมุดจัดทำบรรณานุกรมวารสารภาษาไทยทางการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้อง 37 รายการ เป็นวารสารบอกรับ รับบริจาคและแลกเปลี่ยน ปัจจุบันหอสมุดจัดทำบรรณานุกรม 58 รายการ

หลักในการพิจารณาเพื่อจัดทำบรรณานุกรมวารสาร คือ เป็นวารสารวิชาการทางการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้อง และเป็นวารสารทั่วไปที่มีเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องทางการแพทย์

ภาษาของหัวเรื่อง เป็นภาษาอังกฤษ ปัจจุบันหอสมุดให้หัวเรื่องเป็นภาษาอังกฤษ รวมทั้งจัดทำบัตรผู้แต่งและบัตรผู้แต่งร่วมเฉพาะอาจารย์ในคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คู่มือให้หัวเรื่อง ใช้คู่มือเฉพาะภาษาอังกฤษ ใต้แก่

1. MeSH ของหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกา
2. Medical Subject Headings Annotated

Alphabet List

3. Dictionary of Medical Syndromes
4. Illustrated Dictionary of Eponomic and Diseases and Their Synonyms

บัตรบรรณที่จัดทำ ใต้แก่ บัตรผู้แต่ง บัตรผู้แต่งร่วมเฉพาะผู้แต่งที่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ลักษณะที่ไม่เหมือนกับห้องสมุดอื่น คือ ไม่มีแนวสืบค้น ปัจจุบันจัดทำบัตร 2 ประเภท คือ บัตรผู้แต่งและบัตรผู้แต่งร่วม (ถ้ามี) และบัตรหัวเรื่อง

การเรียงบัตร แยกเรียงบัตรบรรณที่วารสารจากบัตรหนังสือ

บริการบรรณที่วารสาร

ผู้ใช้บริการระยะแรก ใต้แก่ แพทย์ นักเรียนแพทย์ นักศึกษาทุกคณะใน สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ระยะปัจจุบัน ใต้แก่ แพทย์ นักเรียนแพทย์ ส่วนบุคคลภายนอก ใต้แก่ นักเรียนจากโรงเรียนต่าง ๆ

สถิติการใช้บริการบรรณที่วารสารโดยประมาณ

ระยะแรก ประมาณปี พ.ศ. 2503 ถึง พ.ศ. 2513 คนใช้จำนวน ปานกลาง

ระยะกลาง ประมาณปี พ.ศ. 2514 ถึง พ.ศ. 2524 จำนวนมากขึ้น

ระยะปัจจุบัน การใช้บริการบรรณที่วารสารได้ประโยชน์ขึ้นมาก

จำนวนที่แจ้งวารสาร 110 ที่ตั้งแยกจากที่แจ้งอานหนังสือ

บริการที่ห้องสมุดจัดทำ ได้แก่ ทำรายชื่อบรรณสารใหม่ ให้บริการยืมระหว่างห้องสมุดในจังหวัดใกล้เคียง บริการถ่ายเอกสาร ปฐมฤทธิการใช้อาคารสมุดและนักศึกษาแพทย์ปีที่ 1 ทั้งภาคบรรยายและภาคปฏิบัติ สอนการใช้บัตรครุฑวารสารที่ตู้บัตรรายการ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

การรวบรวมบรรณานุกรม

ห้องสมุดจัดพิมพ์ครุฑวารสารทางการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้องเป็นรายเดือน ส่งเผยแพร่จำนวน 40 ฉบับสำหรับโครงการส่งเสริมให้ห้องสมุดของโรงพยาบาลในภาคเหนือและสำนักงานสาธารณสุข และส่งให้ภาควิชาต่าง ๆ และเก็บไว้ให้ห้องสมุดก๊วยเพื่อความสะดวกของผู้ใช้บริการ¹

3. ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ Library.

Faculty of Medicine. Prince of Songkla University

ประวัติ

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2515 โดยมีนโยบายจัดหลักสูตรให้เน้นหนักในด้านเวชศาสตร์ชุมชนให้มาก เพื่อมุ่งผลิตแพทย์สามัญทั่วไป สำนักงานครั้งแรกอยู่ที่ตึกชั้น 3 คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ถนนศรีอยุธยา ปี พ.ศ. 2515 เริ่มรับนักเรียนแพทย์ที่คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นเวลา 4 ปี ในขณะที่คณะแพทยศาสตร์ยังไม่มีห้องสมุด ปี พ.ศ. 2516 คณะแพทยศาสตร์ได้รับหนังสือจำนวนหนึ่งจากโรงพยาบาล Fifth Fields ของสหรัฐอเมริกา จึงได้ยืมสถานที่ตึกคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

¹ สัมภาษณ์ สุชาดา โชติกานนท์ หัวหน้าบรรณารักษ์ ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 3 ตุลาคม 2523

เป็นห้องสมุดชั่วคราว ปี พ.ศ. 2519 เริ่มมีบรรณารักษ์คนแรกซึ่งปฏิบัติงานจนถึงปัจจุบัน คือ นางสาววรุช เตียวตระกูล ทำหน้าที่บริหารงานห้องสมุด และปี พ.ศ. 2523 ห้องสมุดได้ย้ายมาอยู่ชั้นที่ 3 ของตึกโรงเรียนแพทย์ที่สร้างใหม่ซึ่งเป็นสถานที่ปัจจุบัน

การบริหารงาน

ห้องสมุดขึ้นตรงต่อสำนักงานคณะ มีหัวหน้าบรรณารักษ์เป็นผู้ดำเนินงาน
ห้องสมุด

ห้องสมุดแบ่งออกเป็น 4 หน่วยงาน ได้แก่ หน่วยจัดหา หน่วยจัดหมู่หนังสือ และทำบัตรรายการ หน่วยรับ-จ่าย หน่วยวารสาร และหน่วยบริการตอบคำถาม ช่วยการค้นคว้า

หน่วยวารสารและบริการตอบคำถามช่วยการค้นคว้า รับผิดชอบวารสาร และจัดทำครรชนวารสาร

บุคลากร

ระยะต้น ผู้จัดทำครรชนที่ไม่มีเพราะใช้วิธีออกบัตรครรชนวารสารจากห้องสมุด คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บรรณารักษ์ผู้ให้บริการจำนวน 1 คน ปัจจุบัน บรรณารักษ์ คือ นางสาววรุช เตียวตระกูล วุฒิ อ.บ.

การจัดทำครรชน

ระยะต้น ไม่ได้จัดทำเอง ปัจจุบันจัดทำครรชน 42 รายการ
หลักในการพิจารณาวารสารเพื่อจัดทำครรชน คือ เป็นวารสารเฉพาะทาง

การแพทย์

ภาษาของหัวเรื่อง ใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

คู่มือให้หัวเรื่อง ใช้คู่มือภาษาอังกฤษ ได้แก่ MeSII ของหอสมุดแพทย์
แห่งชาติอเมริกัน

บรรณารักษ์ได้เรียบเรียงหัวเรื่องที่ใช้เอง ชื่อ "หัวเรื่องทางการแพทย์
สำหรับบรรณานุกรมทางการแพทย์ (ใช้เป็นคู่มือในการทำบรรณานุกรมทางการแพทย์)

บัตรบรรณานุกรม ได้แก่ บัตรผู้แต่ง บัตรผู้แต่งรวม บัตรหัวเรื่องอังกฤษ
บัตรหัวเรื่องภาษาไทย และบัตรชื่อเรื่อง ส่วนบัตรผู้แต่งมีแฉกเก็บอยู่ค้ำหน้า ปัจจุบัน
บัตรบรรณานุกรมมี 3 ประเภท คือ บัตรผู้แต่ง บัตรชื่อเรื่อง และบัตรหัวเรื่อง

การเรียงบัตร แยกเรียงบัตรบรรณานุกรมจากบัตรรายการหนังสือ

บริการบรรณานุกรม

ผู้ใช้บริการระยะแรก ได้แก่ แพทย์ นักเรียนแพทย์ ระยะปัจจุบัน ได้แก่
แพทย์ นักเรียนแพทย์ พยาบาล นักศึกษาพยาบาล

สถิติการใช้โดยประมาณ

ระยะแรก ประมาณปี พ.ศ. 2520 ถึง พ.ศ. 2521 คนใช้น้อย

ระยะกลาง ประมาณปี พ.ศ. 2522 ถึง พ.ศ. 2524 คนใช้ปานกลาง

ปัจจุบันการให้บริการบรรณานุกรมได้ประโยชน์เพิ่มขึ้นมาก

จำนวนที่หนังสือบรรณานุกรมปัจจุบัน 150 ที่นั่ง (ที่นั่งรวมกับที่นั่งอ่านหนังสือ)

บริการของห้องสมุด ได้แก่ บริการจัดทำบรรณานุกรม บริการยืมวารสาร
การยืมระหว่างห้องสมุด บริการถ่ายเอกสาร การสอนผู้ใช้บัตรบรรณานุกรมที่ตู้บัตรรายการ

4. กองห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล Library Division.. Mahidol University. (Siriraj Medical Library)

ประวัติ

มหาวิทยาลัยมหิดล แต่เดิมชื่อว่า มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ซึ่งจัดตั้งขึ้น
โดยพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ พ.ศ. 2485 และมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์
นี้มีกำเนิดมาจากโรงเรียนแพทย์ จะแตกต่างกับตรงที่ห้องสมุดไม่ได้เกิดพร้อมกับโรงเรียน
แพทย์ แต่เกิดภายหลังเกือบ 40 ปี

กองห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล เดิมชื่อว่า นอสมุคศิริราชและมีฐานะเป็นกองห้องสมุด สังกัดสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อปี พ.ศ. 2523 ห้องสมุดเริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2460 ที่โรงพยาบาลศิริราช หลังตึกอำนวยการ ต่อมาปี พ.ศ. 2468 มุลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ได้เข้ามาช่วยเหลือโรงเรียนแพทย์ จึงได้มีการจัดตั้งห้องสมุดแพทยชั้นโดยมีศาสตราจารย์ เอ.จี.เอลลิส (A.G. Ellis) ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นคณบดี เห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญต่อการศึกษา จึงได้ก่อตั้งห้องสมุดขึ้น ห้องสมุดอยู่ชั้นที่ 2 ของตึกอำนวยการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2488 จึงได้ตั้งคณะกรรมการขึ้น ประกอบด้วยแพทย์จากแผนกต่าง ๆ มีวัตถุประสงค์ที่จะปรับปรุงห้องสมุดให้เจริญก้าวหน้า ในปีเดียวกันได้มีการรับผู้มีวิชาชีพที่ปรารถนามาดำเนินงานห้องสมุดเป็นครั้งแรก คือ ม.ล. รสกันต์ อิศรเสนา ปี พ.ศ. 2492 นางสาวอุทัย ทุติยะโพธิ์ หัวหน้าบรรณารักษะคนปัจจุบันเข้าปรับปรุงห้องสมุด ปี พ.ศ. 2495 องค์การไชน่า เมคคิกัลบริดจ์ได้เข้าช่วยเหลือกิจการโรงเรียนแพทย์ ห้องสมุดสามารถขยายและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้มากขึ้น

ปี พ.ศ. 2506 องค์การฯ และรัฐบาลอเมริกันได้ร่วมกับสร้างหอสมุดและเสร็จในปี พ.ศ. 2508 อาคารเป็นตึกคอนกรีต 4 ชั้น

การบริหารงาน

กองห้องสมุดขึ้นตรงต่ออธิการบดี ไม่มีคณะกรรมการห้องสมุด
ผู้อำนวยการกองเป็นผู้ดำเนินงาน ห้องสมุดแบ่งเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายงานบริการ
ฝ่ายงานเทคนิค ฝ่ายงานบริการและฝ่ายงานวารสาร
ฝ่ายงานวารสารจัดทำครชนีวารสารภาษาไทยทางการแพทย์และสาขา
ที่เกี่ยวข้อง
ฝ่ายวารสารและฝ่ายบริการให้บริการครชนีวารสาร

บุคลากร

ระยะแรก ก่อนปี พ.ศ. 2500 ผู้จัดทำบรรณานุกรมมีบรรณารักษ์ 2 คน
เจ้าหน้าที่ 1 คน และยังไม่มีผู้ให้บริการ ปัจจุบันผู้จัดทำบรรณานุกรม คือ นางสาวภัทรา ลักพลี
วุฒิ ศศ.บ., M.A. (Library Science) และนางสาวฉวีวรรณ สวัสดิ์ อ.บ.

การจัดทำบรรณานุกรม

ระยะแรก หอสมุดจัดทำบรรณานุกรมวารสารทางการแพทย์และสาขาที่
เกี่ยวข้องจำนวนประมาณ 50 รายการ เป็นวารสารบอกรับ รับบริจาค ปัจจุบันทำ
บรรณานุกรม 42 รายการ

หลักในการพิจารณาวารสาร ได้แก่

1. เป็นวารสารทางวิชาการ
2. มีบทความทางวิชาการอื่น ๆ ที่น่าสนใจ

ภาษาของหัวเรื่องใช้ภาษาไทย

คู่มือให้หัวเรื่อง

1. หัวเรื่องทางแพทย์ภาษาไทยของหอสมุดศิริราช
2. หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของสมาคมหอสมุดแห่งประเทศไทย

ประเทศไทย

3. หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

4. NLM Medical Subject Headings ของหอสมุด

แพทย์แห่งชาติอเมริกัน

5. L.C. Subject Headings

บัตรบรรณานุกรม

บัตรบรรณานุกรมที่จัดทำ ได้แก่ บัตรผู้แต่ง บัตรผู้แต่งรวม บัตรหัวเรื่อง
ภาษาไทย ก่อนปี พ.ศ. 2522 บัตรผู้แต่งมีแนวสื่บนอนอยู่ด้านหลังและตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522
บัตรผู้แต่งมีแนวสื่บนอนอยู่ด้านหน้า

การเรียงบัตร แยกเรียงบัตรครชที่วารสารจากบัตรรายการหนังสือ

บริการครชที่วารสาร

ผู้ใช้บริการระยะแรก ได้แก่ แพทย์ นักเรียนแพทย์ พยาบาล นักศึกษา
เทคนิคการแพทย์ แพทย์ นักศึกษาปริญญาโท ฯลฯ บุคคลภายนอก ได้แก่ นักศึกษา

ระยะปัจจุบัน ได้แก่ แพทย์ นักศึกษาแพทย์ นิสิต พยาบาล นักศึกษา
เทคนิคการแพทย์ นักศึกษาปริญญาโท มีบุคคลภายนอกใช้บริการด้วย

จำนวนที่นั่งอ่านวารสาร 140 ที่นั่ง แยกจากที่นั่งอ่านหนังสือ

บริการของห้องสมุด ได้แก่ บริการจัดทำครชที่วารสาร บริการยืม
วารสาร บริการระหว่างห้องสมุด บริการถ่ายเอกสาร การสอนผู้ใช้บัตรครชที่
คู่มือครชรายการ

การรวบรวมบรรณานุกรมครชที่วารสารภาษาไทยทางการแพทย์และสาขา
ที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

1. จัดพิมพ์บรรณานุกรมครชที่ในวารสารห้องสมุด (News
Letter) ค่ายการอักโรเจียวเป็นรูปเล่ม เริ่มตั้งแต่ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม 2521
เนื้เตนมมา

2. รวบรวมบรรณานุกรมครชที่วารสารภาษาไทยทางการแพทย์
และสาขาที่เกี่ยวข้องอยู่ในภาคหลังของเล่ม และบอกวิธีการลงรายการบัตร ออกรายปี
แต่ไม่สม่ำเสมอ ได้แก่

- Bibliography of Population and Family Planning
- Cancer Bibliography
- Gastrointestinal Bibliography
- Tuberculosis Bibliography

นอกจากนี้ กองห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหิดลยังได้จัดทำหนังสือหัวเรื่อง
การแพทย์ภาษาไทย ได้แก่

มหิดล, มหาวิทยาลัย. กองห้องสมุด. หัวข้อเรื่องการแพทย์ภาษาไทย (Thai Medical Subject Headings), 2525, 223 หน้า.

5. ห้องสมุดกรมแพทย์ทหารบก Library. Profession Division.
Army Medical Department. Ministry of Defence.

ประวัติ

ห้องสมุดกรมแพทย์ทหารบกเป็นการรวมห้องสมุดทั้งสองแห่ง โดยมี
แผนกห้องสมุด กองวิชาการ กรมแพทย์ทหารบกและแผนกห้องสมุด กองสนับสนุน วิทยาลัย
แพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้าไว้ด้วยกัน ซึ่งมีประวัติการจัดตั้งของแต่ละแห่งดังนี้ คือ

ห้องสมุด กองวิชาการ กรมแพทย์ทหารบก เป็นห้องสมุดทางการแพทย์
ที่ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2475 ซึ่งในสมัยนั้นกองบัญชาการ กรมแพทย์ทหารบกได้ย้ายมาตั้งที่
พระที่นั่งอุดมวารานภรณ์ ในวังพญาไท และได้ขึ้นพระที่นั่งชั้นที่ 2 ด้านทิศตะวันตกเป็น
ห้องสมุด สมัยสงครามมหาเอเชียบูรพา กองเสนาธิการมณฑลทหารบกที่ 1 ได้ไปอยู่
จังหวัดปทุมธานี หนังสือต่าง ๆ ได้รับการสะสมเรื่อยมา ต่อมากองบัญชาการ กรมแพทย์
ทหารบกได้รับมอบหมายให้จัดตั้งห้องสมุดขึ้น ณ พระที่นั่งพิมานจักรี วังพญาไท ปี พ.ศ. 2492
ได้ดำเนินงานในรูปของห้องสมุดอย่างแท้จริง โดยจัดระบบแบบสากลในปี พ.ศ. 2497
ห้องสมุดได้รวมงานของพิพิธภัณฑ์แพทย์เข้าไว้ด้วย จึงเปลี่ยนชื่อเป็น แผนกห้องสมุดและ
พิพิธภัณฑ์แพทย์¹

---

¹กรมการศึกษาวิจัย. กองวิชาการ. ห้องสมุดกองบัญชาการทหารสูงสุด.
"ห้องสมุดกรมแพทย์ทหารบก," ใน สถานภาพห้องสมุดทหารในการสัมมนาห้องสมุดทหาร
ครั้งที่ 2 ประจำปี 2521 ระหว่าง 20-24 มี.ค. 2521, (กรุงเทพมหานคร:
โรงเรียนเตรียมทหาร, ม.ป.ป.) (อักษำเนา), หน้า 4-5.

ปี พ.ศ. 2512 แผนกห้องสมุด กองวิทยาการ กรมแพทยทหารบก ได้ย้ายมาอยู่ชั้น 7 ตึกตรวจโรค โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าจนถึงปัจจุบัน อาคารห้องสมุดประกอบด้วยห้องหัวหน้าบรรณารักษ์ ห้องฝ่ายวารสาร ห้องจัดทำบรรณารายการ หนังสือ ห้องบริการอ่านหนังสือ และวารสาร¹

วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า (วพม.) เป็นหน่วยผลิตแพทยทหาร เพื่อป้อนให้ทั้ง 3 เหล่าทัพ หลักสูตรการศึกษาใช้มาตรฐานเดียวกับคณะแพทยศาสตร์ของมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ของประเทศ และพิเศษกว่าคือ ได้เพิ่มวิชาทหารที่จำเป็นไว้ในหลักสูตรด้วย จึงมีการจัดตั้งแผนกห้องสมุดขึ้น ใ้มอบให้แผนกห้องสมุด กองวิทยาการ กรมแพทยทหารบกเป็นผู้ดำเนินงาน เรียกว่า แผนกห้องสมุด กองสับสบุณ วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2518 เป็นต้นมา บรรณารักษ์คนแรกและคนปัจจุบัน คือ พันเอกหญิง วีรวรรณ อิมอภัย

การบริหารงาน

ห้องสมุดมีฐานะเป็นแผนก บรรณารักษ์เป็นผู้ดำเนินงานห้องสมุดขึ้นตรงต่อหัวหน้ากองสับสบุณ วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า และหัวหน้ากองวิทยาการ กรมแพทยทหารบก กระทรวงกลาโหม และเจ้ากรมแพทยทหารบก ไม้มีคณะกรรมการห้องสมุด

ห้องสมุดแบ่งออกเป็นฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารและฝ่ายธุรการ ฝ่ายเทคนิค ฝ่ายบริการ ฝ่ายจัดทำบรรณารายการและเตรียมวารสารเย็บเล่ม เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำบรรณารายการทางการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้อง

¹ เรื่องเดียวกัน.

บุคลากร

ระยะแรก พ.ศ. 2519 ผู้จัดทำครรชนีเป็นบรรณารักษ์ 1 คน และเจ้าหน้าที่ 1 คน ผู้ให้บริการครรชนีเป็นบรรณารักษ์ 2 คน ซึ่งเป็นบรรณารักษ์ผู้จัดทำครรชนี 1 คน และบรรณารักษ์ผู้ให้บริการ 1 คน และเจ้าหน้าที่ 3 คน ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายรับ-จ่าย 1 คน เจ้าหน้าที่ฝ่ายวารสาร 2 คนช่วยค้นวารสาร บรรณารักษ์ผู้จัดทำครรชนีคนปัจจุบัน คือ ร้อยโทอุคม เทียงศรี ศศ.บ. (บรรณารักษศาสตร์)

การจัดทำครรชนี

ระยะแรก จัดทำครรชนีวารสารภาษาไทยทางการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้องของจำนวน 30 รายการ เป็นวารสารรับบริจาคและแลกเปลี่ยน ปัจจุบันทำครรชนี 45 รายการ

หลักในการพิจารณาวารสารเพื่อทำครรชนี ได้แก่

1. วารสารทางการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้องของจัดทำครรชนีทุกบทความ
2. วารสารนี้ได้รับสมาชิกเสมอและแน่นอน
3. บทความในวารสารทั่วไปที่เกี่ยวข้องทางการแพทย์

ภาษาของหัวเรื่องเป็นภาษาอังกฤษ

บัตรครรชนีที่จัดทำ ได้แก่ บัตรผู้แต่ง บัตรผู้แต่งรวม บัตรชื่อเรื่อง บัตรหัวเรื่องภาษาอังกฤษ บัตรผู้แต่งมีแนวสืบค้นอยู่ด้านหลัง

การเรียงบัตร แยกเรียงบัตรครรชนีวารสารจากบัตรรายการหนังสือ

บริการครรชนีวารสาร

ผู้ใช้บริการระยะแรก ได้แก่ แพทย์ นักเรียนแพทย์ ส่วนบุคคลภายนอก ได้แก่ แพทย์ พยาบาล นักเรียนและนักศึกษาจากสถาบันอื่น ระยะใกล้ๆ นี้ได้แก่ แพทย์ นักศึกษาแพทย์ บุคคลภายนอก ได้แก่ แพทย์ พยาบาล นักเรียน นักศึกษาจากสถาบันอื่น

สถิติการใช้โดยประมาณ

ระยะแรก ประมาณ พ.ศ. 2519 ถึง พ.ศ. 2522 มีคนใช้น้อย

ระยะกลาง ประมาณ พ.ศ. 2522 ถึง พ.ศ. 2524 มีคนใช้ปานกลาง

ในปัจจุบัน การให้บริการตราชื้อวารสารได้ประโยชน์ขึ้นอย่างมาก

จำนวนที่นั่งอ่านวารสารและที่นั่งอ่านหนังสือรวมกัน จำนวน 26 ที่นั่ง

บริการที่ห้องสมุดจัดทำ ได้แก่ บริการยืมวารสาร บริการยืมระหว่าง

ห้องสมุด บริการถ่ายเอกสาร บริการสอบการใช้ห้องสมุดรวมทั้งบัตรรายการตราชื้อวารสาร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดโรงเรียนแพทย์

เป็นที่น่ายินดีที่ขณะนี้ห้องสมุดบางแห่งได้ร่วมมือกันจัดทำบรรณานุกรมวารสารภาษาไทยทางการแพทย์เป็นแบบภายในและเป็นทางการแล้วระหว่างห้องสมุดจากสถาบันอุดมศึกษา และได้มีการตกลงในหลักการแล้วดังนี้ คือ

ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดที่ได้จัดทำมาบ้างแล้ว ได้แก่

1. กองห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ให้ความช่วยเหลือในการสอนการจัดทำบรรณานุกรมวารสารแก่นักศึกษาจากภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นต้น
2. หอสมุดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สอนการทำบรรณานุกรมวารสารแก่นักศึกษาแพทย์จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลโครงการแพทย์ชนบท
3. บรรณารักษหอสมุดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ช่วยจัดทำบรรณานุกรมวารสารให้แก่ห้องสมุดโรงเรียนแพทย์จังหวัดจันทบุรี ตามโครงการส่งเสริมการศึกษาแพทย์สำหรับชนบทและได้เคยทำบัตรร่างการจัดทำบรรณานุกรมวารสารภาษาไทยทางการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้องของหอสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในระยะแรก ๆ¹
4. บรรณารักษหอสมุดอุดมศึกษาได้จัดการประชุมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 เรื่องความร่วมมือระหว่างห้องสมุด มีกลุ่มดำเนินงานเรียกว่ากลุ่มวารสารและเอกสาร บรรณารักษหอสมุดสถาบันอุดมศึกษา

¹ สัมภาษณ์ วงศ์วรรณ วงศ์สุภา บรรณารักษบริการตอบคำถาม หอสมุดและ
แพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : 22 ธันวาคม 2523

บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเห็นความสำคัญของความร่วมมือกันระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา จึงได้จัดการประชุมเพื่อหาความร่วมมือในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ดังนี้

1. ความร่วมมือกันจัดทำรายชื่อบรรณสารบอกรับ ตลอดจนบรรณานุกรม เพื่อนำไปสู่การจัดทำสหบัตร (Union Catalog) ซึ่งเห็นคู่มือบอกแหล่งวารสารนั้น ๆ อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการใช้ทรัพยากรร่วมกัน (sharing resources) และการยืมระหว่างห้องสมุด (inter-library loan)
2. ร่วมมือกันปรับปรุงหัวเรื่อง (subject headings) หัวเรื่องของบรรณสาร รวมทั้งบัตรหลักฐาน (authority file) เพื่อให้เป็นหลักฐาน
3. ร่วมมือกันในการจัดทำบรรณสารเพื่อขจัดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน
4. ร่วมมือกันการให้บริการ

จะเห็นได้ว่า ความร่วมมือระดับห้องสมุดโรงเรียนแพทย์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับงานบรรณสารในปัจจุบัน เนื่องจากงานค้นคว้าวิจัยทางการแพทย์มีจำนวนมากขึ้น และจัดพิมพ์ลงในวารสารหลายสาขาวิชาและได้เผยแพร่ผลงานวิจัยมากขึ้น ดังนั้นห้องสมุดจำเป็นต้องร่วมมือกันดำเนินการจัดทำบรรณสารภาษาไทยทางการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่ออำนวยความสะดวกทั้งในด้านงานเทคนิคให้คำเงินไปด้วยดีเพื่อให้บริการรวดเร็วและถูกต้อง บรรณารักษ์ควรประชุมปรึกษาหารือและวางแผนต่าง ๆ เพื่อลดปัญหาทุกด้านให้น้อยลงและหมดไปในที่สุด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย